

Offisersbladet

Tidsskrift for Befalets Fellesorganisasjon

BFO Høstkonferanse
- Nå er «BFO-Ung» lansert!

Integrert Strategisk Ledelse - et kupp?

Kan MLRS-systemet tas i bruk igjen?

Supermoderne Russiske missiler
- økt trussel?

Litt av hvert
Hva skjer?
KAFO & BESO

ØVELSE TRIDENT JUNCTURE!

- en vellykket nasjonal
logistikk-eksamen

God Jul &
Godt Nytt År!

A TRULY RELIABLE ADVANTAGE

Of all the things that can go wrong on a mission, your ammunition shouldn't be one of them.

From special forces to regular army, navy and air crews, Nammo provides the reliable advantage to those doing an important job, where and when they need it most. Our relentless focus on real-world operator challenges and constant drive to advance performance and reliability makes Nammo a trusted partner. We provide the tools that get the job done, without fail.

- Ammunition • Rocket Motors
- Shoulder Fired Systems • Demilitarization

www.nammo.com

Nammo
SECURING THE FUTURE

Offisersbladet

ORGAN FOR BEFALETS FELLESORGANISASJON

BFO:

Postboks 501 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 23 10 02 20
E-post: post@bfo.no - Internett: www.bfo.no

OFFISERSBLADETS TILSYNSKOMITÉ:

Ris og ros, og eventuelle tips om utgavene kan sendes til tilsynskomiteen@bfo.no

ANSVARLIG UTGIVER:

Jens Jahren, leder BFO

REDAKTØR:

Einar Holst Clausen

REDAKSJON OG ABONNEMENTSAVDELING:

Se adresse for BFO
E-post: Offisersbladet@bfo.no
Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 43
E-post: mona.eriksen@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund-Stat

ANNONSEANSVARLIG:

2punkt AS ved Karin Smedsrud
E-post: karin@2punkt.no
Mobil: 982 05 416

Signerte artikler representerer ikke nødvendigvis BFOs mening. Forfattere er selv ansvarlig for innholdet og de meninger som fremholdes. Usignert innhold er redaksjonelt.

GRAFISK PRODUKSJON:

Design: punkt&prikke punktprikke@me.com
Trykk: UnitedPress Poligrafija

BILDER:

Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt av Forsvaret.

FORSIDE:

Kommandofartøy SNMG1 L17 Esbern Snare etterfulgt av NRP Corte Real under øvelse Trident Juncture 18
Foto: Marius Vagenes Villanger.jpg

REDAKSJONEN AVSLUTTET:

2. desember 2018
(Bekreftet opplag 1. halvår 2018 - 10.200)

UTGIVELSESPPLAN 2018/2019:

NUMMER	MATR.FRIST	UTGIVELSE
Nr 1 februar	18. januar	1. februar
Nr 2 april	22. mars	12. april
Nr 3 juni	7. juni	21. juni
Nr 4 august	9. august	23. august
Nr 5 oktober	27. september	11. oktober
Nr 6 desember	22. november	6. desember

Offisersbladet drives etter redaktørplakaten.

FØLG BFO PÅ:

facebook.com/bfo.no
twitter.com/bfo12
instagram.com/bfo12

Nasjonal logistikk-eksamen!

Når denne utgaven er på vei ut til dere, er øvelse Trident Juncture 2018 avsluttet, og de siste soldatene og materiellet er på vei hjem til de respektive deltagerland. Dette var tidenes største NATO-øvelse i Norge. Med de mengdene av materiell som ble mottatt i forkant av øvelsen, det store antallet soldater som skulle forlegges og forpleies, ble det også tidenes logistikk-eksamen for Forsvaret. BFO-ansatte og tillitsvalgte, samt

Offisersbladet var på veiene helt fra Rena til hele Trøndelig, og i Bodø. Oppsummert må man si at øvelsen var meget vellykket, unntatt selvfølgelig tapet av en tysk soldat og havariet til fregatten KNM Helge Ingstad, på vei hjem fra øvelsen. I forkant av øvelsen må jeg personlig få lov til å si at det var oppsiktsvekkende at LO, som også organiserer personell i Forsvaret, demonstrerte mot denne NATO-øvelsen. Hva vi så og opplevde under Trident Juncture, er beskrevet i en større artikkel i denne utgave.

Det er også satt av god plass til Høstkonferansen for kadetter og elever i denne utgaven. Kanskje spesielt fordi BFO under konferansen lanserer «BFO Ung»! Dette er et meget godt ivaretagende fordelsprogram og konsept for alle opp til og med 28 år. Les mer om dette på de første sidene.

Av annet innhold, kan dere blant annet lese om en erfaren offiser som har gjort stor karriere i det sivile næringsliv, store betenkeligheter rundt ISL-ordningen, trusselen fra Russiske moderne missiler/raketter, samt om vårt MLRS-system kan vekkes til live igjen? Sjøforsvaret/Marinen har overtatt sitt nye logistikkfartøy KNM Maud i Sør Korea!

Jeg har for øvrig referert til et NUPU-seminar jeg var på, der det fremkom bekymring for sikkerheten i Europa, med en Trump i USA som presser Europa til å ta større ansvar for egen sikkerhet, en svekket Merkel i Tyskland, en Macron i Frankrike som ikke lenger stoler på USA og snakker om en Europeisk forsvarsallianse. Det nordiske samarbeidet NORDEFCO ble debattert nok en gang, i tillegg til tanker om felles materiellinnkjøp i Europa og felles flygerutdannng. Vil Sverige og Finland knytte seg enda tettere til NATO, og eventuelt melde seg inn i NATO?

Her hjemme på berget stiller vi oss fortsatt mange spørsmål. Vil vi nå 2 % målet innen 2024? Når kommer egentlig resten av våre NH-90 helikoptre? Når kommer luftvernet til Hæren? Når får Hæren nye stridsvogner? Får vi langtrekkende luftvern snart? Klarer vi å holde våre Sea King helikoptre i lufta til alle nye AW 101 kan overta? Har egentlig Luftforsvaret kapasitet/personell nok til å operere alle dagens fly- og helikoptertyper, samtidig som nye helikoptre og fly innfases? Utdanner vi nok flygere? Klarer vi å beholde nok kvalifiserte teknikere/spesialister? Klarer vi å berge KNM Helge Ingstad? Er det en tabbe å nedlegge Andøya? Vil Evenes vise seg å være dårlig egnet som MPA-base, samt bli nok et kostnadssluk? Er fire nye ubåter virkelig nok? Forsvarspolitik er ingen dans på roser.

Til slutt; at Forsvarsdepartementet nå har sendt ut ordre om å stoppe all bruk, og iverksette salg av Den Gamle Krigsskole T-10, er rett og slett en nasjonal- og forsvarshistorisk tragedie!

Da ønskes dere alle en God Jul & Godt Nytt År!

Einar Holst Clausen
Redaktør Offisersbladet

Få opptil **30 % RABATT PÅ FORSIKRINGENE DINE**

Som medlem i FP får du flere fordeler:

- Maks 10 % bonustap ved skade og null bonustap ved parkeringsskader som ikke er din skyld
- Få opptil 30 % rabatt på forsikringene dine med If sitt fordelsprogram
- Hjelp fra et forsikringsselskap som løser over halvparten av alle skadesaker innen 24 timer

Les mer om våre forsikringer og fordelene dine på fp.no

Er du også Coop-medlem, får du 1,5 % medlemsbonus på forsikringene dine – på toppen av andre rabatter. Ta kontakt med forsikringsspesialistene i FP på telefon **21 07 57 10** eller på e-post: if@fp.no hvis du vil vite mer.

I SAMARBEID MED

FP

Forsvarets Personellservice

faste saker:

Redaktøren: Nasjonal logistikk-eksamen!	3
BFO leder: Et fleksibelt arbeidsliv – hvem har behovet?	20
Giv akt! Besluttet slik – eller bare ble det slik?	21
Hva skjer?	22-31
KAFO&BESO	32
Litt av hvert	33, 38, 47, 57
Pensjon – Ny offentlig tjenestepensjon – høringsnotat til nytt lovforslag	36-37
Leserinnelegg	44, 46
Kjekt å ha!	45
Tilbakeblikk	52
Filmanmeldelse – 12 Strong	62-63
Internasjonale nyheter	66

40-43

54-56

10-17

artikler:

BFOs høstkonferanse 2018	6-9
Øvelse Trident Juncture 2018	10-17
Var dette Bodøs siste store NATO-øvelse?	18-19
Hoppet av en lovende operativ karriere i Forsvaret	40-43
Historiske milliardsluk og en uendelig omstilling!	48-51
Skulder ved skulder	54-56
Multiple Launcher Rocket Systems	58-61
Er det russiske luftvernet «S-400» en trussel mot Norge og NATO?	64-65

18-19

Høstkonferansen 2018

Helgen Hamar var Norges flotteste by

KAFO diskuterer veien videre

Hvilke utfordringer møter man som ung i dagens forsvar?

Idemyldring på høyeste nivå

AV MARIELL HALSTENSEN

Når det kommer til fysisk tilstedeværelse og engasjement som ikke sanker «likes», er myten at vi som er født senere enn 1990 bør få stryk-karakter. Denne myten må opp til ny vurdering! BFO sendte ut en særskilt invitasjon til medlemmer under 28 til årets høstkonferanse. Mange av BFOs unge medlemmer har bidratt med et brennende engasjement, kloke tanker og innspill: Og det med et ungdommelig pågangsmot som roper varsko om en spen-

nende og lys fremtid for BFO og deres medlemmer.

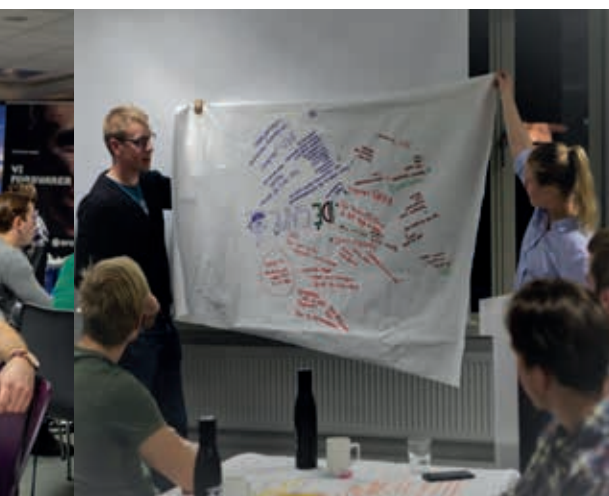
DISKUSJONER

Høstkonferansen åpner for toveiskommunikasjonen over tid. Resultatet blir gnistrende og gode diskusjoner som starter i plenum, fortsetter ved middagsbordet og i baren, og avsluttes gjerne med en felles forståelse på hotellrommene. Gjennom helgen har mange store og små spørsmål blitt reist og diskutert. «Hvilke utfordringer møter man som ung i dagens

forsvar?» har vært et av hovedspørsmålene. For at BFO skal treffe medlemmene der de er i livet, er det viktig å vite hva som opptar dem her og nå. Hva fungerer, og hva fungerer ikke? Tilbakemeldinger og spennende diskusjoner gir BFO en unik innsikt i hva de unge medlemmene anser som viktig, og hvor skoen trykker.

Det er under seansen som denne at direkte kommunikasjon med medlemmene viser seg være spesielt nyttig. BFO får muligheten til å motta en direkte tilbakemelding fra medlemmene. Slik som mange har lært på befall- eller

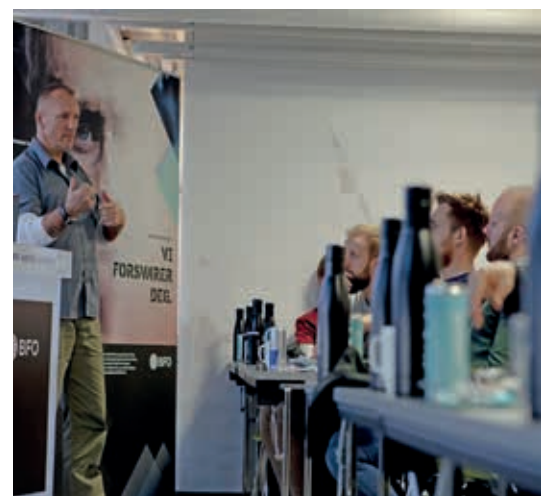
2018 HØSTKONFERANSEN

En slagplan for hvordan BFO kan gjøre seg mer attraktiv for unge medlemmer

Nøye og detaljert operasjonsplanlegging!

Øystein Mjelle hadde en klar oppfordring: Vær med på endringen!

krigsskoler er tilbakemelding en gave man kan velge å åpne, eller ikke åpne. BFO velger å åpne den! Forbedringspotensialet er tilstede, og BFO skal gjøre alt de kan for at de unge medlemmene skal bli fornøyd med måten vi kommuniserer og hva vi kommuniserer. Ettersom alle forslagene fra idèCafeen ble både tegnet og skrevet ned på duker, har BFO sin kommunikasjonsrådgiver fått ny tapet på kontoret. Tusen takk.

FAGLIG PÅFYLL

Under årets Høstkonferanse fikk vi besøk av

Sersjantmajor Øystein Mjelle. Etter å ha fullført sersjantmajorutdannelse ved US Army Sergeants Major Academy i El-Paso, har han førstehåndskjennskap til ordning for militært tilsatte (OMT). Denne ordningen berører mange av våre medlemmer. Noen er frustrert og ser begrensninger med den nye ordningen, mens sersjantmajoren er mer positiv. Mjelle illustrerer OMTs viktighet på en enkel måte ved å se på offisers- og spesialistkorpset som en bolt og en mutter. To ting som settes sammen fungerer bedre sammen, enn hver for seg. Det er tydelig

at dette er et tema som engasjerer, med mange gode og reflekterte spørsmål fra salen. Til slutt måtte Mjelle brette av for å slippe parkeringsbot.

DE VIKTIGE KVELDENE

Høstkonferansen startet allerede torsdag for KAFO, men fredag kveld var vi endelig fulltallige. Et julepyntet O'learys var fylt med Forsvarets fremtid. Den lune stemningen skapt av gjester og fantastiske konferansierer skapte varme, latter og glede i vinterkulden. Det ble servert ekte amerikanske hamburgere med god

Tone for Tone med Magnus Bokn og Espen Stensland

Unge og lovende BFO-medlemmer

Noen er mer engasjert enn andre

Ny leder KAFO Eirik Østby med nytt styre.

drikke til. Det gikk ikke mange minuttene før latteren runget i lokalet. Spesielt konkurransen tone for tone, med påfølgende intimkonsert holdt av vår egen Magnus Bokn skapte mye entusiasme.

Lørdagen var det duket for festmåltid med skåler, latter og sang. Nettverksbyggingen var godt i gang, og praten og latteren satt løst. Mange nye og gode bekjentskaper ble stiftet. Under følger bilder fra kvelden som viser dyp diskusjon om skattefradrag.

BFO TENKER NYTT

Endringer i Forsvaret påvirker oss alle. Etter ut-

danningsreformens inntog vil ungdomsorganisasjonen BESO fases ut. Høstkonferansen har tradisjonelt sett vært KAFO og BESO sin arena. En arena hvor de har møtes, diskutert, debattert og gjennomført valg. Fra nå av blir det en endring i fremtidige høstkonferanser. Med BESO sin bortgang trues ungdomsdemokratiet i BFO. I frykt for å miste engasjerte, dyktige og unge medlemmer har BFO måtte tenke nytt: Vi lanserer «BFO ung»!

BFO UNG

BFO Ung er et nytt konsept i BFO, laget for å samle og ivareta unge medlemmer under 28 år,

på tvers av grad og gren. Tross forskjellig farge på uniformen har denne gruppen mennesker mye til felles. Det kan være seg bolig, bil, lønn, skatt og behov for kompetansepåfyll, for å nevne noe. BFO ung ønsker å fylle en kunnskapsrolle som vil gi merverdi til unge medlemmer i BFO. Dette gjøres ved å avholde kurs/infokvelder hvor du som ung medlem kan få svar på det du lur på knyttet til din livssituasjon. Konseptet gir også deg de samme gode vilkårene som kadettpakken, selv om du ikke er kadett ut det året du fyller 28 år. BFO vil samle de unge krefter - BFO ung er verktøyet for å få dette til.

TRYGG PÅ ØKONOMI

Vil du helst unngå å havne
på luksusfellen? Vi hjelper deg
med økonomiske råd.

#under28

TRYGGHET FOR DEG SOM
ER UNG I BFO

Øvelse Trident Juncture 2018

Den største øvelsen på mange tiår er avsluttet, selv om det siste materiellet og de siste soldatene ikke forlater Norge før i slutten av desember. NATO og Norge er mange erfaringer rikere. BFOs tillitsvalgte og Offisersbladet har fulgt øvelsen fra Rena til Trøndelag og møtt sine medlemmer og lesere.

Hangarskipet USS Harry Truman.

Hans Majestet Kong Harald besøkte Britiske Royal Marines på Værnes 6. november. Foto Kristian Kapelrud Forsvaret.

EINAR HOLST CLAUSEN

ÉN FOR ALLE – ALLE FOR ÉN

Trident Juncture var det NATO kaller en «High Visibility Exercise». Den var stor og kommunisert dette til både medlemsland og omverdenen. Målet med øvelsen var å samøve NATO-styrkene, slik at de er interoperable og effektivt og raskt kan rykke ut om artikkel 5 i NATO-pakten utløses.

ØVELSEN BLE LEDET FRA NAPOLI, MEN MED GOD NASJONAL STØTTE FRA FOH

Øvelsen ble ledet fra NATO-hovedkvarteret i Napoli der admiral Foggo er sjef. Admiral Foggo er sjef for de amerikanske sjøforsvarsstyrkene i Europa og Afrika – og sjef for NATOs felles styrkekommando i Napoli (JFCNP). Kommandoen utfører alliansens militæroperasjoner og øvelsen planlegges og styres da også fra JFCNP.

– Norge er et viktig alliansemedlem, og strategisk plassert i Nord-Atlanteren. Øvelsen har gitt oss mulighet til å trene i et annerledes klima med kaldt og røft vær, sa Foggo.

FORSVARETS OPERATIVE HOVEDKVARTER

Medarbeiderne i Forsvarets operative hovedkvarter (FOH) har brukt mer enn halve tiden sin på samarbeidet med sivile aktører, ikke minst Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Sjef Forsvarets Operative Hovedkvarter på Reitan/Bodø generalløytnant Rune Jakobsen, understreker at vi aldri vil kunne forsvare landet vårt alene, og må derfor være i stand til å ta imot NATOs hjelp når den kommer. Det har vi fått øvet på under denne øvelsen, sier Jakobsen. Han har også uttalt at Forsvaret alene aldri vil kunne gjøre alle oppgavene som skal beskytte innbyggerne, og at vi derfor må bruke folk der de er. Dette peker jo etter Offisersbladets mening i retning av Heimevernet, som nettopp er til stede der folk er. HV har etter øvelsen fått meget positive tilbakemeldinger for sin innsats og ikke minst for sin lokalkunnskap. Flere andre norske avdelinger har også fått ros for sin profesjonalitet under øvelsen. Sjef FOH generalløytnant Rune Jakobsen svarer på spørsmål fra Offisersbladet;

Ikke bestandig at broa holder Foto Forsvaret.

US Marines fikk også prøvd seg på vinterføre med sine LAV ATWS under øvelsen. Foto Forsvaret.

Det amerikanske troppetransport-helikopteret Bell Boeing V-22 Osprey.

Hvilken rolle hadde FOH under Trident Juncture, og er du som sjef FOH fornøyd med øvingsutbyttet totalt sett?

– Øvelse TRJE18 er den største øvelsen på norsk jord siden Øvelse Team Work i 1984. Øvelsen ble planlagt og ledet av JFCN, men med tung støtte i alle faser fra FOH og det norske forsvaret for øvrig. Planleggingen hos oss startet for ca 2 år siden, lenge før NATOs planlegging. Dette som en følge av den svært

Sjef FOH generalløytnant Rune Jakobsen på DV dagen på Byneset utenfor Trondheim under TRJE 18. Foto Forsvaret.

Norsk LEO 2 under DV dagen på Byneset utenfor Trondheim under TR 2018.

omfattende Vertslandsstøtten som måtte være på plass for å kunne motta og underholde så store styrker inn til Norge. Vi hadde på forhånd ikke noe etablert konsept for dette, så et Vertslandsstøtte-konsept ble hurtigutviklet i tett samarbeid med Totalforsvaret. Stabsoffiserer fra FOH har vært sentrale i alle faser av planleggingen, og det er mange som har tilbragt mye tid i Napoli, Stavanger og på Site surveys rundt omkring i Norge. FOH har vært nasjonal "totalprosjekt koordinator". Sagt på en enkel måte, bidratt til å omsette NATOs øvingsmål til fysiske operasjoner i Norge i tid og rom. Dette har omhandlet mottak, transportplanlegging, koordinering med statlige etater, kommuner, grunneiere og kommunikasjon til og med borgerne. Etablering av nødvendig infrastruktur til administrative og operative formål har krevd mye planlegging og investeringer. Sist men ikke minst, å sørge for at alle nasjonale bidrag ble holdt innenfor den økonomiske rammen som var stilt til rådighet.

– I tillegg til dette har jeg som sjef FOH vært RSOM-commander, inntil JLSG var etablert på Sessvollmoen. Tilsvarende ansvarlig for de siste

returtransporter etter at JLSG pakket sammen. Begge oppdrag utført forbillig med NLOGS (FLO) som utførende avdeling. Under CPX delen hadde vi på FOH to hatter; en som Rear Area Commander underlagt JFCN og en som sjef Vertslandsstøtte. Øvelse Trident Juncture 2018 ble fra FOHs side løst som en operasjon hvor det ble utviklet en operasjonsordre med oppdrag til alle berørte parter.

Jeg er på hovedkvarterets vegne svært godt fornøyd med øvelsen. Jeg tror de aller fleste av våre øvingsmål ble nådd. Utlendingene synes meget godt fornøyd med støtten, og det synes så langt som at vi har gjort det innenfor rammen av tildelte midler. Nordområdet har igjen fått NATOs oppmerksomhet og øvelsen har vært en fremragende plattform for å videreutvikle det norske Totalforsvaret. Utfordringene var mindre og færre enn forventet. Antall uhell og skader var også færre enn forventet, selv om fraværet av tele i bakken nok vil gi oss utbedringsutfordringer helt frem til sommeren. Jeg vil i denne sammenheng benytte anledningen til å takke lokalbefolkningen i øvingsområdet for deres velvilje og tålmodighet. Dette er behørig

kommentert av alle utlendinger jeg har snakket med.

Sett i et totalforsvars-perspektiv, har samarbeidet med sivile etater vært tilfredsstillende i hele øvingsperioden?

– Samarbeidet med de andre totalforsvarsaktørene har vært fremragende. Uten den samlede totalforsvars-innsatsen hadde øvelse TRJE18 ikke vært mulig å gjennomføre. Å motta 10.000 kjøretøy, 250 fly og over 40.000 soldater uten å lamme normal samfunnsaktivitet er en svært krevende logistisk oppgave. Takket være helhetlig planlegging og aktiv deltakelse fra en samlet samferdselssektor i Norge, støttet av DSB, Politi, veterinær, helse- og tollmyndigheter, lyktes vi med det. Forsvarsbygg og FLO med sine sivile partnere var også svært viktige partnere i alle deler av øvelsen. Til sammen hadde vi på FOH over 36 sivile forbindelsespersoner tilstede gjennom de to øvelsene (FTX/CPX). Dette bidro til en profesjonell gjennomføring, og danner også et svært viktig grunnlag for den evalueringsprosessen som nå starter, og som skal bidra til videreutvikling av Totalforsvaret frem til 2020.

To Canadiske F 18 Hornets ved shelter i flott natur i Bodø. Foto Corporal Bryan Carter.

Sjef FLO Petter Jansen (til høyre) inspiserte når NATO-materiell kom til Norge.

Store mengder materiell ble transportert med tog.

NASJONAL LOGISTIKKEKSAMEN

Store deler av Norge ble involvert, fra indre Østfold til Nord-Norge, men med hovedtyngde i Østerdalen og Trøndelag. Øvelsen ble spesielt merkbar for sivilbefolkningen nær havner, på flyplasser og med tunge jernbane- og veitransporter i øvingsområdet, særlig på riksvei 3 og E6. For Norges del ble øvelse Trident Juncture en eneste stor logistikk-eksamen. Vi fikk testet vår evne til mottak, videretransport av store mengder militært materiell, samt tilrettelegging, forlegning, forpleining og etterforsyning til over 50.000 soldater med medfølgende materiell. Forsvaret og NATO inngikk kontrakter for rundt 1,5 milliarder kroner med norsk næringsliv i forbindelse med øvelsen. Det ble etablert ca. 35 000 sengeplasser, og eksempelvis servert nesten 2 millioner måltider og levert 5 millioner flasker med vann. Det ble også vasket 660 tonn klær under øvelsen. Sivile RORO-fartøy, NSB og sivile transportører hadde også hendene fulle før, under og etter selve feltøvelsen. Det siste materiellet og personellet forlater ikke Norge før langt ut i desember.

SJEF FLO PETTER JANSEN SVARER PÅ SPØRSMÅL FRA OFFISERSBLADET

Hvordan vurderer du som sjef FLO logistikkplanleggingen, logistikk-operasjonene og selve gjennomføringen av Trident Juncture 2018?

– Trident Juncture 2018 har for Norge vært en stor test på vår evne til å yte vertslandsstøtte for våre allierte. Forsvaret, ved FLO, har gjennom flere år bygget opp et supplement til den logistikkapasiteten vi skal ha i den militære organisasjonen. Dette har vi gjort gjennom å knytte til oss strategiske partnere og leverandører av logistiktjenester slik at vi totalt sett har øket vår bemanning fra 4.000 til 40.000 profesjonelle logistikere.

Våre strategiske partnere og utvalgte leverandører har ikke bare et kvantitativt volum, de er også utvalgte fordi de har den kvalitet og kompetanse som må til for å "matche" vår militære kompetanse. Dette er norskeide aktører som daglig opererer innenfor sitt fagområde i et marked preget av sterk konkurranse. Et marked hvor det er evnen til å levere som avtalt det måles på. Når dette er sagt, vil jeg si at det samlede appa-

rat som har vært tilgjengelig for denne militært ledede "operasjonen" er formidabel for Forsvaret også i historisk sammenheng. Planleggingen vi har gjort militært og sammen med de sivile aktørene våre har pga profesjonaliteten på begge sider blitt gjennomført forbilledlig.

Den operative planleggingen som er gjort på FOH og den rollen FST/O har hatt i øvelsen har vært den avgjørende faktoren for suksessen vi nå ser innen logistikk understøttelse. Den type planlegging og ledelse som er demonstrert fra FOH og FST/O er en forutsetning for at den unike kompetanse vi har bygget opp i Nasjonalt logistikkoperasjonssenter (NLOGS) i FLO kan vitaliseres. NLOGS har kunnet spille på svært dyktige oppdragsgivere slik at man har evnet å vitalisere de strategiske partnere som er integrert i NLOGS gjennom Coordination Cell. Våre strategiske partnere har 24/7 bemanning integrert med NLOGS. Den kompetansen som bemanner Coordination cell er bevist rekruttert opp med en stamme av erfarne tidligere offiserer med svært høy kompetanse og kunnskap om militære operasjoner og logistikk. Dette i tillegg til at de sitter med fullmakter fra sitt sel-

Mye av det militære materiellet ankom Norge, og skal forlate Norge med store lasteskip.

skap til å ta tidskritiske beslutninger umiddelbart er unikt og avgjørende for Forsvarets samlede beredskap, reaksjonstider og utholdenhet. Gjennom dette systemet, ledet av NLOGS, får Forsvarssjefen tilgjengelig en reell kapasitetsøkning på omlag 35.000 logistikere nasjonalt og internasjonalt.

For å ta i mot 50.000 personell, 350.000 tonn materiell og forflytte disse har vi også sett på den militære strukturen for håndtering og ledelse. NLOGS har under store deler av øvelsen hatt taktisk kommando over logistikkstyrkene og vi har testet ut konseptet med en egen norsk "Resepion, Staging and Onward Movement (RSOM)" bataljon basert på styrkestruktur elementer fra Forsvarets kompetansesenter for logistikk og operativ støtte (FKL). I planleggingen og gjennomføringen har vi også benyttet oss av sivilt utviklede systemer som brukes i moderne logistikk. Jeg vil først og fremst fremheve vår bruk av HOBBS systemet. HOBBS, som står for "Host-nation support Ordering and Billing System", har gjort at vi har hatt eksepjonell kontroll på innmeldte behov, bekreftelse av behov, økonomi og leveranser. Dette har vært avgjørende for planleg-

gingen og gjennomføringen og vil også være svært viktig for det økonomiske oppgjøret.

Logistikkoperasjonen og gjennomføringen av TRJE18 har så langt vært en formidabel suksess for Norge og vår evne til å yte logistikkstøtte. Logistikkstøtte er i denne sammenhengen ensbetydende med beredskap for nasjonen. Alliert støtte er vår nasjonale beredskap dersom vi skulle komme i en situasjon hvor vi trenger forsterkninger til vårt eget forsvar. TRJE18 kan derved anses som en tentamen for vår beredskaps og vertslandsstøtte evne. En tentamen hvor vi ikke ønsker å komme opp til eksamen, men er forberedt på det.

En firestjerners amerikansk øvingsleder som roser logistikken, uttrykk fra sjef FOH som "Best exercise ever", en statsminister som er mektig imponert, en Forsvarsminister som er tydelig tilfreds og en NATO sjef som vil ha mer informasjon om hvorfor vi lyktes så godt, er alle tydelige tegn på at vi kan være stolte av hva vi har oppnådd.

– Så til spørsmålet ditt om hvordan jeg som sjef FLO vurderer logistikk-planleggingen, logistikkoperasjonene og selve gjennomføringen av Trident Juncture 2018:

Jeg vurderer TRJE18 som en formidabel logistikk-suksess for Norge, en bekreftelse på at det vi har bygget opp gjennom de senere år svarer på de politiske ambisjoner og vårt nasjonale behov, at vi har en skalerbar beredskapsorganisasjon som er tilgjengelig og virker og at alt dette er bevist så langt. Når jeg har svart på dette gjenstår et spørsmål og svar; hva er hovedgrunnen til suksessen? Det er uten tvil personellet og kompetansen vi har gjort tilgjengelig og som har levert enestående i gjennom alle faser av "logistikkoperasjonen" TRJE18.

(Red.anmrk: Svaret er pga plassmangel noe kortet ned av redaksjonen)

TOTALFORSVARSKONSEPTET

All logistikk og evnen til å motta alliert styrker og alliert materiell var nok det viktigste øvingsmomentet under Trident Juncture, men å få øvet og testet totalforsvars-konseptet var også meget viktig. Etter den kalde krigen ble nemlig totalforsvaret lite prioritert. De siste årene har imidlertid Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) i samarbeid med Forsvaret revitalisert totalforsvars-konseptet. Politi, helsevesen, Avinor,

Trident Juncture 2018 er også en totalforsvarsøvelse, der utrykningsetatene og sykehusene var involvert i øvelsen. Her fra en simulert ulykke med masseskade. Foto: Forsvaret

fylkesmenn og kommuner, NVE, NSB, Statens strålevern, Kystverket og det private næringsliv er noen av de viktige parter i totalforsvaret. DSB har ansvaret for å koordinere den sivile delen av totalforsvaret.

NASJONAL HELSEØVELSE BLE GJENNOMFØRT SAMTIDIG SOM TRIDENT JUNCTURE

Offisersbladet har spurt rådgiver i Helsedirektoratet Nina Wavik Ytterstad, som observerte scenarioene.

Hvorfor var Helsedirektoratet på besøk på Trident Juncture 2018?

– Som et ledd i den nasjonale helseøvelsen 2018, hadde Helsedirektoratet i samråd med øvingsledelsen og den nasjonale prosjektledelsen i Helse Stavanger invitert til en overordnet brief og observasjon av hendelse i Orkdal. Målet med øvelsen var å teste samarbeidet mellom sivile og militære helsetjenester. Øvelsen besto av to scenarier:

Et militært område på Grønøra på Orkanger ble angrepet av fiendtlige styrker, og en sivil ulykke på Fannrem. Programmet ga delegasjonen en mulig-

het for innsyn i prehospital håndtering militært og sivil, triagering («sortering») og håndtering av traumer og ledelse i beredskapssituasjoner.

Var dere fornøyd med hva dere så, og opplevde dere eventuelt noen utfordringer?

– Det er et enormt arbeid som legges ned, både i forberedelse og gjennomføring av en nasjonal helseøvelse. Det å få anledning til å følge med på hvordan en hendelse med masseskade håndteres

av helsetjenesten, gir mulighet for refleksjon og ettertanke. Den kommende evalueringen for denne øvelsen, vil synliggjøre styrker og svakheter som både militær og sivil helsetjeneste vil få en mulighet til å iverksette tiltak overfor. Personlig synes jeg det var spennende å se hvor realistisk en øvelse kan være, «klargjøring» av skadested/markører og ikke minst få innsyn i den utfordringen helsepersonell står overfor ved triagering (hastgradsvurdering) av skadde pasienter. Samtidig er jeg trygg på at Norge har et helsevesen som gjør sitt ytterste for redde liv.

Rådgiver i Helsedirektoratet, Nina Wavik Ytterstad, observerte scenarioene.

CPX-ØVELSEN VAR VEL SÅ VIKTIG!

Offisersbladet besøkte Jørstadmoen 20. november under CPX-øvelsen. Dette er en stabsøvelse av Trident Juncture som gjennomføres etter at selve feltøvelsen er avsluttet. En avansert «TØUT» på høyeste nivå, der hovedkvarteret i Napoli, FOH, stab/ledelse i det Tysk/Nederlandske korpset (NATO Response Force NRF), samt DSB og andre sivile etater, får testet sine evner til å takle en rekke kompliserte scenarier. I tillegg til det rent taktiske med egne og fiendtlige styrkers troppebevegelser, må de fortløpende løse utfordringer som

Under demo-dagen på Byeneset utenfor Trondheim, ble det realistisk med simulerte mineeksplosjoner rett før amfibielanggangen. Foto Offisersbladet.

Sverige deltok på NATO øvelsen med Hær Sjø og Luftstyrker Her med Visby klasse kystkorvett. Foto Forsvaret.

regionale strømbrudd, hacking av servere, lokale terrorangrep, nasjonalt epedemiutbrudd, forurensning av drikkevannskilder, kidnapping av personer som sitter på sensitiv informasjon, veier/broer som er stengt pga ras eller flom og hindrer fremrykning osv. CPX-øvelsen er også en siste test for det tysk/nederlandske korpset/NRF, for å se om de er «Combat ready» og klare til å bli satt på beredskap. Et NATO evaluerings-team er til stede under øvelsen og overvåker/kontrollerer.

CPX-øvelsen ansees som vel så viktig som selve felt-øvelsen, for her kan scenarioene kjøres fortløpende, uten øvingsmessige hensyn til sivilsamfunnet. Det blir dermed mer intenst og realistisk, hva angår stressnivået som ledere og staber ville opplevd i en skarp situasjon.

ULYKKER OG SKADER

Under en slik stor øvelse, er det dessverre ikke til å unngå at ulykker inntreffer og at det oppstår skader på materiell og på eiendommer. Etter Trident Juncture er det i skrivende stund innrapportert ca 800 skadetilfeller (eiendom og miljø), flere mindre skader på militære kjøretøy langs veiene, samt det tragiske dødsfall (tysk soldat påkjørt av sivil bil

langs vei). Og så kom den triste hendelsen med KNM Helge Ingstad på vei hjem fra øvelsen, som endte med totalforlis. Heldigvis ingen alvorlige fysiske skader på personellet ombord.

Med unntak av ulykkene, er det avslutningsvis absolutt på sin plass å gratulere FOH, FLO, DSB og våre avdelinger for meget god planlegging og deltagelse av det som ser ut til å være en meget vellykket storøvelse. Det er imidlertid vanskelig å la være å kommentere at Bodø flystasjon var den flystasjonen med klart størst flyaktivitet, og som fikk ros av de allierte for sine mottaks- og operasjonskapasiteter, samt Andøya som hadde stor alliert og norsk MPA-aktivitet. Andøya fikk også ros for de samme kapasiteter. Litt skuffende var det også at norske F-35 ikke kunne fly på den store DV-dagen fordi det blåste for mye.

fakta

Bakkestyrker:

Drøye 50.000 soldater
10.000 tunge og lette kjøretøy
fra NATOs 29 medlemsland
samt partnerlandene Sverige og Finland

Kampfly - trsp.fly – overvåkingsfly - tankfly:

Tyskland: Tornado, Eurofighter 2000, A400M

Belgia: F-16

Canada: CF-188, CC150

Spania: F/A 18

USA: F-16, F-15, F/A-18, C-135, E-3, B-1, KC-135

Frankrike: Mirage 2000

Hellas: F-16

Italia: Tornado, Eurofighter 2000, C-27, C-130, G550, KC-767

Norge: F-16, DA-20, C-130, P-3 Orion

Nederland: KDC-10

UK: Hawk, E-3

Tyrkia: F-16

NATO: E-3

Finland: F-18

Sverige: JAS-39 Gripen

Cobham: DA 20

Samt helikoptre fra flere nasjoner

Estimert antall fly og helikoptre: Ca. 250.

Marinefartøy og klasser:

Fregatter

Destroyere

Kryssere

Hangarskip (USS Harry Truman)

Amfibiefartøyer

Korvetter

Minerydderfartøyer

Logistikk- og støttfartøyer

Militære RORO - fartøyer

Ubåter

I tillegg deltok en rekke mindre støtte- og sikringsfartøyer

Totalt antall fartøy: Ca. 65

Var dette Bodøs siste store NATO-øvelse?

LARS ERIK JAMTLI/BFOs HOVEDTILLITS-
VALGT I LUFTFORSVARET

Dette spørsmålet er det nok mange som stiller seg etter nok en fantastisk vellykket øvelse for deltakende NATO luftstyrker i Bodø. Mange av de lokalt ansatte i Bodø synes situasjonen er vemodig og sliter med å forstå valget med å nedlegge Bodø Flystasjon som faktisk har landets beste infrastruktur for mottak av allierte. Det er unektelig litt spesielt at de to flystasjonene som er bestemt nedlagt i Nord-Norge er de eneste som er vertsavdeling for NATOs flystyrker under denne øvelsen. BFO var tilstede under mediadagen på Stasjonsgruppe Bodø under NATO øvelsen Trident Juncture 2018 (TRJE 18) som varte fra 25. oktober til 7. november.

Mediadagen åpnet med NATOs øverste sjef for øvelsen, Admiral James Foggo, Sjef Joint Force Command Napoli og Sjef Luftforsvaret, General Tonje Skinnarland holdt korte innlegg.

De var begge svært fornøyd med øvelsen og Norge som vertsland for øvelsen fikk en fantastisk tilbakemelding fra NATO sjefen. Også General Skinnarland skroet av Bodø og de øvrige vertsavdelingene i Luftforsvaret. På spørsmål om hvordan vi skal erstatte infrastrukturen i Bodø slik at vi også i fremtida kan øve med tilsvarende luftstyrker i Nord-Norge svarte General Skinnarland at dette blir sett på og at hun tror det også vil være mulig å stasjonere mange fly på Evenes.

BFO benyttet anledningen til å spørre Admiralen hvorfor Storbritannia ikke deltar med flere kampfly i luftdelen av øvelsen og egentlig ikke har deltatt på luftsiden i øvelser i Norge med kampfly på mange år. Admiral Foggo svarte at det nok var fordi Storbritannia foretar en stor utskifting av kampflyparken i tillegg til innfasing av et helt nytt hangarskip. General Skinnarland forklarte videre at man har samtaler med Storbritannia med sikte på å inngå et utstrakt teknisk og operativt samarbeid når det

kommer til bruk av F35 og P8 som både Norge og Storbritannia skal ha i fremtiden.

Etter at sjefene hadde holdt sine innlegg ble mediene tilbudt busstur rundt på flystasjonen hvor man kunne ta bilder og snakke med representanter for de forskjellige nasjonene. BFO valgte å ta en prat med representanter for de besøkende fra Italia og Canada.

Oberst Danielle Porelli er detasjementsjef for den Italienske deployeringen til Bodø under NATO øvelsen TRJE 18 som består av ca 300 mann. De er i Bodø med fire Eurofighter og seks Tornado jagerfly, 1 G550 CAEW som er en liten AWACS, samt en B-767 tanker.

De synes Bodø er en litt for liten by for å holde en så stor militær øvelse fordi inntrykket er at Bodø har liten hotellkapasitet. Oberst Porelli er imponert over at byen har så mange besøkende i tillegg til militærøvelsen. De har det veldig bra i Bodø selv om de synes det er kaldt, mye vind og vått her. I tillegg synes de det er dyrt i Norge.

BFOs Hovedtillitsvalgt Luftforsvaret Lars Erik Jamtli stiller spørsmål til admiral Foggo og sjef Luftforsvaret generalmajor Tonje Skinnarland under en pressekonferanse i Bodø.

Lars Erik Jamtli var Offisersbladets stunt-reporter i Bodø. Her intervjuer han kaptein Rosseau fra Canada.

Jamtli intervjuet også oberst Porelli fra Italia.

Han sier også at de har hatt meget god og verdifull trening her i Bodø under øvelsen siden de klimatiske forhold er helt forskjellig fra det de er vant til.

Oberst Porelli forteller videre at Italienerne har hentet fly og personell fra Eurofighter (EF) basene Trapani på Sicilia, Gioia del Colle nær Bari, og Grosseto i Toscana. Dette blir gjort for at alle flyavdelingene skal få standardisert trening og erfaring fra denne store NATO øvelsen. Tornadoene (PA-200) SEAD/IDS er normalt stasjonert i Ghedi i nærheten av Brescia, nord i Italia. Italienerne skal beholde Tornado til 2026 da de skal bli avløst av F-35.

BFO tok også en prat med Kaptein Rosseau som var en av offiserene i det canadiske deta-sjementet. Han forteller at Canada har reist til Bodø med 8 F-18 jagerfly og en CC-150 Polaris som er et multirolle fly som tar 190 passasjerer. Flyet kan også brukes som tanker, til frakt av last, VIP, og medisinsk evakuering. De Canadiske F18 er normalt stasjonert i Goose Bay som ligger i Labradorområdet langt nord i Quebecprovinen, mens Cargo flyet er stasjonert i Trenton øst av Toronto.

Rosseau fortalte at han kommer fra byen Gatineau nær hovedstaden Ottawa, men er stasjonert i Greenwood på Nova Scotia. Det canadiske personellet kommer fra hele Canada og de trives kjempegodt i Bodø. Han forteller at treningsutbytte for det canadiske personellet har vært svært godt.

De har vært på noen velferdsturer rundt om i Bodøområdet som blant annet inneholdt grottebesøk. Rosseau liker fjellene og naturen rundt Bodø spesielt godt og håper på å få se mer av dette før de reiser hjem. Han forteller videre at F-18 flyene begynner å bli gamle og at diskusjonene om å erstatte dem er begynt i Canada, men at ingen avgjørelse er tatt enda.

fakta

FØLGENDE ANDRE LAND HADDE FLY I BODØ UNDER ØVELSEN:

Tyrkia	-	3	F-16
Hellas	-	4	F-16
Sverige	-	7	JAS 39
Spania	-	6	F-18
Frankrike	-	4	M2000C
Norge	-	8	F16 og 2 DA-20
NATO	-	1	DA-20

I tillegg har det deltatt fly ut fra Ørland, Gardermoen, Luleå og Rovaniemi. Man kan konkludere med at Luftforsvaret har arrangert nok en vellykket stor NATO-øvelse med meget gode resultater og høy treningsverdi for de deltagende nasjoner og deres flystyrker. Det varer imidlertid ikke lenge før neste storøvelse i Bodø. Våren 2019 arrangeres øvelse ACE, da blir det nok enda flere fly i Bodø

Et fleksibelt arbeidsliv – hvem har behovet?

Kommende år skal Hovedavtalen i staten opp til diskusjon og reforhandling mellom partene. Allerede nå har det kommet signaler om at denne må moderniseres og forenkles. Samtidig er det også klart at formålet og grunnlaget som er beskrevet står nærmest fjellstøtt hos alle parter. Verdien av en slik samhandlingsavtale hvor medvirkning på arbeidsplassen står sentralt har bidratt til et trygt, godt og produktivt arbeidsliv i staten.

Styrken i å ha et robust, godt utviklet avtaleverk, og et regelverk som er kommet på plass mellom likeverdige parter ser vi når resultatene vises, et resultat andre nasjoner misunner oss. Den norske og den nordiske modellen har levert over tid gjennom et grunnlag som i hovedsak er basert på et sterkt felleskap og verdien av medvirkning. For å få til dette ligger det en fasthet i lov og avtaleverk. Det være seg i hovedtariffavtalen, i hovedavtalen og i det interne regelverk i Forsvaret. Spennvidden er stor, fra lønnsrammer til normalavansement, men i sum gir dette et godt grunnlag for å drive organisasjonen og gi forutsigbarhet for arbeidsgiver og arbeidstaker.

De siste årene er denne fastheten blitt mer og mer utfordret. Det skal være mer fleksibelt og dynamisk samtidig som kravene til leveranse og tempo øker. På overordnet nivå skal hovedtariffavtalen forenkles og hovedavtalen er for komplisert og teknisk. Der vi jobber hver dag i Forsvaret har vi nå begynt å se inntog av blant annet flytende grader over fire gradstrinn fordi det er behov for fleksibilitet. Men for hvem er dette fleksibelt?

Jeg tror at vi skal ha noe fasthet og regler som gir forutsigbarhet for begge parter. Dette sammen med vektlegging av godt lederskap og vektlegging av medvirkning gir det beste grunnlaget for fortsatt utvikling. Noe vi trenger når vi fortsatt skal drive omstilling, fortsette å utvikle et høykompetent forsvar og samtidig være attraktiv for de som er på vei inn i arbeidslivet. Jeg tror også at Forsvaret trenger en viss fasthet for å skape nødvendig forutsigbarhet, som vil bidra sterkt til å beholde de som allerede har valgt Forsvaret. Særlig i en situasjon hvor Forsvaret over tid har rekruttert meget godt, men hatt utfordringer med å beholde personell. Mulighetene som ligger i innføringen av OMT må derfor ikke skyves unna fordi en ikke utvikler gode insentiver for å beholde. Her har vi nå en jobb med å ta vekk de ryktene som er etablert gjennom insentivprosjektet. Og arbeidsgiver må nå vise ved handling at innsparinger som gjøres ved å fjerne insentiver også brukes aktivt til nye og mer målrettet. Så langt er det lite som har kommet i retur og det er ikke i samsvar med intensjonene som er kommunisert.

Det samme gjelder for normalarbeidsdagen. Slik den står i dag er dette helt grunnleggende for å få hverdagen til å gå opp, den må derfor beskyttes og ikke utfordres. I tillegg har Forsvaret godt regulerte unntak for å drive vår spesielle virksomhet. Disse må da brukes og ikke settes til side fordi det er for dyrt. Ustrakt bruk av arbeidstid som ligger utenfor de rammene som er satt innenfor lov- og avtaleverk er ikke det som skal være normen, men unntakene. Derfor har vi etablert en egen arbeidstidsavtale for Forsvaret som faktisk gir et stort rom for å jobbe mer, lengre, og på andre tider enn det som er normen.

Når jeg mener dette, betyr ikke det at vi er imot endring. Vi som ansvarlig part i trepartssamarbeidet må også ta del og fremme utvikling. Det vi ikke kan se på er at løsningen på de fleste problemene er økt fleksibilitet og at de rammene som er satt i stadig større grad utfordres for å få hverdagen til å gå opp. En hverdag som blir mer og mer krevende fordi ambisjonene i mange tilfeller ikke er forenlige med den økonomien eller bemanningen som er tilgjengelig.

For å møte denne utfordringen med et økende press, stadige omstillinger og mer kamp om kompetansen er det viktig at partsamarbeidet brukes aktivt. Det er når det er krevende vi virkelig trenger godt samarbeid og god dialog. Det utgangspunktet som vi har i Forsvaret er meget godt og her kan vi bidra inn mot partene når Hovedavtalen nå skal utvikles.

Avslutningsvis vil jeg ønske alle en god jul og et godt nytt år. En særlig hilsen går til alle som skal stå i tjeneste hjemme eller i utlandet gjennom julehøytiden.

Jens Jahren
Leder BFO

Besluttet slik – eller bare ble det slik?

Jeg er en sterk tilhenger av evolusjon som utviklingsmetodikk. Endringer skjer som en tilpasning til omgivelsene og man overlever. Dette passer bra i en sivilisert og forutsigbar verden, men passer det inn som utviklingsmetode for forsvarspolitikken?

I 2018

har man fått testet nytt logistikkonsept gjennom Trident Juncture. Uten at jeg kjenner innholdet i evalueringen, ser jeg at Sjef FLO er svært godt fornøyd med at de sivile kontraktørene, som har understøttet NATO, har levert svært godt. Og dette er bra!

I 2018

har også FLO utviklet og anbefalt ytterligere bortsetting av tjenester. Nå er det verkstedene som har vært under lupen. Grunnlaget er å spare penger, selv om omkvedet er «for å styrke den spisse enden».

I 2018

har styrkesjefene blitt mer og mer tydelige i at prosessene har gått for langt, og at det nå har negative konsekvenser for evnen til å løse oppdragene, dersom man realiserer FLOs anbefaling. Dette er kjent, men ikke erkjent. BFO deler bekymringen.

Forsvarssjefen har også gitt klar melding om at effektiviseringskravene har gått for langt.

POLITISK STYRING

er et av våre grunnleggende samfunnsverdier. Det er Stortinget som beslutter de store endringene og Regjeringen skal realisere disse. Spørsmålet jeg stiller meg er om utviklingen av logistikkunderstøttelsen av Forsvaret er basert på en beslutning som er vel fundert, eller om «det bare blir sånn» som et resultat av å spare penger. For det er – etter mitt syn, en pågående utvikling som rokker ved prinsipielle politiske veivalg, og jeg vet ikke om følgene av denne evolusjonen er hva politikerne vil ha.

ENDRINGENE

i lager, forsyning, transport og etter hvert verksteder skaper nye legitime militære mål for en motstander i krise og krig. De som står for leveransene driver sin daglige virksomhet i sivile havner, ved store lagerområder, kjører sivile lastebiler og bruker klær med gule refleksbånd. De er sivile, og tilsatt i sivile bedrifter. Nå har jakten på den neste effektiviseringskrone sørget for at disse står i fare for å bli legitime mål ved angrep på Norge. Så er jeg den første til å erkjenne at dette er svært lite sannsynlig – men eksistensielle kriser og sikkerhetsbrudd er av natur plutselige og representerer brudd på utviklingslinjene.

Bruk av sivile kontraktører bryter med vår historiske og tydelige forankring i Folkeretten hvor stridende er uniformerte og har en tydelig tilknytning til våre militære avdelinger. Jeg er enig i Jansens beskrivelse om at vi må tenke totalforsvar, og at NATO-øvelsen hadde vært et umulig løft for Forsvaret alene. Imidlertid skjedde dette i dyp fred, i et område av landet med grei infrastruktur og ressurser. Hvordan ville dette sett ut i andre deler av Norge – eller ved en norsk deployering til NATOs utkant og i en internasjonal operasjon?

UTVIKLINGEN

har nå skapt en folkerettslig gråsoner for hvem som bør beskyttes og hvem som er stridende. Det finnes politiske løsninger for dette innenfor rammen av Forsvaret, men dette vil koste noe mer enn hva dagens Regjering er villig til å bruke. Og det vil kreve at et tydelig mobiliseringssystem må gjeninnføres sammen med rekvisisjonsmyndighet slik man hadde under den kalde krigen. Det er mulig at HV får et enda større ansvar (og ressurser) i en totalforsvarstanke med flere avdelinger med nasjonalt ansvar for forsyning, sikkerhet, trafikk kontroll og operasjonell logistikkunderstøttelse. Da kan man argumentere at vi fortsatt er innenfor kjente rettslige rammer, men det er kun politikerne som kan beslutte løsningen.

DAGENS UTVIKLING

av Forsvaret er styrt som for ethvert aksjeselskap hvor profitt er det viktigste – også kalt operativ evne. Det er sterke ord, men det stilles store krav til årlig effektivisering, oppgaver settes ut, avdelinger slankes, og ansatte må gjøre administrative oppgaver selv – alt dreier seg om bunnlinjen (operativ effekt). Men – dersom man er opptatt av bærekraftig operativ utvikling, krever dette en aktiv og tydelig strategisk eierstyring til hvor man sikrer balanse mellom avdelingene. Og så er det selvfølgelig et spørsmål om det er fornuftig å bruke «normale metoder for industriell utvikling» når du skal sørge for Norges sikkerhet – videreutvikle og vedlikeholde avdelinger som vi tror på og med nok evne til å yte (nok) motstand.

Det er dette Stortinget må ta stilling til. Hva vil vi – og hvordan kommer vi dit.

Jon Vestli

Kompentanseutvikler BFO

BFO MØTTE KAFO LUFTKRIGSSKOLEN

Den 20. november gjennomførte BFO møte med KAFO styret ved Luftkrigsskolen. Flere tema ble berørt, blant annet plan for KAFO/BFO aktiviteter i vinter. Møtet ble avsluttet med en sosial happening hvor kadettene overbeviste i kodeknegging. På møtet stilte, fra venstre, Sondre Monsø, Marius Talgø, Silje Dalhaug, Stian Landstad og Edvard Resmann og fra BFO stilte Rekrutteringsansvarlig Dorte Storihle Ødegård og Vara HTV Luft Lars Anthonen.

Lars A. Anthonen

BFOs vara HTV Luft

BFO PÅ FLYSKOLEN BARDUFOSS

Den 18. oktober gjennomførte BFO et møte/ pizzakveld med høstens elever ved Luftforsvarets Flyverskole.

På møtet holdt BFO brief om BFO og organisasjonene generelt. Fordelene med å være organisert ble poengtert.

I tillegg ble temaer som vilkår for Elever/ kadetter i Norge og USA, forsikringsordninger og ting og tang i tiden i Luftforsvaret, med mer gjennomgått. Fra BFO stilte Vara HTV-Hæren, Håvard Støle, HTV-Luft, Lars Erik Jamtli, vara HTV-Luft, Lars André Anthonen. Besøket til Flyskolen ved Bardufoss ble kombinert med «Stand» i Rustamessa og besøk til 131LV Sørreisa og «stand» der også.

Lars A. Anthonen

BFOs vara HTV Luft

OF – OR

«BFO får i disse dager mange spørsmål fra våre medlemmer rundt konvertering fra OF til OR, da det kjøres en informasjonsrunde om dette ute ved avdelingene for tiden. BFO kan ikke gå ut med en generell anbefaling om hva den enkelte bør gjøre, men vi kan si noe generelt om situasjonen og forvaltning.

Det er etablert en overgangsordning ifm innføring av OMT som strekker seg frem til 31. des 2020. BFO er helt klart av den oppfatning, at enhver konvertering skal basere seg på frivillighet, og de som ønsker å konvertere får samme vilkår og ansiennitet uavhengig av om man eventuelt konverterer tidlig eller sent. Samtidig er det jo slik, at det for de som nå og i fremtiden har en kompetanse som naturlig hører til OR-søyla, så vil fremtidige karriere- og tjenestepåplaner naturlig tilhøre en videre karriere som OR.

BFO anbefaler alle å gjøre en grundig vurdering av sin egen situasjon og ønsker. Eksempler jeg har fått de siste dagene, om at personell er blitt bedt om å møte på sjefens kontor for å signere konverteringspapirene mot sin egen vilje, er ikke akseptabelt! Vi må ha med oss at vi som militært tilsatte er tilsatt i forsvarsgren og grad. Og det er ikke slik at en ny befalsordning gir noe grunnlag for en endringsoppsigelse, da relatert til tilsetning i grad.» sier nestleder BFO Rune Rudberg

HV INNSATSSTYRKE HAR KRAV PÅ FERIEPENGER!

Etter avtale med Forsvarets personell og lønnsadministrasjon er vi blitt enige om at krav ikke skal fremsendes foreløpig. Hvis dommen blir stående (ikke anket) vil det bli foretatt en helhetsvurdering ift alt HV-innsats personell som har krav på feriepenger. Etter at denne vurderingen er gjennomført vil det komme informasjon om hvorvidt den enkelte skal sende krav, alternativt at Forsvaret v/PLA går igjennom alle utbetalinger til innsatsstyrkene og på dette grunnlag utbetale feriepenger.

Lars Bugge Aarset (soldat i Innsatsstyrkene) som tidligere fikk medhold av Ombudsmannen i Forsvaret om at tjeneste i HV-Innsatsstyrke skal utløse feriepenger har vunnet nok et slag mot Forsvaret. Saken har etter Ombudsmannens uttalelse vært i Forlikråd, hvor Bugge Aarset fikk medhold i sitt krav, hvorpå Staten krevde saken avvist. Når saken ikke ble avvist så krevde Staten saken opp for Tingretten og nå er dommen endelig klar. Lars Bugge Aarset har vunnet frem med sitt krav om feriepenger også i Tingretten

BFO kan bare rose Bugge Aarset for hans «guts» i denne saken. Han har nå i tre ulike «instanser» fått medhold i sitt krav om feriepenger, og det gjenstår nå å se om Staten anker saken videre. BFO vil så snart vi vet noe mer om sakens utvikling holde dere oppdatert.

ÅRSMØTE BFO SØRREISA

Årsmøte for BFO Sørreisa ble holdt for en engere krets medlemmer om bord på Hurtigruteskipet MS Midnatsol mellom Finnsnes og Tromsø. Som kjent vokser 131 LV Sørreisa med ett hundretalls ansatte i løpet av 2018. 1 Januar ble Luftforsvarets Programmeringssenter (LFPS) og ARE/TACS lagt under 131LV. 1 August ble Sensor skvadronen fra Cyfor lagt under samme luftving. LFPS ligger fysisk på Rygge, mens ARE/TACS fysisk er plassert på Ørland.

Det ble generelt diskutert flere saker som preger den lokale arbeidssituasjonen på CRC Sørreisa. Det som kan nevnes er:

- Langt høyere arbeidsbelastning etter nedleggelsen av CRC
- Mågerø, spesielt i forhold til kveldsflyging.
- Utfordringer i forhold til daghavendetjenesten.
- Håp om bedre praksis i utforming av stillingsbeskrivelser.
- Ønsket om en arbeidsmiljøundersøkelse.

Møtet ble avsluttet med valg:

- Roy Engen ble valgt som ny lokalforeningsleder etter Anders Kværndal.
- Anders Kværndal ble valgt til ny nestleder i Lokalforeningen etter Daniel Berg Eriksen.
- ATV 131LV – Frode Johansen erstatter Robin Olsen
- Vara ATV 131LV -Niclas Mikelborg ble valgt.
- ATV OPS-SQN – Nikolai Asla ble valgt.
- Vara ATV OPS-SQN – Sara Fredriksen ble valgt.
- ATV CCR (sensor skv) – Tom Reidar Thorbjørnsen tok gjenvalg.
- Vara ATV CCR – Ole Hauge ble valgt.
- UAMU representant – Anders Kværndal

Sara Fredriksen og Malin Dahlstrøm sa seg villig til å delta i en komité for arrangementer i lokalforeningen.

Lars Erik Jamtli

BFOs HTV Luft

BFO ORIENTERTE OVER 100 PÅ KOLSÅS!

I slutten av oktober troppet BFO opp på Kolsås med nestleder Rune Rudberg og flere andre tillitsvalgte i regionen. Det var et meget stort oppmøte og de fikk fylldig informasjon om aktuelle saker BFO jobber med, samt temaer som pensjon, ny verksted-organisasjon og status for lokale lønnsforhandlinger. Det ble god tid til spørsmål og svarrunde, og mange medlemmer og ikke-medlemmer fikk gode svar på sine spørsmål.

Gjesteforeleser hadde BFO også invitert. Det var Njord Wegge, seniorforsker ved NUPI. Han foredro om hybrid krigføring. Hva det er og hvordan vi i Norge og andre vestlige demokratier kan bli bedre rustet til å stå imot slike nye trusler. Sentralt i presentasjonen var budskapet om at hybrid krigføring utvider slagmarken og utnytter gråsonen mellom krig og fred, gjennom å kunne bruke synkroniserte skreddersydde operasjoner mot potensielt alle deler av samfunnet, og at denne typen trusler gjerne er utformet med tanke på å ikke bli oppdaget eller kunne tilskrives til en fiendtlig aktør. Et sentralt poeng i presentasjonen var viktigheten av å bryte ned sektortenkningen innenfor statsapparatet for å bedre kunne se mulige mønstre og sammenhenger innenfor ulike deler av samfunnet på en gang. Det ble også understreket at det var viktig å spre informasjon om eksistensen av denne typen trusler mot Norge og andre åpne, liberale demokratier i vesten.

Et svært populær og ikke minst lærerik BFO-dag på Kolsås, ble avsluttet med overlevering av bløtkake til nestleder BFO.

Rolf Falcheberg

BFOs HTV FFT

OMSTILLINGS- OG TARIFFBREV 6/2018

Lønnsoppgjøret er ferdig, vedlikeholdstjenesten går sin skjeve gang, virksomhetsplaner utvikles, utredning om ny vernetstruktur, husleiekompensasjon og Forsvaret er i ferd med å avslutte Trident Juncture. Midt opp i alt dette kommer spørsmål om belastning og at Forsvaret skylder de ansatte flere hundre årsverk i utsatt ferie og opptjent fleksitid og merforbrukt arbeidstid. Kan vi si at Forsvaret er i ressursmessig balanse?

PERSONALPOLITIKK VED OMSTILLINGSPROSESSER

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) ga i november ut en revidert utgave av Personalpolitikk ved omstillingsprosesser – veiledning og retningslinjer for omstilling i statlig sektor. Retningslinjene er ment som et hjelpemiddel for statlige virksomheter som skal gjennomføre omstillingsprosesser og er utarbeidet i samråd med hovedsammenslutningene i Staten jf Hovedtariffavtalens pkt 5.4. *Hovedsammenslutningene bindes likevel ikke av enkeltformuleringer i teksten.*

Departementet sier at det er grunnleggende at omstillinger i staten skjer i nært samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner, slik dette også er kommet til uttrykk gjennom Hovedavtalens § 1 Formål og intensjoner

Kapittel 2 inneholder regjeringens intensjonserklæring om omstilling under trygghet, erklæringen er også inntatt som del 3 i Hovedtariffavtalene. I **Kapittel 3** er det gitt en oversikt over sentrale spørsmål ifm omstilling. Det er gitt noen begrepsavklaringer og en beskrivelse av ulike aktører ved omstilling i staten. Videre er det omtale av ledelsesutfordringer og virkemidler i en aktiv personalpolitikk.

I **kapittel 4** er det gitt forslag til tidsplan i en prosess og omtale av spørsmål som gjelder informasjonsrutiner. Det er også tatt inn en veiledning om hvordan ansvarlig departement

og underlagte virksomheter bør gå frem for å klargjøre budsjettmessige virkninger av bruk av omstillingsvirkemidler.

BFO anmerker at i punkt 4 Omstilling – prosessutfordringer har staten gitt et eksempel på en tidsplan som på mange måter tar inn i seg de prosessene som var beskrevet i dreiebok for omstillingen. Dette var som kjent et dokument arbeidsgiver i Forsvaret ikke ønsket å bruke og innarbeidet dette i FPH del G, samt beskrev prosessene og arbeidspakene i metode for omstilling i Forsvaret (METFOR).

Arbeidsgiver i Forsvaret har i stor grad unnlatt å gi de tillitsvalgte opplæring i METFOR og omgår svært ofte grunnlaget for at en METFOR-linjal utarbeides i samarbeid med de tillitsvalgte. De senere års omstillinger har vært gjenstand for mye rot, uenighet og til dels dårlig måloppnåelse. Her nevnes HR-transformasjon, Lagerutredningen, vedlikeholdstjenesten i Forsvaret mv. Av over 100 omstillingsoppdrag i Forsvaret i 2018, har man bare i underkant av 1/3 benyttet METFOR. Når skal Forsvaret erkjenne at enkelthet er oftere mer effektivt enn all verdens teknologiske verktøy som ikke brukes.

I **kapittel 5** presenteres ulike juridiske problemstillinger knyttet til de ansattes rettigheter og plikter ved statlige omstillinger. Her omtales arbeidsrettslige konsekvenser av omorganisering i den enkelte virksomheten, omorganisering internt i staten, mellom flere statlige virksomheter, virksomhetsoverdragelse i staten, statlig overtakelse av oppgaver fra kommunal og fylkeskommunal eller privat sektor, samt utskilling av statlige oppgaver (bortsetting). Retningslinjene er ikke uttømmende for ulike spørsmål som oppstår ifm omstillinger.

Kapittel 6 inneholder lenke til mal for avtale om medbestemmelse ved omstilling. **Kapittel 7** inneholder protokoll om unntak fra krav om utlysning av ledig stilling. **Kapittel 8** er en lenke til særavtale om virkemidler ved omstilling i staten, til standardkontrakt for sluttvederlag. **Som vedlegg** til heftet en beskrivelse av ulike tilknytningsformer.

YS STATS OMSTILLINGS-KONFERANSE

Omstillingskonferansen 2018 ble i år gjennomført 7. november med rundt 130 del-

YS Stats leder Pål Arnesen

takere. Programmet var variert og fikk god mottakelse av tilhørerne. Konferansen ble åpnet av YS Stats leder Pål Arnesen, som evnet å skape den rette forventningen til konferansen. Han sa at Staten har begynt et arbeide mht revidering av Hovedavtalen i Staten og sa at også YS Stat vil bidra inn i arbeidet og gjøre endringer der vi blir enige.

Seniorforsker ved arbeidsforskningsinstituttet (AFI) Eivind Falkum sa at forskning viser at arbeidslivet blir mer autoritært, og at opplevelsen av hvordan arbeidslivet fungerer er tett knyttet opp til den økonomiske tilstanden i de ulike bransjene. AFIs hypotese er at medbestemmelsen og medvirkningen er høyere i oppgangstider og motsatt i nedgangstider. De statsansatte oppgir at å ha liten grad av innflytelse på organisering av eget arbeid og lavest grad av medbestemmelse/medvirkning.

Marie Trommald, direktør i BUFDIR og leder av arbeidsgiverrådet i Staten. En selger av dimensjoner, men fikk mye av salen mot seg, da hun sa Hovedavtalen var komplisert og vanskelig å bruke og så sa hun at de hadde startet et arbeide mht den kommende revisjonen. 1.Nestleder YS Stat og leder BFO Jens B Jahren kom med et fundert og godt innlegg som ga et bilde på omstillingen sett fra organisasjonenes side.

Konferansen ble avsluttet av en «standing» som på en levende måte engasjerte og motiverte deltakerne etter nok en meget god omstillingskonferanse i YS Stats regi.

Fra tilhørerenbenken: Dersom det er slik at arbeidsgiverrådet synes Hovedavtalen er for innviklet og vanskelig å forstå, kan vi godt

forstå de utfordringer vi har mht omstilling i Forsvaret og andre statlige virksomheter. Spørsmålet vi stiller oss: Gjelder revitalisering av Hovedavtalen bare for de regulativlønte, hva med den hovedavtalen som LO/NHO har? Vår påstand er at dersom arbeidsgiver hadde fulgt intensjonen i Hovedavtalen, ville vi finne gode og hensiktsmessige løsninger på de omstillinger vi har i Forsvaret. Her er det etter vårt skjønn mer spørsmål om vilje enn evne. De største utfordringene vi har i Forsvaret mht omstilling er for knappe tidsfrister, for dårlige prosesser og for høy arbeidsbelastning.

For å være medlem i et arbeidsmiljøutvalg må du ha et lovpålagt HMS-kurs på 40 timer. Som leder og arbeidsgiver er det ikke noe lovpålagt krav til kompetanse på hovedavtalen – er det rart vi sliter i statlig sektor?

REGLEMENT FOR STRUKTURFORVALTNING

Arbeidsgiver har ensidig endret Bestemmelser for strukturforvaltning, herunder også Håndbok for strukturforvaltning. Bestemmelsene og håndboken ble pr 1. oktober 2018 satt ut av kraft og erstattet med Reglement for strukturforvaltningen. Før endringene ble iverksatt, ble samtlige DIFer, FPVS og Forsvarsstaben gitt anledning til å uttale seg. Hverken de tillitsvalgte eller Forsvarets hovedverneombud ble involvert eller informert om endringene, så kan man jo spørre seg om hvorfor. BFO opplever at dette er uheldige arbeidsgiverholdninger.

Mye av grunnlaget for omstillingen og forvaltningen av Forsvarets stillingsfullmakt, tok utgangspunkt i Håndboken. I denne sto det 6 sider om hva en stillingsbeskrivelse skulle inneholde, herunder krav og forklaringer. I nytt reglement er dette redusert til rundt en side. Tilsvarende mht strukturendring, i håndboken ble dette utførlig beskrevet, i nytt reglement så har de beskrevet det over 2 sider.

Det er bare å beklage at arbeidsgiver ikke fant det hensiktsmessig å involvere eller informere de tillitsvalgte og vernetjenesten. På spørsmål om hvorfor, svarer arbeidsgiver at det er lagt ut i FOBID. Neste ut blir vel arbeidsmiljøbestemmelser og vi varslar herved at vi forventer at arbeidsgiver kaller oss inn til drøftinger i samsvar med HA/TA og AML.

VEDLIKEHOLDSTJENESTEN

Vedlikeholdstjenesten i Forsvaret har vært omtalt flere ganger i Offisersbladet i generelle former. Nå har Aldrimer.no gjengitt detaljer fra dokumenter i saken. Hvordan de har fått tilgang til dokumentene vites ikke, men det er kjedelig når noen uttaler seg i det offentlige rom og hvor vi andre ikke kan si så mye.

Det vi kan si er at Forsvarssjefen har prøvd å involvere berørte avdelinger og de tillitsvalgte, men prosjektet fikk mye motbør fra dag 1.

Utfordringen er at partene på lokalt og delvis på sentralt nivå ikke har tillit til saksgrunnlaget, i tillegg er man uenig i tilnærmingen til effektiviseringen av vedlikeholdet i Forsvaret. Regjeringen ønsker mest mulig bortsetting, det er ikke bestandig forenlig med operativ kontroll og kommando over elementene som styrer operativ evne.

Et annet faktum er at Forsvaret allerede har planlagt egen økonomi med en forventet gevinstrealisering på kr 307 mill innen vedlikehold. Hva vedlikeholdet vil koste ved bortsetting er uklart, men mye tyder på at det kan koste mer. Det er jo merkelig at Forsvarsdepartementet i all sin visdom kan pålegge Forsvarssjefen å spare 307 millioner kroner på vedlikeholdet, mens sjef FLO har utfordringer med å dokumentere det – forstå det den som kan.

Vedlikehold skal drøftes sentralt 6/12 og deretter vil Forsvarssjefen ta sin endelige beslutning. BFO håper at beslutningen tuftes på et grunnlag, som er godt nok til å fatte en beslutning som vil få avgjørende betydning mht vedlikehold årene som kommer.

NÅ RYKER T-10 I OSLO

Sjef Hæren og sjef Forsvarets Høyskole har fått i oppdrag å iverksette en prosess for utrangering av Krigsskolens gamle lokaler i Tollbugaten 10 i Oslo. De skal også utrede nødvendig kapasitetserstatning for det funksjonelle behovet. BFO har hatt flere artikler i Offisersbladet og vi må bare erkjenne at pålegget har kommet. Synd, men sant.

REDUKSJON I ANTALL FORSYNINGSLAGRE

FLO har tidligere fått i oppdrag å halvere antall forsyningslagre innen utgangen av 2020. Tiltaket skulle gitt en varig effekt i underkant av 200 mill kr gjennom redusert bemanning og reduserte EBA-kostnader. Målet er pt. ikke nådd og arbeidet gjenopptas. Igjen ser vi at Forsvarsdepartementet pålegger Forsvaret en omstilling og så viser det seg at målene og gevinstrealiseringen ikke lar seg gjennomføre innen tidsfristen. Så lenge pengene er planlagt brukt og gevinstrealiseringen ikke skjer, ja hva da? Mere omstilling, mere kutt, mindre til drift osv?

ARBEIDSBELASTNINGEN I FORSVARET

I arbeidsmiljøbestemmelsens pkt 17 står det at det er DIFene som er ansvarlig for å registrere arbeidstid og arbeidsbelastningen ved avdelingen, herunder følge opp. FPVS skal utøve overordnet kontroll med registrering av arbeidstid for hele Forsvaret. I 2017 og 2018 har vi hatt i snitt 7-10 000 brudd pr kvartal. FHAMU/AMU får liten innsikt i hva bruddene består i, det synes som om man er mer opptatt av antall

enn type brudd. Spørsmålet vi bør stille oss eller i FAMU/AMU: Hva er årsaken til disse bruddene, skyldes det enkeltepisodes, sykefravær, annet fravær eller er ikke Forsvaret i ressursmessig balanse. FHAM/AMU har en tendens til å skyve behandlingen foran seg og ikke ta tak i utfordringene som ligger der.

Ser vi bruddene opp mot det faktum at Forsvaret «skylder» de ansatte flere hundre årsverk i utestående ferie, fleksitid og merforbrukt arbeidstid. Noe bør skje!

FORSVARSSJEFENS VIRKSOMHETSPLAN

Driftsenhetene (DIF) i Forsvaret har behandlet sine virksomhetsplaner som del av Forsvarssjefens virksomhetsplaner. BFO har gjentatte ganger påpekt at virksomhetsplanen må risikovurderes ifh til oppdrag og tilgjengelige ressurser, herunder økonomi og personell. Forsvaret har utviklet et elektronisk verktøy for risikovurdering i FIF. Ting kan tyde på at DIFene ikke har fulgt opp pålegget på en god nok måte og resultatet blir deretter. Forsvarssjefens virksomhetsplan skal risikovurderes i FHAMU i Januar 2019. La oss håpe at vi denne gang kan avdekke hvorvidt oppdrag og ressurser er i balanse og evt sette inn tiltak dersom man finner en ubalanse.

EN KONFERANSE OM ET INKLUDERENDE ARBEIDSLIV

IA-konferansen 2018 ble åpnet av sjef FPVS, brigader Jan Erik Thoresen, som understreket viktigheten av et godt IA-arbeid, og var glad for at så mange som 135 deltok på årets konferanse.

Det var et innholdsrikt og spennende program, der vi første dag fikk foredrag om destruktiv ledelse i militære organisasjoner v/Underdirektør/Phd kandidat/Jurist Thomas Fosse, Psykisk helsevern i Forsvaret v/Psykolog Magnus Birkeland fra FSAN og dagen ble avsluttet, med et foredrag om muskel- og skjelettplager v/FBHT Berit Valås.

Dag 2 var avsatt til temaene mobbing og trakassering i arbeidslivet v/psykolog og professor Ståle Einarson og et foredrag om når livet butter – fra sykemeldt til frisk arbeidstaker v/forhandlingsleder i BFO Ragnar Dahl

Dag 3 var temaet oppsigelse, avskjed og vanskelige personalsaker v/ orlogskaptein Knut Olav Kristiansen fra FPVS. Deretter litt om utfordringer ved sykefraværet i Forsvaret v/Teamleder refusjonsteam FPVS/PLA Gunn Hansen, kort info fra NAV Arbeidslivssenter om forebyggings- og tilretteleggingstilskudd og status fremtidig IA-avtale v/Trine Østbye før dagen ble avsluttet med et foredrag fra tidligere sikkerhetsinspektør i Hæren oblt Jan Helge Dale.

Om kveldene hadde vi sosialt samvær og konferansen fikk til dels mye og god omtale. Det var vel anvendt tid å bruke 3 dager på et

tema som skal bidra til et bedret arbeidsmiljø i Forsvaret. All mulig honnør til arrangementsansvarlig Seniorrådgiver Nils Petter Hauge som hadde satt sammen et svært godt program og ledet oss gjennom konferansen på en flott måte.

Seniorrådgiver Nils Petter Hauge

EVALUERING AV MEDBESTEMMELSEN

Partene iverksatte et arbeid med å avklare hvordan medbestemmelsen hadde vært ifm HR-transformasjon. Som følge av øvelse Trident Juncture, lønnsoppgjøret mv. fikk DIFene utvidet frist. Forsvarsstaben har fått inn de fleste svarene. Som følge av mye møtevirksomhet har partene diskutert å utsette møtene for å ferdigstille evalueringen til etter nyttår.

FORHANDLINGER OM HUSLEIE-KOMPENSASJON

Partene fant betydelige feil i saksgrunnlaget og forhandlingene er foreløpig satt litt på vent. Vi kommer tilbake til dette tema så snart forhandlingene er avsluttet.

LOKAL LØNN GRUPPE 1 - OFFISERER

I slutten av oktober sluttførte vi forhandlingene om lokal lønn gruppe 1 offiserer. Gode forhandlinger og oppgjøret ivaretok vårt krav om etterløpet på oberst/kommandør/brigader-nivået.

LOKAL LØNN

Det er godt å konstatere at vi igjen evnet å gjennomføre et lønnsoppgjør uten at partene måtte gå veien via brudd i Forsvaret. De aller fleste har blitt tilgodesett og vi er trygg på at oppgjøret er gjennomført på en faglig forsvarlig måte, tross at mye foregikk midt under øvelse Trident Juncture.

Det ble brudd i Forhandlingene i Forsvarsdepartementet, men etter flere møter evnet man å bli enige også der uten å gå veien via nemndsbehandling.

Siste delen som ble ferdig var forhandlinger på Intops (05.128), hvor partene ble enige om å øke misjonstillegget.

ARBEIDSTID OG ARBEIDSTIDSPLANLEGGING

Igen opplever vi et ras av spørsmål ifh til arbeidstid og arbeidsplanlegging ifm større og sammensatte øvelser. BFO har besvart et stort antall henvendelser og man kan undres over hvorfor partene lokalt ikke kan avklare dette i forkant av øvelsene.

ARBEIDSGRUPPE PENSJONS-GIVENDE TILLEGG

Som del av hovedtariffoppgjøret skulle man nedsette en arbeidsgruppe som skulle vurdere hvilke pensjongsgivende tillegg som skulle omfattes av hovedtariffavtalens vedlegg 4. Det er med forundring vi opplever at departementet kun forholder seg til ny pensjonsavtale og ikke tar inn over seg dagens utfordringer. Dersom departementet ikke endrer holdning, vil yrkesgrupper med høye aktivitetsbaserte tillegg bli de store pensjonstapene. Arbeidsgruppen skal levere sin rapport 1. mars 2019.

STATUS PENSJONS-FORHANDLINGENE

Hele 3 forhandlingsledere deltok på YS sin oppdatering på status pensjonsforhandlingene. Vi var vel et 20 talls representanter fra forskjellige forbund som har særalderspensjonister. I hovedsak kan vi berette at departementet har lite med tid, kanskje for lite. Vi ser nå på forskjellige løsninger som kan sikre at forhandlingene kan gjennomføres på en forsvarlig måte og ikke presses av tid. Dette betyr at vi må finne en løsning for de som blir 57 år i 2020 senest på vårparten 2019, resten kan vi ta i løpet av 2019.

Det er viktig å presisere at pensjonsavtalen fra 3. mars omtaler særaldersgrenser til å være 60, 63 og 65 år. Det er disse grensene vi forholder oss til når vi snakker om særalderspensjon.

INFORMASJONSMØTE OM SÆRALDERSGRENSER

BFO deltok med to representanter da FFI presenterte sin rapport om samfunnsøkon-

omiske konsekvenser ved å heve særaldersgrensen. Forsvarsdepartementet har siden 2015 arbeidet med særaldersgrenseproblematikk, da de ønsker å være klar den dagen partene sentralt i staten har blitt ferdig mht særaldersgrenser og grupper i staten. Dette arbeidet vil ventelig ikke starte opp før i 2020. Vi fikk en god gjennomgang, men når man er tidlig ute, kan man fort bomme ifh til hva partene sentralt mener, men FD skal ha kreditt for at de vurderer alle forhold rundt problematikken, det være seg fordeler og ulemper ved å øke særaldersgrensen.

I hovedsak, var inntrykket, at dersom man skal øke aldersgrensen for militært personell, må man strupe i bunn. Det rimer dårlig med ny militær ordning. De modellene man har vurdert er: **Modell 1** særaldersgrense 62 år for alle. **Modell 2** særaldersgrense på 60 år for operative stillinger og aldersgrense 65 år for ledelse, administrasjon og støttestillinger. **Modell 3** særaldersgrense på 60 år for operative stillinger og for andre aldersgrense 70 år.

Ovenstående rimer dårlig med dagens særaldersgrenser og forsvarets tidligere uttrykte mening om alderssammensetningen i Forsvaret. BFO har fokus på et livsvarig pensjonsnivå, da man går av for aldersgrensen og ikke så mye konkret på alder. Hva som blir resultatet får vi tidligst vite i 2021 - vil vi tro.

Forhandlingsutvalget ønsker alle våre medlemmer og kollegaer i inn- og utland en fredelig jul og et riktig godt nytt år.

KONTAKTINFO BFO

FUNKSJON	NAVN	OMRÅDE	MOBIL	KONTOR	E-POST
Leder	Jens B Jahren		930 05 202		jens.jahren@bfo.no
Nestleder	Rune Rudberg		934 20 377		rune.rudberg@bfo.no
Sekretariatsleder	Even Mølmsaug		990 94 678		even.molmsaug@bfo.no
Forhandlingsleder	Tom Skyrud	Medbest	473 87 648		tom.skyrud@bfo.no
Forhandlingsleder	Ragnar Dahl	Medbest	934 98 520		ragnar.dahl@bfo.no
Forhandlingsleder	Grethe Bergersen	Tariff	990 96 521		grethe.bergersen@bfo.no
Forhandlingsleder	Lars Omberg	Tariff	920 91 238		lars.omberg@bfo.no
Kompetanseutvikler	Jon Vestli	BFO-skolen	953 65 907		jon.vestli@bfo.no
IT Drift- og arkiv ansvarlig	Kyrre Felde		970 99 880		kyrre.felde@bfo.no
Konsulent medlemsreg./forsikr.	Mona Eriksen Rudberg		924 28 698		mona.rudberg@bfo.no
Økonomileder	Mona Skansen Audne		957 50 165		mona.audne@bfo.no
Leder kommunikasjonsavd.	Viggo Holm		400 36 653		viggo.holm@bfo.no
Markedsansvarlig	Lars Kristian Danielsen	Kom.avd	905 85 355		lars.danielsen@bfo.no
Rekrutteringsmedarbeider	Dorte Storihle Ødegård		984 88 211		dorte.odegard@bfo.no
Redaktør Offisersbladet	Einar Holst Clausen	Offisersbladet	928 14 251		offisersbladet@bfo.no
	Sentralbord siv		23 10 02 20	23 10 02 20	
	Sentralbord mil		0510 5694	0510 5694	
	Telefaks siv		23 10 02 25	23 10 02 25	
	Telefaks mil		0510 5655	0510 5655	

FRIKJØPTE TILLITSVALGTE

TELEFONER

OMRÅDE	NAVN	MIL	SIV	MOB	FAKS	E-POST
Nord-Norge	Tore K. Halvorsen			489 43 315		tore.halvorsen@bfo.no
Midt-Norge	Hans Petter Myrseth	0565-7394	75 53 73 94	909 98 298	75 53 73 95	hans.myrseth@bfo.no
Sør-Norge	Kerstin I. Varpe Ramsjø			456 38 647		kerstin.ramsjo@bfo.no
Vest	John L Strømseng	0540-3486	55 50 34 86	926 24 550	55 50 34 87	john.stromseng@bfo.no
Indre Østland	Håvard Støle	0502-2077	64 40 20 77	974 11 301		havard.stole@bfo.no
Viken	Tor Gunnar Framnes			930 53 744		tor.framnes@bfo.no
Utland	Tor Gunnar Framnes			930 53 744		tor.framnes@bfo.no
HTV Luft	Lars Erik Jamtli	0565-7047	75537047	922 27 058		htv-luft@bfo.no
HTV Hær	Rune Isvik			400 29 792		htv-haer@bfo.no
HTV Sjø	Tor Erik Eide			922 10 930		htv-sjo@bfo.no

HERTZ BILPOOL – SMART LØSNING FOR BÅDE PRIVATE OG BEDRIFTER

For privatpersoner som ikke ønsker å ha egen bil, kan Hertz BilPool absolutt være en god løsning. Kanskje spesielt for de som bor i byer. Hertz har flere BilPool-områder i byer over hele landet, og ved å tegne et abonnement, har du tilgang til alle biler via en App på din mobil, som også viser hvor det står ledige biler. Man betaler pr time og kjørte kilometer, og skal ikke tanke bilen etter bruk. Bilen er alltid fulltanket når du tar ut bilen. Priser og hvordan man blir «medlem», finner dere på www.hertzbilpool.no. Ved ikke å eie egen bil, sparer du lånekostnader, verditap, servicekostnader, forsikring og årsavgift. I Hertz BilPool betaler du kun for bruk når du har behov.

For bedrifter kan også dette være et alternativ. Bedriften trenger ikke ha egne eller leasede biler, og ikke dyre parkeringsplasser. Undersøkelser viser at én BilPool-bil i noen tilfeller kan erstatte opptil 15 firmabiler. Ordningen har 24/7 kundesupport og 24/7 veihjelpstjeneste ved uhell.

Enkelt: Bruk App'en på din mobil og den åpner døren på bilen. Nøklene finner du i hanskerommet. Ved spørsmål om denne ordningen kan du ringe: 03700, eller spørre via Bilpool.info@hertz.no

Einar Holst Clausen

SOM BFO-MEDLEM FÅR DU NÅ SUPERLAVE LÅNERENTER!

NY AVTALE MELLOM YS OG GJENSIDIGE.

Gjensidige bank har tilbudet for deg som ønsker lavest mulig rente på boliglånet, enten du er på vei ut i boligmarkedet eller allerede har en bolig.

Fra januar 2019 trer en ny avtale mellom YS og Gjensidige i kraft. En avtale som er utarbeidet etter en omfattende prosess med ulike leverandører. Dette innebærer en rekke gunstige fordeler for deg som er medlem i BFO.

Vil du ha mer penger til overs hver måned? Da er det viktig å være bevisst på hvilken boligrente banken gir deg. Det nye YS- tilbudet fra Gjensidige bank har en av markedets mest konkurransedyktige priser. Gjensidige bank tilbyr deg som er medlem i BFO en av markedets desidert laveste boligrente. Det er tøft å komme seg ut på boligmarkedet som ung i dag. Derfor har Gjensidige bank valgt å gi deg en ekstra god fordel:

- **I dag (pr. 27.11.18) er renten på førstehjemslån 1.89%**

Har du allerede et boliglån, men er litt misfornøyd med at banken har begynt å øke renten? Da bør du sjekke ut tilbudet fra Gjensidige bank:

- **I dag (pr.27.11.18) er renten på ordinært boliglån innenfor 75% på 1.99%**

I den nye avtalen mellom YS og Gjensidige får du flere gunstige tilbud:

- Gebyrfri bank til alle under 34 år
- Billån ung – Svært gunstig billånsrente til alle under 34 år
- Mobilbank til barn over 8 år
- «Dealpass» - Rabattavtaler på blant annet kultur, spisesteder, aktiviteter, nettbutikker, ferie og helse. Oversikt over rabattene får du når du laster ned «Dealpass»-appen
- Fordeler i Gjensidige Bolighandel: Gratis tekstforfatting til boligannonse, 5.000 kroner rabatt på meglertjeneste

Tilbudet fra Gjensidige pensjon skal fortsatt være blant de aller beste i markedet. Med Gjensidige-appen, som er knyttet til Norsk Pensjon, kan du enkelt få en oversikt over pensjonssparingen din.

Se her for mer informasjon om YS-avtalen: <https://www.gjensidige.no/privat/kundefordeler/ys>

Av Mariell Halstensen/BFO

FORSVARETS PLIKT SOM SELVASSURANDØR – BFO LØSTE SAKEN!

BFO har nå vunnet frem med sitt syn i en viktig prinsipiell sak. Saken dreier seg om Forsvarets plikt som selvassurandør, herunder å utbetale erstatning til personell som i ulike sammenhenger vil ha krav på dette.

Konkret omhandler denne saken 48 personer på retur fra NOR TU Erbil/ Irak, der disse ble stående værfaste i Istanbul i flere dager. Personellet fikk i denne perioden ikke tilgang på sin egen bagasje. Bagasjen ble først mottatt ved ankomst Norge noen dager senere. Personellet fremmet i etterkant dermed et krav til Forsvaret om dekning av utgifter til innkjøp av nødvendige klær og forbruksartikler i de dagene de var værfaste i Istanbul. Staten har etter BFOs syn helt klare retningslinjer for utbetaling av erstatning/dekning av merutgifter i slike tilfeller. Herunder vil Statens bestemmelser angitt i Statens Personelhåndbok pkt. 9.13.13. §13 (1) jfr. pkt. 10.22, komme til anvendelse. Dette har Forsvaret nå endelig sagt seg enig med BFO i.

Det som er beklagelig i denne saken er den lange saksbehandlingstiden, helt tilbake til januar 2017. Ulike arbeidsgivere har siden saken ble initiert fra BFO både trenert og forsinket saksbehandlingen, samt gitt feilaktige råd, og gitt avslag på disse kravene på feilaktig grunnlag. Det har imidlertid også vært aktører på arbeidsgiversiden som under saksbehandlingen har vært enige med BFO i sitt syn, men uten at disse har fått gjennomslag.

Vi ønsker likevel å understreke at Forsvarsstaben - nå i siste instans og før saken ble brakt videre rettslig av BFO - har tatt en riktig, god og endelig avgjørelse i denne saken.

BFO har tidligere omtalt saker der Forsvarets rolle som selvassurandør er belyst. I Offisersbladet utgave 1/2014 (s. 23), er Forsvarets rolle som selvassurandør også utfordret. Den gangen gjaldt det også personell utsendt i internasjonal tjeneste som ikke fikk medhold i sine rettmessige krav, før BFO kom inn og fikk løst saken.

Det er beklagelig dersom Forsvaret ikke opptre ryddig og forutsigbart i slike saker uttaler Forhandlingsleder BFO, Lars Omberg. Her kan det være mørketall og mange saker BFO eller øvrige organisasjoner ikke er kjent med. BFO oppfordrer på generelt grunnlag alle sine medlemmer

og tillitsvalgte til å fremme krav, eller ta kontakt med BFO, der de mener Forsvaret åpenbart har et ansvar som selvassurandør. Denne saken føyer seg inn blant flere liknende saker der Forsvaret ikke forstår, eller tar sin rolle som selvassurandør, herunder plikten til å opptre som et ansvarlig reiseforsikringsselskap innenfor rammen av det som ellers er normalt i sammenlignbare saker.

Når det gjelder denne konkrete saken er nå FPVS gitt i oppdrag av Forsvarsstaben til å forestå utbetaling av de økonomiske krav som er fremmet. Her vil BFO følge opp og bistå arbeidsgiver med hvordan vi mener dette bør gjennomføres. For de som er berørt av saken kan det tas kontakt med Lars Omberg, eller Tor Gunnar Framnes.

Tor Gunnar Framnes
BFOs HTV Utland

ÅRSMØTE HOS BFOS LOKALFORENING PÅ SOLA

HTV Luft Lars Erik Jamtli og vara HTV Luft Lars Anthonsen gjennomførte årsmøtet hos BFOs lokalforening på Sola i midten av november. Det ble valgt nytt styre.

Offisersbladet mottok ikke nytt styreoppsett før bladet gikk i trykken, men nytt styre vil bli presentert i neste utgave.

BFO BESØKTE REDNINGSTJENESTEN PÅ SOLA

Redningstjenesten og 330 sitt nye helikopter AW 101.

Den 13 november besøkte HTV Luft Lars Erik Jamtli og vara HTV Luft Lars Anthonsen den nyopprettede BRAen Redningshelikoptertjenesten (RHT) i Luftforsvaret på stasjonsgruppe Sola.

Målet med vår reise til Sola var i tillegg til å besøke basen, å få etablert et tillitsvalgt nivå 3 ved RHT i form av ATV og vara ATV. I tillegg ønsket vi en oppdatert orientering om det nye helikopteret og en status på hvordan det går med innfasingen. Det startet med morgenbrief på 330 skv og allerede der fikk vi gode inntrykk fra en høyaktivitetsuke både med live SAR oppdrag og øvelser.

Deretter holdt Major Bjørn Bottolfs en svært interessant orientering om OT&E prosjektet og AW101 helikopteret i den nye flotte hangaren. Dette ble fulgt opp med enda en svært interessant orientering holdt av Major Hermod Haukenes med historikk og statistikk og om 330skv daglige liv fra innfasing av Seaking helikopteret og frem til dagens liv og situasjon med fortsatt bruk av Seaking helikopteret.

Deretter spanderte BFO pizza og brus samtidig som vi holdt åpent medlemsmøte for RHT.

Vi avsluttet møtet med valg av ATV RHT og vara ATV RHT. ATV RHT for BFO ble Ole Fredrik Bitnes og vara ble Stefan Blanckaert. Da Rolf Lund ønsket å fratre som lokalforeningsleder, valgte de fremmøtte å konstituere Jacob Are Opdal i rollen som lokalforeningsleder. Årsmøte og valg av lokalforeningsstyre vil bli gjort før årsskifte.

RHT består av 330 skvadronen som driver med redningstjeneste (SAR)

og OT&E AW101 som har som oppdrag å innføre det nye helikopteret på samtlige baser i redningstjenesten. Før man kan etablere helikopteret ute på basene må helikopteret testes og bli godkjent ift hva Norge har i sin kjøpskontrakt. Gamle prosedyrer må tilpasses nytt helikopter og nye prosedyrer etableres. I tillegg skal både operativt og teknisk personell opplæres på den nye helikoptertypen. Leveransen og testingen av og treningen på det nye helikopteret er noe forsinket, men dersom man får levert 3 «Step 2» maskiner før nyttår som består kvalitetstestene, vil man kunne starte å fly redningstjeneste med AW101 fra 1. base som er Sola i september 2019. Deretter følger base Ørland våren 2020.

Historisk så ble starten på den redningstjenesten vi har i dag opprettelsen av 4 baser basert på hjemmевakt i 1973. Dette skjedde etter at Justisdepartementet i 1970 bestemte seg for innkjøp av 10 Seaking redningshelikopter. Det var Skagerak ulykken 7. september i 1966 som ble forløperen til dagens redningstjeneste og i 1986/1987 ble tjenesten også en del av Statens Luftambulansse. I dag har vi SAR baser på Banak, i Bodø, på Ørland, i Florø, på Sola og på Rygge. Totalt siden oppstart har man hatt 40.968 SAR og ambulanseoppdrag og ca 40.000 mennesker har blitt assistert/reddet, og 330 skvadronen har fløyet 180.000 timer med helikopteret frem til nå!

Lars Erik Jamtli
BFO HTV Luft

Og her er den gode gamle traveren Sea King slik vi alle husker den.

Fra omvisningen inne i 330 skvadronens nye redningshelikopter AW 101.

TROR FORSVARET AT MAN ØKER STÅ-TIDEN VED FJERNE RETTIGHETSREISER?

ENDRINGER I BESTEMMELSER FOR TRANSPORTTJENESTEN I FORSVARET (BTF)

BFO har tidligere kjempet mot forslag om endringer i denne bestemmelsen og fikk i første omgang utsatt endringen ut 2018. Saken har nå på nytt vært oppe til drøfting og de framlagte endringene treffer kategori alt tilsatt personell (militært/sivilt), sivile lærere og pensjonert personell som tidligere har hatt rettigheter til besøksreiser og behovsprøvede reiser. Denne gangen benyttet arbeidsgiver styringsretten, til BFO's protester! I tidligere fase har arbeidsgivers forklaringer vært rettet mot Incentivprosjektet hvor argumentene har vært at innsparne midler skal overføres til «noe annet» uten at dette er konkret spesifisert. Nå er vi kommet i den situasjon at midlene trekkes inn grunnet effektiviseringspålegg. Våre argumenter om at dette er svært uheldige signaler ift familierpolitikk, ståtid og sannsynlig økt pendling fikk ikke gjennomslag.

Innføringen av OMT og beordringssystemet samsvarer overhodet ikke med å fjerne disse reisene for vårt personell som tar/får belastningen med å tjenestegjøre på andre steder i landet enn der de har sin tilknytning. Disse besøksreisene ble i sin tid framforhandlet nettopp på grunn av den belastning den enkelte tjenestemann og dennes familie ble påført med beordringssystemet. BFO opplever nå at arbeidsgiver fjerner flere og flere av de små lysglimtene som den enkelte opplevde som positive og på denne måten sparker bena litt under plattformen som beordringssystemet skal stå på for å virke mest mulig optimalt og som forventet. *Hvor lenge tror dere personellet er villig til å være med på dette, spør vi arbeidsgiver?*

Plaster på såret? Arbeidsgivers «plaster på såret» er å øke antall barnepass reiser fra 4 til 8 pr år, samt noe oppmykning av kriteriene for å få disse. Forventet økt kostnad på ca. 350 000,- (innsparingen ved å fjerne besøksreisene ca. 13 mill). Dette er BFOs kommentar til referat drøfting endring BTF;

BFO kan ikke akseptere fjerning av besøksreiser/rettighetsreiser. Disse reisene ble i sin tid opprettet som et "gode" for å bøte på belastningen som den enkelte og dennes familie fikk påført ifm beordringssystemet. Kriteriene for å få disse reisene har endret noe karakter gjennom årene, men rettigheten har vært til stede for veldig mange av våre medlemmer. Ved innføring av nytt beordringssystem så har ikke behovet for disse reisene minsket, snarere tvert imot.

Vi kan ikke være med på at arbeidsgiver fjerner incentiver som vi anser kunne bygge opp under argumentasjon for at personell skal få lenger ståtid og evt. bosette seg på tjenestested. Forsvaret kan ikke sammenlignes med øvrige arbeidsgivere, noe vi opplever blir forsøkt fra FD/tilsv. Vårt personell får belastninger innenlands eller utenlands via beordringssystemet som ingen andre arbeidstakere i Norge opplever, at dette personellet skal belastes ytterligere, denne gangen økonomisk ved at de ønsker å opprettholde kontakt med hjemsted og annen familie som svært dårlig personalpolitikk.

Oblt Grethe Bergersen
Forhandlingsleder BFO

BFO MED STAND I RUSTA LEIR

HTV Luft Lars Erik Jamtli og vara HTV Luft Lars Anthonson var i området, og satte likeså godt opp en stand i messa i Rusta leir i midten av november.

LYKKE TIL VIDERE!

Når du leser dette er jeg ikke lenger leder for KAFO. Høstkonferansen har blitt avholdt og ny leder er valgt. Jeg gratulerer så mye med stillingen til leder, og ønsker deg lykke til!

Gjennom min tid som leder har hovedoppgaven til KAFO vært jobben med å tilpasse seg utdanningsreformen, men også jobbet opp mot BFO sentralt for å at lokalstyrene skal ha friere spillerom, tatt imot nye kadetter på Heistadmoen på en god måte og jobbet for normalavansement for kadetter på gammel ordning.

Opp imot utdanningsreformen ble det på Høstkonferansen gjort vedtaksendringer som innlemmer den nye kategorien vernepliktige kadetter / militære studenter. På denne måten blir det en gradvis overgang fra skoler som har kadetter / militære studenter fra begge ordninger over til skoler som kun har militære studenter. I tillegg gjør det at BESO kan opphøre sin møtevirksomhet ettersom den gamle Befalsskolemodellen er borte.

Lokalstyrene har fått likere forvaltning og mer spillerom for egne aktiviteter, yngste kull med kadetter har blitt informert både på Heistadmoen og Linderud og de respektive skolene og lokalstyrene ser frem til å ta dere over nyttår, og vi avventer fortsatt svar fra Sjøforsvarsstaben angående normalavansement for kadetter vi mener har krav på dette.

En gladnyhet er at BFU UNG er lansert og fikk en pangstart på Høstkonferansen. BFO UNG er et konsept som sikrer unge BFO-medlemmer bedre pris forsikring, tilgang til egne kurspakker tilpasset unge tilsatte i Forsvaret, tilgang på egne medlemsfordeler myntet unge og flere andre goder.

Avslutningsvis vil jeg takke styret jeg har hatt til støtte gjennom året, dere har vært fantastiske, de ansatte i BFO sentralt for å alltid svare på spørsmål som jeg måtte ha og legge til rette for møtene til Landsstyret og BFO Hovedstyre for mye læring og innsikt!

Riktig god jul og godt nytt år!

Richard Brix Martinsen
Avtroppende leder KAFO

HEI KJÆRE MEDLEMMER!

Nå nærmer jula seg med stormskritt! Som vanlig når det nærmer seg årsskifte er det fokus på avspasering som må tas ut, budsjetter som skal rundes av, og forberedelser til nok en pangstart etter juleferien. For ikke å snakke om beerccall og julebord før man vender snuten hjem for ferie. Det har vært et rolig vinterhalvår for BESO da vi ikke har hatt noen nye befalelever siden sommerens graduasjon. Fokuset vårt har vært

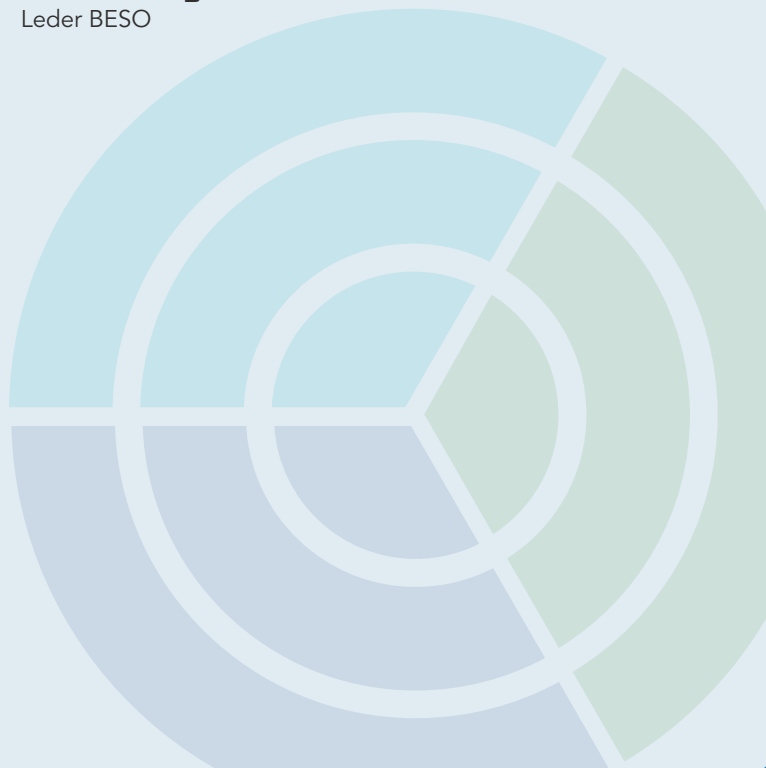
på å være gode representanter for organisasjonen i hver vår avdeling ved å være behjelpelige der det har vært behov.

30. november til 02. desember holder BFO sin årlige høstkonferanse, denne gangen i Hamar. Her skal vi i landsstyret BESO gi ifra oss vervet videre til et nytt kneppe unge lovende i BFO. Som vi har hintet om en stund blir BESO nå et helt nytt konsept! Dette konseptet skal vi sette til liv på høstkonferansen hvor all info blir lagt ut. Med en ny befalsskole kommer nye behov, og dermed må vi tilpasse organisasjonen vår for å nå flest mulig. vi gleder oss veldig til å dele det nye konseptet med dere og har veldig tro på at dette blir bra!

Ønsker å takke for at jeg har fått muligheten til å være en del av BESO i to flotte og lærerike år. Jeg har lært utrolig mye, fått mange nye bekjentskap og vokst som person. Gjennom møtevirksomhet med BESO, KAFO, BFO regionalt og BFO Hovedstyre har jeg fått være med på å forme organisasjonen og være befalelevenenes stemme. Vil også trekke frem BFO sine kurs som jeg har deltatt på som har gitt meg faglig trygghet som tillitsvalgt. Vil anbefale alle som er glade i å hjelpe andre og som er nysgjerrig på å lære mer om egen organisasjon om å søke seg verv i BFO.

Til slutt ønsker vi i BESO dere alle en gledelig jul!

Amanda Jørgensen
Leder BESO

Airbus Helicopters H225M har passert 100.000 flytimer

Helikoptertypen har nå passert en milesten, og er dessuten «combat-proven». Det er 88 helikoptre av denne typen som til nå er produsert, og i tjeneste i seks land. Frankrike fikk de første i 2006, og brukte de blant annet i Libanon. Senere også i Afghanistan, Chad, Elfenben-kysten, Afrika, Mali, og nå siste med NATO i Libya. H225M 4-akters autopilot, kan ta med 28 soldater og er godt bestykket med våpen. Helikoptret kan ifølge Airbus opereres fra både fartøy og fra land, flyr i all slags vær natt/dag, har en operasjonsradius på 1.296 km. Airbus Helicopters (tidligere Eurocopter) var som kjent en av kandidatene som ble vurdert som Norges nye redningshelikopter og/eller fregatt/kystvakt helikopter.

Einar Holst Clausen

Forsvarets Musikk 200 år!

Sjef Forsvarets Musikk kommandørkaptein Arnstein Lund inviterte til gallakonsert i Den Norske Opera søndag den 4. november. Det er nemlig 200 år siden brigadekorpene ble opprettet. Militærmusikken har imidlertid opprinnelse helt tilbake til 1500-tallet med tamburer og pipere. Forsvarsmnister og Forsvarssjef var til stede under denne flotte gallakonserten i en nesten fullsatt operasal. Forsvarets stabsmusikkorps, Sjøforsvarets musikkorps, Luftforsvarets musikkorps, Kgl norske marines musikkorps og Hærens musikkorps sto for fantastisk spill og underholdning, sammen med solistene Silya, Yngve Søberg og August Schieldrup. Dirigentene under gallakonserten var Andreas Hanson, Lars Erik Gudim og Bjarte Engeset. Konferansier var Nadia Hasnaoui. NRK gjorde opptak av hele konserten, og den vil bli sendt på NRK 1 i romjulen. Offisersbladet gratulerer Forsvarets musikk med 200-års jubileet, og takker for en minnerik opplevelse i Den Norske Opera!

Einar Holst Clausen

Patria skal fortsatt vedlikeholde Sveriges Black Hawk helikoptre

Patria Helicopters AB fikk forlengelse av vedlikeholdskontrakten av Forsvarets Materieell Administrasjon (FMV), på det svenske luftforsvarets Black Hawk helikoptre, også kalt helikopter 16. Allerede i 2014 fikk de vedlikeholdskontrakt 2015-2017, med en opsjon på forlengelse til 2020. Estimert verdi på denne avtalen er på drøye 240 millioner kroner. I følge Patria er dette en viktig milestein, fordi den viser Patrias evne, og brukerens tillit til å få støtte til vedlikehold av forsvarsmaterieell på en langsiktig og kosteffektiv måte.

Einar Holst Clausen

Kilde: pressemelding

Fibrotex leverer neste-generasjon kamonett til U.S Army

Nytt ULCANS multispektralt kamuflasje-system vil kamuflere soldater, kjøretøy og installasjoner mot modern elektro-optiske sensorer og radarer. Nettene skal ifølge pressemeldingen være svært lette. Fibrotex USA Inc vant etter hard konkurranse og mange tester. Kontrakten på leveransen av slike kamuflasjenett skal gå over en 10-års periode, og har en verdi på ca 4,6 milliarder kroner. Produksjonen forventes å starte i 2019.

Einar Holst Clausen

Belgisk F 16 tar av fra base i Rovaniemi
Finland under TR 18. Foto: NATO

Pensjon

Ny offentlig tjenestepensjon – høring

I forrige utgave sa vi at dere skulle få informasjon om fleksibelt uttak og konsekvenser ifh til den nye samordningen, oppsatt pensjon, samt litt om yrkesskader.

Dette må flyttes til en senere utgave, da det igjen begynner å røre seg i forhold til den nye tjenestepensjonen for ansatte i offentlig sektor.

Avtale om ny tjenestepensjon i staten ble inngått 3. mars 2018 og ny løsning innebærer at det fortsatt skal være et enhetlig pensjonssystem i offentlig sektor, med livsvarig pensjon og like regler for kvinner og menn.

AV FORHANDLINGSLEDERNE GRETHE BERGERSEN OG RAGNAR DAHL

I forbindelse med pensjonsavtalen var det også enighet om at det skulle nedsettes arbeidsgrupper som blant annet skulle se på vedlegg 4 i Hovedtariffavtalen for å vurdere hvilken lønn herunder faste og variable tillegg som skal inngå i pensjonsopptjening/pensjonsgrunnlaget for ansatte i staten.

Arbeidsgruppen skal levere sin rapport senest 1. mars 2019.

Offentlig tjenestepensjon og AFP for offentlig ansatte skal legges om til livsvarige påslagsordninger som kommer i tillegg til folketrygden.

Alle år i arbeid skal gi pensjonsopptjening, og pensjonen skal kunne tas ut helt eller delvis fra 62 år og kombineres med arbeidsinntekt uten at pensjonen blir avkortet.

De nye ordningene skal gjelde fra 2020 for dem som er født i 1963 eller senere.

Forslag til ny lovtekst i Lov om statens pensjonskasse er nå sendt ut på høring og lovforslaget skal kommenteres av hovedsammenslutningene med frist 9. februar 2019 og BFO har frist til 1. desember med å levere kommentarer til YS Stat.

Den nye alderspensjonsordningen blir omtalt som «Påslagspensjon» og skal bygges opp ved at 5,7 prosent av pensjonsgrunnlag opp til 12 G og 18,1 prosent av pensjonsgrunnlag mellom 12 G og 18 G tilføres be- holdningen.

PENSJONSAVTALEN OG SÆRALDERSGRENSER

I pensjonsavtalen av mars 2018 så framgår det ikke hvordan den nye pensjonsordningen skal virke for ansatte med særaldersgrenser, men den sier i et eget punkt at det i fremtiden vil være behov for stillinger i offentlig sektor med særaldersgrenser. Hvilke stillinger og hvilke grenser som skal gjelde er ikke en del av pensjonsavtalen. Dette skal tas opp etter at reglene for ny offentlig tjenestepensjon er avklart. Avtalen sier også at de som må gå ut av arbeidslivet grunnet særaldersgrense ikke skal komme dårligere ut sammenlignet med andre grupper. De som har særaldersgrense etter dagens regler, skal sikres nødvendig forutsigbarhet.

Personer som pr 1/1 2020 har 10 år eller færre til særaldersgrensen skal sikres ordninger som gjør at de ikke kommer dårligere ut enn hvis dagens regler, inkl.85-årsregelsen, videreføres. Personer som har mer enn 10 år til særaldersgrensen skal ha regler som sikrer pensjonsnivået og ikke innebærer økte kostnader sammenlignet med dagens regler.

Offentlig tjenestepensjon skal samordnes med pensjon fra folketrygden. De nye samordningsreglene sier hvordan tjenestepensjon skal beregnes sammen med pensjon basert på de nye opptjeningsreglene i folketrygden som innføres gradvis for de som er født mellom 1954 og 1962. 1954-kullet blir 67 år i 2021 og reglene er nødvendige for å kunne beregne pensjonen deres.

DETTE BETYR DE NYE SAMORDNINGSREGLENE:

- De nye reglene styrer hvordan offentlig tjenestepensjon skal beregnes sammen med alderspensjon fra ny folketrygd.
- Fra 2019 vil SPK kunne beregne offentlig tjenestepensjon for dem som er født etter 1953.

HVORFOR SAMORDNES PENSJONEN?

Alderspensjon fra offentlig tjenestepensjon er frem til 1.1.2010 en ytelsespensjon, som utgjør 66 prosent av sluttlønnen din, i samlet pensjon fra folketrygd og tjenestepensjon. Dette gjelder før levealdersjustering og når du har full opptjening i tjenestepensjonsordningen. For å beregne netto tjenestepensjon må alderspensjon fra folketrygden trekkes fra. Men det er ikke faktisk folketrygd som trekkes fra, men en beregnet folketrygd.

Denne beregningen kalles for samordning. I praksis skjer samordningen ved at pensjon fra folketrygden betales fullt ut, mens tjenestepensjonen reduseres med samordningsfradraget. Forskjellen mellom 66 prosent av lønnen og samordningsfradraget, utgjør det du får du i alderspensjon fra offentlig tjenestepensjon. De nye samordningsreglene sier hvordan offentlig tjenestepensjon skal samordnes med alderspensjon fra folketrygden når denne er beregnet etter nye regler.

For å forstå måten å samordne pensjon på, bør du derfor kjenne litt til prinsippene for de nye opptjeningsreglene i folketrygden:

I ny folketrygd tjener du en alderspensjon med 18,1 prosent av inntekten inntil 7,1 G (687.869 kroner) og pensjonen samles i en **pensjonsbeholdning**. Årlig pensjon beregnes ved hjelp av delingstall som kan forstås som det antall år et bestemt årskull forventes å leve. Når offentlig tjenestepensjon skal samordnes med ny folketrygd, blir begrepet pensjonsbeholdning i ny folketrygd sentral.

DAGENS SAMORDNING

Med dagens samordningsregler blir fradraget for folketrygdens ytelser ofte lavere enn det som faktisk utbetales fra folketrygden. Det er fordi deler av folketrygden er samordningsfri, noe som gir opphav til de såkalte samordnings-

snotat til nytt lovforslag

fordelene. Med samordningsfordelene blir samlet pensjon mer enn 66 prosent av pensjonsgrunnlaget (før levealdersjustering).

DE NYE SAMORDNINGSFORDELENE

Verdien av samordningsfordeler skal videreføres, men det løses på en ny måte. Siden offentlig tjenestepensjon skal samordnes med nye folketrygden, som opptjenes i en pensjonsbeholdning, tar samordningen utgangspunkt i denne.

Slik skal verdien av samordningsfordelene videreføres:

- **Et kronebeløp på 2,5 G utbetales som et direkte påslag, uavhengig av samordningen.** Dette beløpet tilsvarer 242.208 kroner for dem som har full tjenestetid. Det skal regnes om til pensjon og levealdersjusteres ved hjelp av delingstallene. Denne samordningsfordelen løfter kompensasjonsnivået mest for personer med lav inntekt. Det sikrer dessuten at de som er født etter 1954 får utbetalt noe tjenestepensjon. Samordningsfordelen som andel av samlet pensjon, avtar med inntekt.
- **2 prosent av pensjonsbeholdningen i folketrygden skal holdes utenom samordningen.** Denne samordningsfordelen løfter kompensasjonsnivået for alle, men utgjør mest i kroner for de som har høy inntekt.

UTFORDRINGENE STÅR I KØ

I påslagsordningen skal alle opptjeningsår bidra til høyere alderspensjon. På denne måten vil personer med mange opptjeningsår, få høyere pensjon, enn de med færre opptjeningsår. Dette innebærer at ansatte med ordinær aldersgrense får høyere alderspensjon enn ansatte med særaldersgrense med pliktig fratreden siden de kan stå lenger i jobb og dermed tjene opp pensjonsrettigheter i flere år i folketrygden. De fastsatte satsene for årlig opptjening er fremforhandlet med utgangspunkt i «normale» yrkeskarrierer med ordinære aldersgrenser og satsene sikrer at de får et rimelig pensjonsnivå. De er altså ikke tilpasset yrkesgrupper i Forsvaret eller politi. Desto lavere aldersgrensene er, jo mindre mulighet har ansatte i vår yrkesgruppe til å tjene opp i den nye påslagsordningen. Hvis ansatte som må gå av på særaldersgrense ikke finner seg annet pensjonsgivende arbeid, vil også dette påvirke opptjening i folketrygden. I dagens ordning sikrer bruttoprinsippet at ansatte med særaldersgrense ikke får lavere livsvarig pensjon på grunn av kort opptjening i folketrygden. I den nye offentlige tjenestepensjonsordningen skal pensjonen ikke ses i sammenheng med alderspensjonen fra folketrygden, men være et eget tillegg til denne.

KOMPENSASJON ELLER DÅRLIGERE PENSJON

Dette innebærer at skal ansatte med pliktig fratreden på særaldersgrense oppnå det som pensjonsavtalen sier, så må disse kompenseres for mindre opptjening i folketrygden, enn ansatte med ordinære aldersgrenser. Den neste utfordringen vi støter på er levealdersjusteringen. Dette ble innført ved pensjonsreformen i 2011 grunnet at vi stadig lever lengre og at pensjonsutgiftene øker tilsvarende, slik at noen grep måtte tas. Samtidig ble det innført fleksible uttaksregler, slik at man kunne velge å stå lenger i arbeid, for å kompensere virkningen av levealdersjusteringen. Dette kan ikke ansatte med særaldersgrense benytte seg av og virkningen blir motsatt for disse. Dagens løsning med individuell garantiordning har sikret en samlet pensjon på minst 66 % etter levealdersjustering. Denne garantien fases ut fom -59 kullet og forsvinner helt med -68 kullet. For ansatte med særaldersgrense,

som går inn i den nye offentlige tjenestepensjonen, vil det ikke finnes noen individuell garanti som sikrer et livsvarig pensjonsnivå av en viss størrelse. Siden de ikke kan velge avgangstidspunkt, vil levealdersjusteringen føre til et stadig lavere livsvarig pensjonsnivå.

Så kan man jo si at dette løser vi ved at dette personellet avslutter sitt arbeidsforhold i stillingen med særaldersgrense og finner seg arbeid et annet sted hvor de kan fortsette opptjening i folketrygden. Ja, dette er riktig, men det er en årsak til at det har vært særaldersgrense. Sikkerhet og stor belastning både fysisk og psykisk er blant disse. Noe som gjør at det kan tenkes at det er vanskelig for disse å starte opp i nytt arbeid. Samtidig så kan det være krevende å finne nytt arbeid i en alder av 60 år da godt voksne kan være mindre attraktive på arbeidsmarkedet. Forskning viser at skjæringspunktet for hvor du blir mindre attraktiv for arbeidsgiver er 56,2 år. Hva gjør vi da?

Ift denne utfordringen så er det flere tiltak som kan løse dette for de med særaldersgrense

- Ansatte med særaldersgrense får en annen levealdersjustering enn andre
- Alderen for pliktig fratreden kan øke i takt med levealderjusteringen
- Alderen for overgang til alderspensjon i kombinasjon med folketrygd kan øke i takt med levealdersjusteringen (forutsetter at det blir en tidligpensjonsordning)
- En høyere opptjening i takt med levealdersjusteringen
- Ingen levealdersjustering

Det er flere større eller mindre forslag i høringsnotatet som vil kunne påvirke vår særalderspensjon uten at vi skal gå nærmere inn på dem i denne omgangen.

INGEN SÆRREGLER FRAMLagt SÅ LANGT

Det som er helt klart slik høringsnotatet nå sier, er at det ikke foreligger særregler for personer med særaldersgrenser. Lovforslaget er utformet som om det gjelder alle, uavhengig av aldersgrense. Samtidig er det sagt at det hvis nødvendig må Departementet komme tilbake med lovforslag om supplerende eller alternative regler i lovproposisjonen før sommeren 2019. BFO er av den klare mening at hvis det ikke kommer store endringer i lovforslaget som foreligger er det ikke til å unngå at slike tiltak må iverksettes for å unngå at vår yrkesgruppe blir pensjonsavtalens store tapere.

NESTE UTGAVE:

I neste utgave vil vi ta for oss hva som skjer ved fleksibelt uttak av alderspensjon og konsekvenser ift til nye samordningsregler. Vi skal også se på konsekvenser for de med oppsatt pensjon (de som sluttet før aldersgrensen for stillingen). Vi skal også ta for oss noen artikler fra skade.no som omhandler yrkesskader bl.a. frostskaider.

Har du spørsmål om ett eller annet som gjelder pensjon eller yrkesskade ta kontakt med:

ragnar.dahl@bfo.no/tlf 93498520
evt grethe.bergersen@bfo.no /tlf 99096521

Ny verden – nytt NATO?

NUPI (Norsk Utenrikspolitisk Institutt) arrangerte et svært interessant og spennende militærseminar på Litteraturhuset i Oslo den 8. november.

NUPI-direktør Ulf Sverdrup ønsket velkommen, og FMIN Bakke-Jensen holdt åpningstalen på dette 20. militærmaktseminaret. Høydepunktet i år var faktisk første taler Constanze Stelzenmüller fra Brookings Institution. Hennes tema var «Make America great again – consequences for Europe». Hun er meget skeptisk til det hun kaller «Trumpisme». Det handler ikke bare om Trump, men selve tankesettet. Vi ser en mistillit i Europa og USA. Det føles som om vi er i 1913, der vi går i søvne rett inn i en krise, sa Stelzenmüller. Hun sa videre at vi ikke kan ignorere at vi har en amerikansk president som viser sin søtte til autoritære personer og regimer.

På spørsmålet om Europa kan klare seg selv uten USA, var hun veldig klar! Hun sa at Europa står overfor store endringer, og at det er ikke tid for gamle diskusjoner. Å prøve å få til et «Fortress Europe» vil være selvmord, da kutter vi av vår livline. Vi er for integrerte med USA til å late som at vi klare oss uten. Det ville vært slutten på fred i Europa, det er jeg sikker på, sa Stelzenmüller. FMIN Bakke-Jensen er for tiden opptatt av å fortelle oss at Russland ikke representerer en direkte militær trussel for Norge, og at USA er garantisten for Europeisk sikkerhet. Han lovet også denne gang at vi skal nå 2 % målet innen 2024. Da må han skyndte seg, for her snakker vi om flere titalls milliarder ekstra til forsvarsbudsjettet frem mot 2014. Sjef FOH holdt en innledningstale til debatten «Trenger vi en plan B?» Kort fortalt sa han nei. Vi må bare gjøre mer av det vi gjør i dag!

Etter overnevnte talere, hadde NUPI invitert et debattpanel bestående av militær og sivil ekspertise på et høyt nivå, fra Storbritannia, Tyskland, Sverige og Danmark, til en interessant debatt, som inneholdt alt fra status NATO, til Europeisk og Nordisk forsvarssamarbeid. Alt i alt, et svært vellykket og interessant seminar! Se talen til Constanze Stelzenmüller og/eller se hele seminaret på: <https://www.nupi.no/Nyheter/Militaermaktseminaret-2018-Ny-verden-Nytt-NATO>

Einar Holst Clausen

KONGSBERG har åpnet sitt nye anlegg for helikopter-vedlikehold, overhaling og reparasjoner

Kongsberg Defence & Aerospace AS, som er en del av Kongsberg Gruppen, har nå offisielt åpnet sitt verksted, som også hare en «Multi-purpose» test-rig for kontroll/test av helikopterets girboks. De nye verkstedlokalene er en del viktig del av et utvidet samarbeid med Leonardo Helicopters. Et samarbeid som de har hatt i over 30 år på alle overføringer og girboks på Sea King helikoptrene.

I de nye lokalene og med ny og utvidet avtale med Leonardo Helicopters, er KONGSBERG nå klar for å foreta girbokstesting på over 100 NH-90 og AW-101'er fra Norge, Sverige, Finland, Danmark og andre internasjonale kunder.

Denne nyheten setter jo fart i spekulasjonene om at KONGSBERG kommer til å kjøpe opp AIM Norway, og/eller overta ansatte med ønsket teknisk kompetanse.

Einar Holst Clausen

Fra venstre: Eirik Lie, President, Kongsberg Defence & Aerospace; Terje Bråthen, Executive Vice President, Kongsberg Defence & Aerospace; John Dixon, Vice President Procurement and Supply Chain, Leonardo og Massimo Basile, CCO Northern Europe & Baltic States, Leonardo.

Nye jagerflygere fikk vingen etter 13 måneders utdanning i USA

De er utdannet på flytypene T-6 og T-38. Graduasjonen fant sted på Euro NATO Joint Jet Pilot Training (ENJJPT) Sheppard Air Force Base i Texas. To av de norske ble «Distinguished Grads», og en norsk ble tildelt «Flying Excellence», «Deadalian Award» for best i Formasjonsflyging, «Academic Award» og «Commanders Trophy». Det ber 5 av 6 priser som kan utdeles, ganske suverent med andre ord! Nå blir det intensiv info om F-35, mye simulatorflyging, før de etter hvert blir kampflygere på F-35.

Sjef Luftforsvarets Skolesenter Kjevik, oberst Harald Minde, sier at slike gode resultater er et resultat av grundig seleksjon, dyktige instruktører og selvfølgelig flinke elever. Oberstløytnant Dag Simastuen er SNR (Senior Norwegian Representative) for det norske elementet på Sheppard AFB, og takker for den grundige seleksjonen, samt en stor takk til dyktige instruktører ved ENJJPT. Foto: Forsvaret

Einar Holst Clausen

Alfa M/77 Perform

En støvel som blir
bedre og bedre jo
mer du bruker den.

~~Før: 1700,-~~
1299,-

Garmin tactix Charlie
Robust GPS-klokke i
helsvart titan.

7499,-

**Proton Spark
13000mAh**

Unik Powerbank med LED-
lykt, SOS og strobe funksjon.

349,-

Nitecore HA40 1000lm

Lysstyrke på hele 1000 lumen
og en rekkevidde på opptil 182
meter.

999,-

Brynje Tactical Beanie

Luen regulerer temperatur
avhengig av omgivelsene.

329,-

Leatherman Wave Plus

Hele 18 funksjoner.
Verktøyet for de
ekstremt kravstore.

1518,-

Suunto 9 Baro Titanium

Opp til 120 timer med
GPS-aktivitetstracking.

6990,-

Milrab Patrulje 2.0 40L

Avansert bæresystem for
optimal bærekomfort.

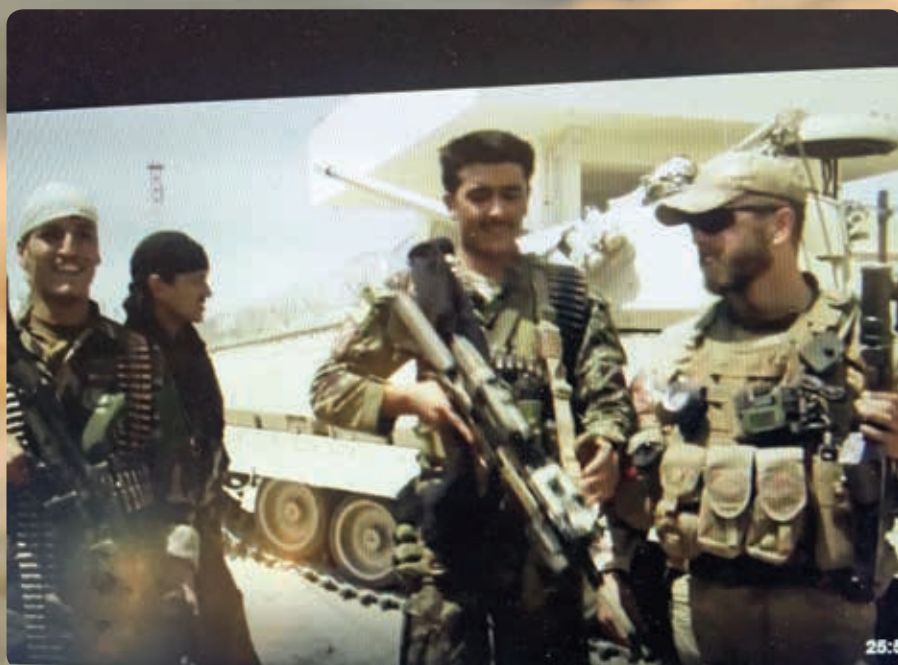
1999,-

GÅ INN PÅ BFO.MILRAB.NO FOR FLERE TILBUD

Foto: Tatt av Harald Henden/
VG i Afghanistan.

Hoppet av en lovende operativ karriere i Forsvaret

Screen-shot fra et NRK program der Slinning deltok.

Major Christian Slinning mottar Forsvarets innsatsmedalje med rosett av Forsvarssjef General Harald Sunde under veterandagen 8. mai 2013 under en seremoni på Akershus festning. Foto: T. Kjosvold.

Major Christian Slinning hadde alt som trengtes for å nå langt i Forsvaret. Med krigsskole 1 og 2, stabsskole, tropps- og kompanisjefstjeneste, og 9 kontingenter i internasjonale operasjoner, valgte han likevel å slutte. Men hvorfor sluttet han?

AV EINAR HOLST CLAUSEN

Offisersbladet møtte Christian Slinning på Fornebu i det enorme bygget til Equinor med rundt 2000 ansatte. Etter legitimasjonskontroll og utlevering av besøkskort, ble vi sluset inn i dette svært moderne bygget. Tanker dukket opp i hodet, og en av de var; «Det er penger i Kongeriket». Etter å ha fått en kopp kaffe fra kaffeautomaten, gikk noen trapper opp, fikk plass i god stol med utsikt over den store foajeen, var vi i gang.

Jeg får først høre hvordan det hele startet, og Christian forteller. Det begynte med HV-ungdom, så utskrevet sersjantkurs 1993, tjeneste i Libanon, Krigsskolen 96-98, tjeneste ved HMKG, KFOR III, KS 2 i 2001-2003, tjeneste

i E-bataljon (inkl deployeringer til Balkan og Afghanistan), jobb ved Etterretningstjenesten og Forsvarets Sikkerhetsavdeling (FSA). Han har vært kompanisjef i intops og i Garden, og NK i E-bataljon.

Han fikk tilbud om stabsskole 2, men sluttet i Forsvaret desember 2012, etter 6 måneders permisjon uten lønn. Han sa opp slik at plassen på Stabsskole 2 kunne frigis. Det skal også sies at Christian Slinning i perioden 2003 til 2009 studerte delemner i Islamske studier, sikkerhet og metodologi, samt tok en master i konflikt, sikkerhet og multikulturell kommunikasjon.

Christian forteller at det som fikk han til å slutte, var en kombinasjon av tanken på hybeltilværelse i Nord, og med familien i Sør, samt at fortsatt tjeneste nødvendigvis ville kunne inne-

bære enda flere deployeringer til internasjonale operasjoner. Slik tjeneste ble etter hvert litt tyngre, når man hadde etablert seg med familie og barn. Kontinuerlig intops-tjeneste passer nok best for ungkarer, sier Christian med et smil. Han har tross alt 9 kontingenter i utlandet bak seg. Dessuten var han, som han sier nærmere 40 år når han valgte å slutte, og ferdig med operativ tjeneste på tropp- og kompanisjefsnivå. Tjeneste og karriereutvikling etter bataljonsnivået, appellerte ikke til Christian i samme grad som den tjenesten han hadde fått. Så etter en lang vurdering kom han frem til at om han ville prøve noe annet, så måtte han prøve nå. Det var i desember 2012.

Christian startet for seg selv i 2012, med teamleder-trening, organisasjonsutvikling, i tillegg

Christian Slinning utenfor Equinors kontorbygning på Fornebu.
Foto: Offisersbladet.

til å holde foredrag rundt disse temaene. Han startet i Hartmark Consulting i januar 2013, der han jobbet med organisasjons- og lederutvikling. Christian jobbet der et halvt år, før han ble rekruttert til Statoil (nå Equinor) som regional sikkerhetsrådgiver for Midt-Østen og Nord Afrika (Regional Security Advisor for Middle East and North Africa) med arbeidsplass på Fornebu, der arbeidsspråket er engelsk. Etter et halvt år fikk han stillingen som Deputy Head of Security and Emergency Response (DPI), og var det fra februar til mai 2014.

Christian ledet deretter en avdeling som heter Corporate Security Governance and Support fra juni 2014 til desember 2016. Fra januar 2016 til januar 2017, jobbet han ett år midlertidig som Security Assurance Manager for In Amenas and In Salah Gas. Der fikk han ansvaret for å sikre Statoils virksomhet i Algerie/In Amenas og Salah Gas, med en sikkerhetsstyrke på 60 profesjonelle der nede.

Fra januar 2017 klatret han videre oppover karrierestigen, og ble Head of Global Security

Support i Equinor, med en rekke undergitte over hele verden. Jobben går enkelt forklart ut på å lede avdelingen, foreta sikkerhets- og trussel/risikovurderinger rundt Equinors lokasjoner rundt om i verden. Equinor har rundt 20.000 ansatte world wide.

Du har gått raskt oppover i «gradene» i Equinor, er det vanlig?

- I Equinor får du muligheter med basis i hva du leverer og hvordan du leverer.

Har du i din nåværende jobb hatt nytte av din militære utdanning og erfaring, og i så fall hvordan?

- Det er enkelt. Du kan ledelse, du kan ansvar, du kan respekt, og du kan mot. Du vet hvordan du skal ta vare på folka dine, og balansere det opp imot oppgaveløsning. Det viktigste er kanskje det med å ha respekt for ditt personell, og det å tørre å ta beslutninger. Etter flere deployeringer til internasjonale operasjoner, får man også en bedre kulturforståelse. Det er jo

akkurat det samme det handler om her. Du må forstå oppdraget, kjenne ditt personell, og løse det du er satt til å utføre. Verdigrunnlaget i Equinor er svært likt det vi har i Forsvaret.

Har du flere fra Forsvaret i din organisasjon?

- Ja, halvparten av min avdeling er eks-militære, blant annet norske, britiske, australske og amerikanske med variert forsvarsbakgrunn. Alle har «mind-settet» til en militær. De får et oppdrag, og mottar med at dette løser vi! De har gjennomføringskraft. «Yes we can!».

Vi avslutter praten og er skjønt enige om at militært lederskap fungerer meget bra, og at militær tankegang i de fleste tilfeller er direkte overførbart til sivil næringsliv. Før jeg leverer mitt gjeste-adgangskort, passer Christian på å understreke alt det positive han har fått lov til å oppleve i Forsvaret i de årene han tjenestegjorde. Variasjonen, utfordringene og ikke minst kameratskapet!

Den alvorlige ulykken med fregatten KNM Helge Ingstad har den siste uken utløst en mediestorm, der såkalte «eksperter» og andre har kommet med en mengde påstander i kommentarfelter og sosiale medier. Dette skal vi akseptere og forvente ved en hendelse med så stort skadeomfang. Saken har en klar offentlig interesse og vi er mange som føler oss berørt av dette og sitter med mange spørsmål. Det er dessuten troen på å forsvare et fritt og åpent samfunn, der medienes frie rolle og ytringsfriheten står helt sentralt, som er årsaken til at jeg selv og andre tar på oss uniformen hver eneste dag. Dette må også gjelde når et kritisk blikk rettes mot Forsvaret.

Likevel gjør omfanget av sensasjonsjournalistikk, forhåndsdomming og regelrett skadefryd i dette tilfellet at jeg for første gang opplever negative holdninger i offentligheten i et omfang som bekymrer meg. Jeg spør meg selv om dette er representativt, og om det faktisk at stadig færre i årskullene tjenestegjør i Forsvaret i så fall er i ferd med å undergrave den viktige samfunnskontrakten mellom folk og Forsvar og den norske forsvarsviljen. Når sikkerhets- og forsvarspolitikken ikke er øverst på agendaen til folk flest, har jeg valgt å være stolt over at den norske befolkningen føler en relativ trygghet. Det betyr nemlig at vi lykkes med å forebygge krig, til tross for at Norge ligger utsatt til med store ansvarsområder og maritime ressurser i et område der stormaktenes rivalisering igjen er tiltagende. Så håper jeg at ikke historien er glemt og sikkerheten tas for gitt nå når den siste krigsgenerasjonen eldes, samtidig som samholdet mellom stater og respekten for internasjonale regler atter trues.

Som ledere i Forsvaret er vi forberedt på å måtte stå til ansvar for å løse våre oppdrag, ta vare på våre soldater, etterleve lover og regler, og for å forvalte store samfunnsverdier forsvarlig. Vi er også ansvarlig for å lære av ulykker og nesten-ulykker for å forebygge nye hendelser. Alt dette vil selvsagt også være gjeldende i tilfellet med fregattulykken, som i den hensikt nå etterforskes av Statens Havarikommisjon, Politiet og Forsvaret. Årsaken til ulykken vil komme for en dag så snart etterforskningen tillater. Når den gjør det, tilsier all erfaring at det vil vise seg at det ligger en mer kompleks kjede av hendelser og feil til grunn, enn det som har kommet frem til nå. En skikkelig utredning av direkte og bakenforliggende årsaker er det verdt å vente på.

I iveren etter å idiot-forklare personellet på KNM Helge Ingstad og Sjøforsvaret som helhet, kommer en manglende tiltro til vår kompetanse tydelig frem. Samtidig viser nivået på debatten tydelige tegn på at Sjøfartsnasjonen Norge er i ferd med å miste forankringen i samfunnet. Her finnes heldigvis noen hederlige unntak, som Helge Nicolaisen i Bergens Tidende 12. november. Likevel ønsker jeg å kommentere et par forhold av hensyn til de familiene som har sine kjære tjenestegjørende hos oss.

Sjøforsvarets navigatører har 3 års nautisk høyskoleutdanning, og følger internasjonale maritime sertifikatkrav. Selv ble jeg sertifisert av Sjøfartsdirektoratet som assessor for dekksoffiserer i 2006. De som kommer fra Sjøkrigsskolen har allerede et betydelig innslag av praktisk trening i tillegg, på kadettenes «fritid». Etter at ferdig utdannet personell kommer om bord, begynner den fartøysspesifikke undervisningen og årelange trening som vaktstef under opplæring. Først når de har demonstrert evne til å navigere sikkert under alle forhold, følge alle relevante prosedyrer og sjøveisregler, samt til å ta ansvar når det kreves, blir det aktuelt å klarere vedkommende som selvstendig vaktstef. Hvis det går en periode uten at fartøyene seiler, benyttes Sjøforsvarets navigasjonssimulator flittig. Sjøforsvaret har også rutiner for å jevnlig kontrollere fartøyenes sikkerhetsnivå innenfor brann- og havaribekjempelse, navigasjon og sanitet. I tillegg benytter fregattene den beste eksterne kvalitetskontrollen som finnes for marinefartøy, ved institusjonen Flag Officer Sea Training i England. Det faktisk at KNM Helge Ingstad der gjennomførte 6 uker med intensiv trening under oppfølging av flere

titalls erfarne og kritiske observatører tidligere i år kan ha vært med på å berge liv under dette havariet.

Det er verdt å reflektere over hvor mange med bakgrunn fra Sjøforsvaret som rekrutteres til for eksempel losverket og andre maritime sikkerhetsrelaterte stillinger. Dessuten hvor ofte Kystvakten og Marinen er involvert i redningsaksjoner og skadestedsledelse under alle forhold på vår utfordrende kyst. Sjøforsvaret har en solid kultur for sikkerhetsstyring og risikovurdering. Vårt klare mantra er å alltid sette sikkerheten først under øving og trening i fredstid. Alt dette vil selvsagt bli nøye evaluert, vi må benytte denne hendelsen til å lære og bli enda bedre. Inntil grunnlaget for dette foreligger, vil jeg henstille til at vi alle tenker oss litt om før vi så lettvt kommer med forargede kommentarer i sosiale medier og kommentarfelt. La de som etterforsker ulykken gi svarene først.

Daniel Thomassen

Skipssjef i Marinen og Sjøkaptein

Garmin Instinct Graphite

Instinct er bygget etter den amerikanske militære standarden 810G for termisk, sjokk- og vannmotstand (klassifisert til 100 meter). Det fiber-forsterkede polymer-huset gir styrke og holdbarhet, og det kjemisk forsterkede displayet har høy nok kontrast til å lese i skarpt sollys, slik at du kan ta den med deg inn i de ekstreme situasjonene du møter hver dag. Dessuten har de ventilerte silikonbåndene to uavhengige, flyttbare holdesløyfer som sikrer en sikker passform og hindrer at du henger deg opp i ting. GPS, GLONASS og Galileo satellitt nettverksmuligheter sporer i mer utfordrende miljøer enn GPS alene. Det innebygde 3-akse-kompasset og den barometriske høydemåleren hjelper deg med å holde kursen. Du slipper å gjette tilbaketuren takket være funksjonen TracBack, som lar deg navigere samme rute tilbake til start.

Garmin Instinct koster 3103,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Oakley EVZero Path Black - Sportsbriller

EVZero Path er en høyteknologisk sportsbrille som er spesielt designet for sykling, ski og løping. Med rammeløs topp gir brillene deg god utsikt med maksimalt synsfelt. Den avanserte nesebroen gir god lufting for å unngå dugg og varme. Det følger med 2 stk stenger i ulik lengde, slik at disse brillene også kan brukes sammen med hjelm. Brillen leveres med fotokromatisk linse som tilpasser seg automatisk etter alle lysforhold (linsen blir mørkere eller lysere avhengig av lysets intensitet). Dette øker prestasjonen og sikkerheten ved at du får et klarere overblikk over eventuelle hindringer uavhengig av hvilket terreng du befinner deg i.

Oakley EVZero Path koster 1899,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Casio G-Shock GA-810MMA

Dette er klokken som tåler de fleste forhold. Enten du dykker, er glad i å klatre eller andre aktiviteter der det kreves en robust og praktisk klokke, er Casio G-Shock løsningen! Den er laget for å håndtere spesielt fysiske utfordringer. Med mineralglass mot vibrasjoner og støt, trenger du ikke være redd for at glasset skal bli ødelagt under aktivitetene dine. Selve urverket er beskyttet av en urkasse i resin, som gjør at klokken tåler slag og støt. Ikke bare tåler klokken det meste som skjer på land, men den er også vanntett ned til 200 meter!

G-Shock GA-810MMA koster 1411,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Nitecore P20UV 800lm

P20UV er en kompakt lykt som tåler tøffe utfordringer både i tørre og våte omgivelser. Lykten er vanntett ned til 2m og har 3 ulike moduser for variert og allsidig bruk (tactical mode, Law enforcement mode og General mode). I tillegg til å være robust, har lykten en lysstyrke på hele 800 lumen og en rekkevidde på opptil 180m.

P20UV koster 854,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Vis oss resultatene fra stress-testene

ÅPENT BREV TIL FORSVARSMINISTER FRANK BAKKE-JENSEN

Siden fremleggelsen av Langtidsplanen 17. juni 2016 har vi ført en lang kamp for å belyse utfordringene ved å flytte basen for de maritime overvåkningsflyene fra Andøya til Evenes. Det vi oppfatter som fornuft har så langt ikke seiret, og det politiske spillet i denne saken synes komplett uforståelig for oss som befinner oss utenfor maktens korridorer.

Ethvert produkt som utvikles for å dekke viktige operative oppgaver må stress-testes for å dokumentere at det vil fungere i utfordrende situasjoner. Evenes Flystasjon skal etter 2023 fungere som fremskutt QRA-base for F-35 og som base for P8 etter at Andøya Flystasjon er nedlagt. Jeg legger til grunn at mange og omfattende stress-tester er utført for Evenes Flystasjon, og ber Forsvarsministeren redegjøre for resultatene for spesielt to av disse.

STRESSTEST 1: EVENES FLYSTASJON UNDER ØVELSE

Umiddelbart kan man tenke at en krigssituasjon vil være den ultimate stresstesten for Evenes Flystasjon hva gjelder arealbehov. Men siden det luftvern Norge vil utstyre denne basen med ikke vil være i stand til å stoppe fiendens ballistiske missiler kan vi rett og slett se bort fra dette scenarioet. Enebasen Evenes vil enkelt være satt ut av spill før en krig i det hele tatt er en realitet.

En av de viktigste og mest reelle stresstestene for Evenes er derfor etter mitt syn øvelsessituasjonen hvor norske og allierte styrker trener samhandling.

NATO-øvelsen «Trident Juncture» pågår nå. Blv.no refererer presse-talsmann ved Forsvarets operative hovedkvarter, major Brynjar Stordal, som forteller at alle de maritime patruljeflyene (MPA) som deltar i øvelsen skal operere fra en felles flybase, - flybasen på Andøya. I følge Stordal vil ca. ti MPA-fly fra hhv. USA, Canada, Frankrike og Tyskland delta.

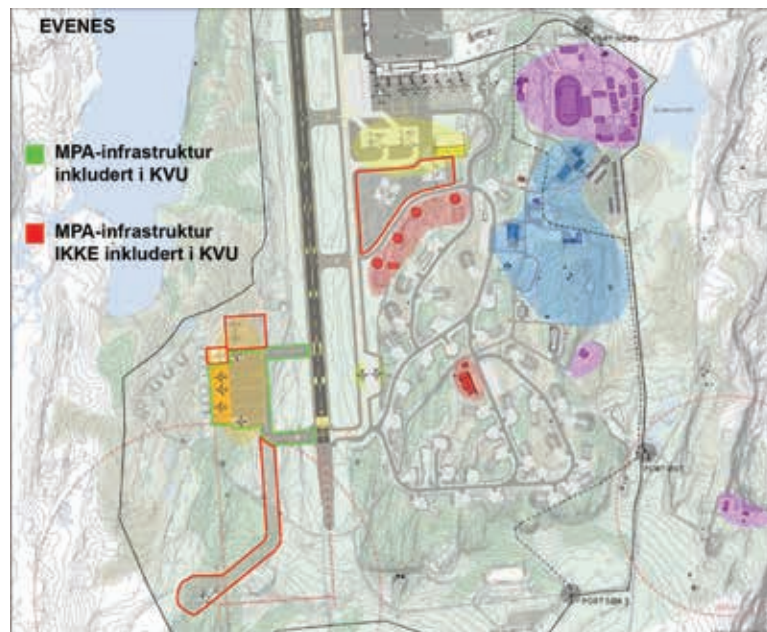
Forsvarsministeren, som allerede har besøkt Andøya Flystasjon flere ganger, er sikkert klar over at Andøya med sine enorme utbygde områder sikker kunne tatt imot ytterligere 30-40 større fly om det var behov.

Når MPA-basen etter 2023 er flyttet fra Andøya til Evenes er det altså Evenes som må stå som vertsbasis under tilsvarende øvelser. I et tilsvarende tilfelle snakker vi altså om en øvelse med ca. 10 fremmede MPA i tillegg til våre egne 5 P8-fly. I tillegg kommer diverse større støtte-fly som våre allierte gjerne har med seg i forbindelse med slike øvelser.

I tillegg til å være base for QRA og MPA er Evenes Flystasjon mottaksbase for allierte bakkestyrker med behov for parkering av mange og store fly under øvelser (luftbrotrening etc.). I følge KVVU-en blir Evenes vertskap for U. S. Marine Corps (USMC) (fly- og helikopter-styrker fra USMC) og vertskap for U. S. Air Forces in Europe (USAFE) (hvor COB-lagene til USAFE vil kunne flyttes over til COB-lagene på Evenes). Det er i tillegg beskrevet at «Amerikanske flystyrker alternativt vil kunne frem-deployeres meget hurtig til Evenes flystasjon i en krise sammen med norsk høyluftmilitær beredskap, hvis dette er ønskelig». Endelig nevnes det også at NATOs hurtigutrykningsstyrker vil kunne nytte Evenes flystasjon som base for både øvelser og frem-deployering av styrker for å stabilisere, samt for å utføre eventuelle NATO-operasjoner i Norge. Hvor mange fly det må avsettes plass til relatert til alle disse nevnte vertssoppgavene/aktivitetene er ukjent for undertegnede. Der-som tallet heller ikke er kjent for Forsvarsministeren kan vi jo anta at det minimum bør dimensjoneres for en samtidighet på 10 større militære fly, så har man i hvert fall ikke tatt for hardt i.

Oppsummert snakker vi kanskje om minst 25-30 større militære fly som må kunne parkeres på flystasjonen samtidig i øvelsessituasjoner, i tillegg til de sivile flyene som trafikkerer flyplassen.

Vedlagt følger et kart over Evenes flystasjon slik den ble presentert i KVVU1 i februar i år. Kartet beskriver hvordan Forsvarsdepartementet mener at basen skal bygges ut innenfor de vedtatte kostnadsrammer. Jeg ber Forsvarsministeren vise hvordan det planlegges at 25-30 større militære flyene kan parkeres med de gjeldende sikkerhetsavstander,

samtidig som øvrige militære og sivile sikkerhetsbestemmelser ivaretas, uten å gå på akkord med sikkerheten for militært og sivilt personell. Jeg minner i den sammenheng om at det er gjort kjent at flere av våre alliertes MPA-fly alltid har mange tonn våpen om bord, og at plasseringen av flyene selvsagt også må hensynta militære og sivile sikkerhetsbestemmelser som gjelder for armerte fly (våpen montert på flyet).

Dersom Forsvarsministeren er uenig i det antall større fly jeg oppsummerer parkeringsbehovet for er det for så vidt greit om han i stedet vil vise hvor mange fly av P8-størrelse og større det er plass til på flyplassen etter at utbygging innenfor Stortingets vedtatte kostnadsrammer er gjennomført.

STRESSTEST 2: EVENES FLYSTASJON VED DAGLIG BRUK, VED BEHOV FOR ARMERING AV P8

Når f.eks. en ubåt observeres i en av våre fjorder armeres (våpen monteres på flyet) normalt minst to MPA-fly for å kunne gjennomføre helkontinuerlig søk. Det innebærer oftest at ett fly armeres umiddelbart og sendes ut for å søke, hvoretter fly nummer to armeres for å kunne avløse det første når det må etterfylle fuel og/eller bytte mannskap. Armering av MPA er operasjoner som gjerne tar fra to til fire timer pr fly. Etter avblåst aksjon desarmeres oftest flyene igjen. Denne operasjonen tar like lang tid som armeringen. Kan Forsvarsministeren redegjøre for hvor slik armering/desarmering skal skje på Evenes, samt redegjøre for hvilke driftsmessige konsekvenser det vil medføre for militær og sivil lufttrafikk samt for militært personell og sivile (reisende passasjerer og ansatte) på flyplassen?

Det er viktig å understreke at tilfellene jeg beskriver for de to nevnte stress-testene ikke er fiktive situasjoner, men situasjoner som vi vet vil inntreffe jevnlig. Det er derfor forhold som garantert må være analysert og vurdert gjennom de allerede gjennomførte prosessene. Svarene bør derfor være lett tilgjengelig for Forsvarsministeren. Personlig mistenker jeg at stresstestene avslører store arealunderskudd samt at valgte løsninger vil gi flyplassen store og kostbare driftsutfordringer. Jeg imøteser Forsvarsministerens snarlige og utfyllende svar. På forhånd takk.

Med vennlig hilsen
Tom Bjørvik, Bekkestua

Patria har fått forlenget kontrakt for NH90 vedlikehold i Norge

I følge en pressemelding har Patria Helicopters AS har fått forlenget kontrakt for tungt vedlikehold på NH90-helikoptrene som foregår på Bardufoss. NDLO har tildelt det første opsjonsåret fra 26 april 2019 og framover. Patria og NDLO inngikk en avtale i 2017 om støtte til Luftforsvarets NH90 helikopter med vedlikehold på Bardufoss. Avtalen var på to år og inkluderte en opsjon for utvidelser. Estimert verdi av avtalen, inkludert opsjoner, var ca. 100 millioner kroner.

”Denne forlengelsen er en viktig milepæl for Patria i Norge, da det viser Patria’s evne til å støtte militære programmer med kostnads-effektive løsninger på lang sikt og betraktes av oss som et tegn på tillit fra kunden, sier Jukka Holkeri, President i International Support Partnerships, en forretningsenhet i Patria hvor det lokale selskapet på Bardufoss ligger under.

Einar Holst Clausen

NH 90 på Bardufoss.
Foto: Forsvaret

Tragisk ulykke med KNM Helge Ingstad

På vei inn Hjeltefjorden ved firetiden om morgenen, hjem fra øvelse Trident Juncture 2018, kolliderte fregatten KNM Helge Ingstad med tankskipet MS Sola. Siden på fregatten ble flerret opp, og den begynte å ta inn vann. Nødprosedyrer ble iverksatt, og mannskapet ble evakuert. Fregatten ble påfølgende dag buksert inn mot land, slik at den ikke skulle synke på dypt vann. Den ble senere sikret med bolter og stålvaier. Disse røk dagen etter og fregatten ligger nå helt under vann. Kun litt av radarene synes nå den 15. november.

Sjøforsvarets ledelse skal ha ros for saklig og god informasjon i pressekonferanser og intervjuer. De sto opp for mannskapet. Sjøforsvaret har også gjort det de kan for at mannskapet kunne skaffe seg litt fritidstøy, og litt kontanter til å begynne med.

BFOs hovedtillitsvalgte i Sjøforsvaret Tor Erik Eide og frikjøpt tillitsvalgt Jon Strømseng, har helt siden mannskapet kom til Haakonvern, vært tilgjengelige for samtaler med mannskapet, og spørsmål de måtte ha. Ikke minst med tanke på alt det mannskapet har mistet i forliset. BFO-medlemmer fikk umiddelbar hjelp av BFO, i samarbeid med If. Her gjorde If en fantastisk jobb. De tok imot skade/tapsmeldingene og de fleste av våre medlemmer fikk sine utbetalinger dagen etter! Totalt sett, er det slik støtte våre medlemmer fortjener, og ikke all skit som pøses ut på sosiale medier, av «forståsegpåere». La granskningskommisjonen gjøre sin jobb, slik at årsaksforholdene blir klarlagt. Så kan eventuelt «hattene plasseres», hvis det er behov for det.

Einar Holst Clausen

På morgenen dagen etter ulykken.

Et trist syn, ikke lenge etter sank fregatten helt, slik at bare litt av radarene syntes.

Helt nedsunket.

Sjøforsvarets nye logistikkfartøy KNM Maud er overlevert

Fredag den 16. november ble Sjøforsvarets nå største fartøy overlevert på verftet i Sør Korea. Fartøyet skal sørge for etterforsyning av drivstoff, andre forsyninger, kunne drive enkelt vedlikehold og reparasjoner, samt ta imot skadede og behandle de, for Sjøforsvarets fartøyer. KNM Maud skal seile/øve i Sør Korea til godt over nyttår, slik at mannskapet blir betegnet som operative på fartøyet, før de kommer til Norge første kvartal 2019.

Officersbladet gratulerer Sjøforsvaret/Marinen med et etterlengtet logistikkfartøy.

Einar Holst Clausen

Overtagelse av KNM Maud og kommandoheis.
Foto Forsvaret

3D modell av KNM Maud.

KNM Maud klargjøres for overlevering.
Foto Forsvaret

Lengde: 180,7 m
Bredde: 25,9 m
Displacement: 26.260 tonn
Besetning: 50 offiserer og soldater
Kapasitet sykehus: inntil 50 skadede samtidig

Kan laste/losse opptil 40 20 tonns containere. Har lastekran med 25 tonns løftekapasitet, kan etterforsyne andre fartøyer med drivstoff under fart (bunkring). KNM Maud har helikopterhangar til 2 NH-90, inklusive verksted og lagerkapasitet.

Historiske milliardsluk og en uendelig omstilling!

Fokus på distriktspolitikk, symbolpolitikk, særinteresser, politiske hestehandler, maktkamp og mangel på politisk langsiktighet har tappet Forsvaret for milliarder av kroner de siste 20 årene, og sløsingene fortsetter!

AV EINAR HOLST CLAUSEN

KILDER: BRIGADER (P) ØYVIND STRAND-MAN, FORSVARSDEPARTEMENTET, ST. PRP'ER, FORSVARET, FORSVARSBYGG, NSD FORVALTNINGSDATABASEN

Denne artikkelen blir som en reise gjennom en uendelig omstillingsprosess med tallrike politiske beslutninger som har kostet Forsvaret milliarder. En omstilling som har vært, og er svært belastende for ansatte i et stadig mindre forsvar.

DET VAR HER DET HELE STARTET

Forsvarets overkommando på Huseby Norges svar på Pentagon.

I 1970 ble Forsvarsstaben nedlagt og Forsvarets overkommando (FO) opprettet og samlokalisert med Forsvarsdepartementet (FD). Bygget på Røa/Huseby ble med sin spesielle arkitektur raskt kalt «Det norske Pentagon». Daværende Forsvarssjef admiral Hauger-Johannessen sa i sin åpningstale;

«Våre statsmakter har nå fått realisert sine ønsker om en integrert og slanket forsvarsledelse i nær kontakt med den politiske administrasjon. Det har krevd 25 års uendelig sløseri av evner og arbeid etter den andre verdenskrig for å oppnå dette».

«SKILSMISSEN»

Samlokaliserings-lykken varte ikke lenge, for i 1985 kom avgjørelsen (Stprp nr 1) om å flytte FD tilbake til sentrum! Om dette var et resultat av flere års høylytt krangel og uenighet mellom Forsvarssjef Bull Hansen og Forsvarsminister Johan Jørgen Holst skal være usagt, men det kan ha påvirket den politiske beslutningen om FDs flytting fra dette etter manges mening meget velfungerende bygg. Flyttingen til Myntgaten 1 skulle bare koste 10 millioner kroner,

men endte til slutt opp med en prislapp på over 100 millioner!

«TVANGSEKTESKAPET»

I desember 1999 foreslo Bondevik-regjeringen en samlokalisering på Huseby igjen, men etter regjeringsskifte i mars 2000, ble dette lagt på is. Året etter foreslo regjeringen Stoltenberg å nedlegge FO, opprette Forsvarsstab (FST) og integrere FD og FST i det som skulle kalles Integrert Strategisk Ledelse (ISL). Dette var prosjekt ISL-1. Forslaget ble vedtatt sommeren samme år. Daværende Forsvarssjef general Sigurd Frisvold var meget skeptisk til ISL og ikke minst til flytting fra Huseby, som han mente var helt nødvendig bruk av ressurser. Et syn Befalets Fellesorganisasjon støttet fullt ut. Til grunn for ISL planen, lå det nok et klart behov fra FD om sterkere styring av Forsvaret. Stortinget vedtok i 2002 selve integreringen (ISL-2) og i 2003 var FST opprettet og samlokalisert med FD på Akershus festning. I 2006 sto det nye ombygde, påbygde og restaurerte ledelsesbygget på Akershus festning ferdig, og den integrerte og samlokaliserte løsningen ISL kunne endelig realiseres.

HØY PRISLAPP

ISL bygget i Glacisgaten på Akershus festning.

Alt har en prislapp, så også et nytt ISL ledelsesbygg. Det er svært vanskelig å få rede på de eksakte tall, noe som er forståelig når man ser på pengebruken! Prisen på selve ISL-bygget ble til slutt over 600 millioner kroner, flytteutgifter (IKT mm) 100 millioner, ekstraavgifter midlertidig flytting 25 millioner. På toppen av dette kom årlige utgifter til leie av lokaler i Oslo på over 64 millioner (i 2017 er årlig leieutgifter iflg Aftenposten rundt 80 millioner). Dette på grunn av manglende plass i Myntgaten 1 og det nye ISL-bygget.

FORSVARSSJEFEN STYRER SAMMEN MED SINE GENERAL-INSPEKTØRER

Om vi ser litt tilbake og på Stprp nr 55 (2001-2002) «Gjennomførings prp for omlegging av Forsvaret 2002-2005».

«Regjeringen Stoltenberg legger stor vekt på at det skapes en forsvarsledelse der både fellesinteressene og de mer forsvarsspesifikke synspunkter blir fremmet og ivarettet ut ifra et mest mulig helhetlig perspektiv».

Så står det videre:

«Ved å la generalinspektørene inngå i det øverste ledelsesnivået sammen med lederne for de viktigste styringsprosessene for Forsvaret, legges det til rette for en god strategisk ledelse med evne til tverrprioritering og effektiv utnyttelse av ressursene, samtidig som lederne for forsvarsgrenene sikres en synlig rolle».

I årene frem til 2008, styrte Forsvarssjefen med sin stab og sine generalinspektører ved sin side. Tett daglig dialog og kommunikasjon sikret godt samarbeid også mellom forsvarsgrenene. Dyktige stabsoffiserer og generalinspektører førte også til god påvirkning inn mot politisk ledelse.

DET POLITISKE KUPPET!

Regjeringen Stoltenberg II.

Det gode samarbeid og den gode påvirkningen Forsvarets ledelse hadde inn mot politisk ledelse og embetsverket i FD, falt tydeligvis noen tungt for brystet, for nå kom Stprp nr 48 (2007-2008), der det heter;

«Regjeringen ønsker å videreføre hovedtrekkene i den eksisterende ledelsesmodellen, med enkelte endringer. Disse endringene er primært rettet mot å forbedre departementets evne til å ivareta behovet for helhetlig strategisk planlegging og effektiv styring av sektoren»

Allerede her skinner det vel godt igjennom at

FD med sitt embetsverk kanskje har begynt å føle seg «truet» av dyktige påvirkningsdyktige offiserer, og derfor ønsker å drive etter «Vi vet best»-prinsippet. Så kom da også konklusjonen litt lenger ned;

«For å legge til rette for en styrket strategisk oppfølging, samt etablere en tydeligere ledelsesstruktur i Forsvaret, vil generalinspektørene og deres stabsfunksjoner, som i dag ligger i Forsvarsstaben, lokaliseres til de respektive tyngdepunkt for deres virksomhet..»

Vips – så vedtok Stortinget at generalinspektørene skulle flytte ut innen 1. august 2009. Forsvarssjefen skulle da bli sittende igjen som et «gissel» med en sterkt redusert stab. Daværende Forsvarssjef general Sverre Diesen frarådet i et brev til Statsråden (28. januar 2008) denne flyttingen. Han påpekte at utflytting av GI'ene sto i sterk kontrast til de siste 5 års utvikling i retning av en integrert forsvarsledelse. Diesen påpekte at ISL-modellen var et grunnleggende prinsipp for beslutningen om å oppføre et nytt ledelsesbygg til nærmere en milliard kroner. Han viste også til sitt innspill til vår-prp. 2002 kapittel 4.1 der det sto;

«GI'ene får større avstand til sentrale beslutningstakere i Forsvaret. Modellen vil ha en svakere evne til strategisk styring, og GI'ene rolle som rådgivere blir redusert. Videre vil det bli en viss fare for forsvarsgrenvis sektorisering». (Stikk i strid med begrunnelsen for å opprette FO/Huseby med samlokalisering med FD i 1970).

Fun fact: Regjeringen Stoltenberg argumenterte og besluttet integrering i 2002, og argumenterte og besluttet utflytting i 2008!

FORSVARSSJEFEN MISTET MULIGHETEN FOR KONTROLL OVER FORSVARETS EBA

I 2002 ble Forsvarsbygg etablert, direkte underlagt FD. Forsvaret skulle ikke lenger styre vedlikehold og nybygging selv, og måtte plutselig betale leie/husleie på all EBA. Forsvarsbygg har blitt en stor etat med nesten 1400 ansatte, og svært mange stiller seg spørsmål om dette er en innsparring, og om vedlikeholdet av Forsvarets EBA-masse har blitt bedre? Mange mener også at etableringen av Forsvarsbygg har blitt dyrere for Forsvaret, og ikke minst at Forsvarssjefen her er fratatt muligheten for fullstendig kontroll over egen etat.

General Sigurd Frisvold Forsvarssjef fra 1999 til 2005.

FORSVARSSJEFEN MISTER MULIGHETEN FOR KONTROLL PÅ MATERIELLINVESTERINGENE

I 2016 ble Forsvarsmateriell (FMA) etablert, også direkte underlagt FD. FMA har rundt 1300 ansatte, og består av fem divisjoner: landkapasiteter, maritime kapasiteter, luftkapasiteter, IKT-kapasiteter og felles-kapasiteter. FMA skal foreta materiellinvesteringer og forvalte materiellet til Forsvaret. Dermed mistet Forsvarssjefen kontrollen over materiellinvesteringene også, og dermed en større del av sitt budsjett.

FORSVARSSJEFEN MISTER MYE AV PÅVIRKNINGSMULIGHETEN I LANGTIDSPLANEN FOR FORSVARET

Nå starter FD arbeidet med neste Langtidsplan som skal gjelde for perioden 2021-2024. Komende Langtidsplan skal fremlegges Stortinget i 2020. Det nye er at FD denne gang har gitt Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI som er direkte underlagt FD) oppgaven om å gjøre grunnlagsarbeidet for å vurdere ulike konseptuelle retninger for fremtidens norske forsvar. Nå skal Forsvarssjefen riktig nok sitte i FFI's arbeids- og styringsgruppe som skal jobbe med grunnlagsarbeidet. Men her tør jeg påstå at FD nå har «bukta i begge ender». For FFI er direkte underlagt FD, og kan her få direkte føringer på hva som skal vektlegges.

Forsvarssjefen mister etter min vurdering den direkte påvirkningen og «hands-on» denne gang en del av sin påvirkningsmulighet.

Forsvarssjef admiral Haakon Bruun-Hanssen.

Forsvarsminister Frank Bakke Jensen har i det siste flere ganger uttalt at han lar de kloke hoder gjøre forarbeidet som fører frem til en politisk beslutning. La oss håpe han inkluderer Forsvarssjefen m/stab i begrepet «de kloke hoder».

ER OMORGANISERING KOSTEFFEKTIVT ELLER KUN ET KOSTNADS-SLUK?

Flytting av generalinspektøren for Hæren m/stab til Bardufoss, og generalinspektøren for Sjøforsvaret til Bergen, ble stipulert med et investeringsbehov på 72 millioner kroner. Så mente FD og innleide «forstå-seg-påere» at flyttingen ville gi en årlig innsparing på 13 millioner kroner, knyttet til personellinnsparinger. Fakta ble (ifølge McKinseys sluttrapport i 2015) selvfølgelig noe helt annet. Hærstaben økte med 34 årsverk, Sjøforsvarsstaben med 54 årsverk, Luftforsvarsstaben med 35 årsverk og Forsvarsstaben med 182 årsverk (hvorav 38 årsverk skyldtes 38 personer overført fra FD/FST/O), og FD økte med 56 (egentlig 94, for de flyttet over FST/O til FST). Til sammen en økning på 361 årsverk! På toppen av dette kom totalkostnadene rundt nybygg av Hærens ledelsesbygg på Bardufoss med nærmere 100 millioner kroner, samt kostnadene for flytting av HV-stab til Elverum, INI-stab (nåværende Cyber) til Lillehammer og Kystvakt til Sortland. Her renner hundrevis av millioner ut. Sjøkk

DET KOSTER Å STOKKE OM PÅ LOKALISERING AV FORSVARETS OPERATIVE LEDELSE!

Operasjonsrommet på FOH Reitan.

I St.prp. nr 45 (2001-2002) foreslo Regjeringen at forsvarskommandoene FKN og FKS skulle legges ned, og at det innen 31. desember 2003, skulle etableres et nasjonalt fellesoperativt hovedkvarter (FOHK) på Jåttå, og landsdels-

kommando Nord (LDKN) til Reitan og landsdelskommando Sør (LSKS) til Trondheim. Kostnad – 1 milliard kroner. I St.prp. 42 (2003-2004), anbefales LDKS nedlagt og LDKN på Reitan lagt inn under FOHK på Jåttå som en krisestyringskommando. I St.prp. nr 48 (2007-2008) anbefales FOHK og LDKN sammenslått og lokalisert til Reitan ved Bodø, og at Forsvarets operative hovedkvarter opprettes der (FOH). Kostnad stipulert til 452 millioner, men reell sum ble over 800 millioner kroner, fortsatt løpende. Den personellmessige belastningen er også stor, men vanskelig å kostnadsberegne.

EN LANG REKKE BESLUTNINGER OG KONTRABESLUTNINGER TIL EN HØY PRIS!

Sola flystasjon ble i St.prp. 45 (2000-2001) besluttet å bli hovedbase for Forsvarets maritime helikoptre, 334 skv (fregatt), 337 skv (Kystvakt), samt fortsatt base for 330 skv redningshelikoptre. Sola flystasjon med tilstøtende sivil helikopter-aktivitet, skulle gi store synergier. Kostnad 350.400 millioner kroner. Ikke mange år etter kom St.prp. nr 48 (2007-2008), der det ble besluttet å gjøre **Bardufoss flystasjon** til hovedbase for Forsvarets helikoptre. Kostnad 350-400 millioner kroner. Investeringer i nybygg rakk å komme opp i rundt 700 millioner kroner, før beslutningen om å flytte 339 skvadronens Bell helikoptre til **Rygge**, og etablere 334/337 skvadronens helikoptre på nybygd base på **Haakonsvern**, til nærmere 300 millioner kroner. Blant de litt større flytte- og omorganiseringsprosjektene kan nevnes flytting av **Mågerø** med LKVS til nærmere 300 millioner (da er Progsenteret «glemt»).

Ørland Hovedflystasjon har blitt en utgiftsbombe av dimensjoner. I 2012 vedtok Stortinget å nedlegge daværende **Bodø Hovedflystasjon** og videreføre Ørland Hovedflystasjon som enebase for våre kampfly. Det ble da oppgitt en kostnad på 5 milliarder kroner, inklusive etableringen av QRA på **Evenes**. I 2014 er overskridelsene allerede på 3-4 milliarder (allerede nå dyrere enn om Bodø hadde blitt videreført!). I 2016 måtte det over Stasbudsjettet bevilges ytterligere 8,4 milliarder friske kroner, og kostnadene rundt Ørland ble da oppe i 13,5 milliarder. I april 2016 var totalsummen 18 milliarder kroner, og senere i april finner man ut at man på grunn av plasshensyn og støy, må kjøpe ut Hårberg skole fra Ørland kommune, bygge nytt forsynings-lager og nye boenheter, til sammen nærmere 650 millioner til slutt.

I april 2017 innser Forsvarsdepartementet at vi må ha sheltere til våre nye kampfly (og ikke telt). Frem til alle våre F-35 er på plass, skal det bygges 48 sheltere til en samlet sum på ca 9 milliarder kroner. Denne summen vil bli enda høyere når fly-operative flater også skal på plass. Her skal vi minne oss selv på at både Bodø og Andøya allerede har denne typen hangarer/sheltere.

Nå har totalsummen for Ørland Hovedflystasjon kommet opp i svimlende 28 milliarder kroner.

Sjef Luftforsvaret Tonje Skinnarland tar imot besøk på Ørland av Vice Admiral Mathias W Winter Norsk F 35 i bakgrunnen. Foto Helge Hopen.

Skal vi tørre å spå noe om sluttsummen, så skulle det ut ifra kostnads-kurven hittil, kunne se ut til at Ørland Hovedflystasjon vil kunne koste totalt nærmere 35-40 milliarder kroner innen 2025! Hva hadde totalsummen blitt om Forsvarsdepartementet/Forsvaret hadde gått for delt løsning Bodø/Ørland?

Værnes ble nedlagt som flystasjon og base for Luftforsvaret i 2002 (St.prp. nr 45 2001-2002). Flyskolen ble flyttet til Bardufoss og rekruttskolen til KNM Harald Hårfagre på Madla. Så gjenoppstår Værnes i 2018 som Luftforsvarets Skolesenter med ledelse for alle fagskolene. Luftforsvarets skolesenter på Kjevik besluttet nedlagt. Investeringsbehovet på Værnes ble beregnet til nærmere 300 millioner kroner. Sluttsummen vites ikke i skrivende stund.

Andøya flystasjon er vedlagt nedlagt, og maritim overvåking med nye P-8 Poseidon skal legges til Evenes. Andøya er som kjent en veletablert stor base for våre P-3 Orion overvåkingsfly, og mye brukt av allierte maritime overvåkingsfly. Flystasjonen har en mengde sheltere over et stort baseområde, og har også tverrgående rullebane som sikrer landing under alle vindforhold. Andøya flystasjon var og er også foreløpig tiltenkt en viktig rolle for støtte til, og mottak av allierte støtte. En nedleggelse står i grell kontrast til det som står i Prp. 151 – Kampkraft og bærekraft):

«Luftforsvaret skal kraftsamles rundt baser med stor operativ stridsverdi for egne og allierte styrker, og med geografisk spredning som muliggjør operasjoner i alle deler av landet. De av Luftforsvarets baser som er forutsatt brukt i krise og væpnede konflikter, skal utvikles med økt sikring og beskyttelse».

Den operative betydningen av Andøya flystasjon kom tydelig frem under tidenes NATO-øvelse «Trident Juncture 2018». Viktige forsyninger ble flydd inn til Andøya, og våre allierte valgte Andøya flystasjon som beste base for maritim overvåking!

Evenes er nå valgt som base for QRA-beredskapen (F-35), og samtidig som ny base for våre fremtidige fem nye maritime overvåkingsfly av typen P-8 Poseidon. Evenes ble som Luftforsvarets flystasjon redusert til mobstatus i 1993, og ble lagt ned i 2004. Det var nok flere grunner til det, både operativt og strategisk, i og med at kald krig perioden var over. Men kanskje også fordi Evenes blant flygerne ble opplevd som uegnet, på grunn av nivå-

P 3 Orion i hangar på Andøya flystasjon og crew etter fullført oppdrag.

Forsvarsbygg sine planer for Evenes.

forskjellene fra sheltere til rullebane, noe som førte til at våre jagerfly og transportfly risikerte å skli sidelengs nedover mot rullebanen på vinterstid. Innflygingsforholdene var også vanskelige i mørket og ved tett skydekke/snøvær, i tillegg til at muligheten for å utvide de flyoperative flatene er begrenset.

Nå skal Evenes gjenoppstå som «Fugl Phønix», og bli base for QRA (Quick Reaction Allert) med F-35, samt for våre nye maritime overvåkingsfly P-8 Poseidon. Det sies at dette vil ha en kostnadsramme på rundt 5 milliarder kroner. Men det ligger store utfordringer i forhold til behovet for mye EBA, utvidelse av flyoperative flater, nivåforskjeller i terrenget, AVINOR og uenighet om bruk av type avisingsvæske for F-35 og P-8 på vinterstid, sivil flytrafikk og armerings-sikkerhet, samt sikker-

hetsavstander for oppbevaring sprengbart materiale. Hva vil alt dette koste til slutt? Blir det et nytt Ørland i forhold til totalkostnader?

De personellmessige kostnader ønsker jeg avslutningsvis å si noe om. Det er jo uttalt i en rekke festtaler de siste årene at det er Forsvarets viktigste ressurs. Det siste året har vært snakket lite om dette. Lojale og dyktige soldater, befal og offiserer, utfører alltid sine plikter og oppgaver etter beste evne. Men etter de mange personellmessige nedskjæringene, uten nødvendigvis å redusere oppgaver og ambisjonsnivå, er nå arbeidsbelastningen for enkelte svært høy. Det opparbeides titusenvise av avsparringstimer totalt, timer som man rett og slett ikke får tid til å avspasere. Ofte må disse timene kompenseres/utbetales. Til sammen blir dette mange årsverk.

Men det har også en kostnad for de det gjelder. En kontinuerlig omstilling fører til usikkerhet og frustrasjon over tid. Noen ganger kan lange fraværsperioder fra familien og økende frustrasjon føre til familiebrudd. Noen velger å slutte i Forsvaret, noe som fører til et kompetansetap. Bare i Luftforsvaret var dette så tidlig som i 2014 i følge LST/P, beregnet til en kostnad på 100 millioner. Og hvor mange årsverk har ikke gått med til de mange ulike prosjektgrupper og plangrupper i hele perioden? I kjølvannet av en rekke nedleggelser og opprettelser av avdelinger, kommer enorme flytteutgifter (for personellet). For ikke å snakke om utgiften til pendling, med fri forlegning og forpleining.

Konklusjonen er dessverre at omorganiseringen de siste årene har ført til at forsvarsbudsjettet har blitt unødvendig tappet for milliarder. Milliarder som kunne vært brukt på operativ virksomhet, og til å skape reell kampkraft og reell forsvarsevne. Ingen av de tidligere forslag fra Forsvarsdepartementet har klart å løse Forsvarets kjerneproblem, nemlig den doble ubalansen mellom politisk ambisjonsnivå og bevilgninger for å nå dette, samt ubalansen mellom investeringer og drift. Og når det er svært vanskelig å se noen strategisk «rød tråd» i beslutningene, går det ut over Forsvarets troverdighet.

PS! Og nå har jeg ikke pirket på feilinvesteringer, slik som 10 milliarder til bygging og drift av kystfort i perioden 1990-2000, anskaffelsen av rakettsystemet MLRS på 2000-tallet til 1,5 milliarder (har stått på lager i snart 15 år), samt bygging av ny messe og kaserne på Bolærne og Mågerø få år før nedleggelse! Og slik kunne jeg fortsatt.

Meuse-Argonne

I løpet av offensivens tre første timer brukte de allierte mer ammunisjon enn begge sider gjorde i løpet av hele den amerikanske borgerkrigen. Meuse-Argonneoffensiven var det største slaget i amerikanske militærhistorie, og ble utkjempet til bokstavelig talt ellefte time av Den Store Krigen.

AV TROND SÆTRE

Etter nederlaget ved Marne i juli 1918 var det tyske nederlaget bare et tidsspørsmål. De alliertes øverstkommanderende under kampene ved Marne, marskalk Ferdinand Foch, øynet muligheten for å få de allierte tilbake på offensiven. Han hadde både AEF (American Expeditionary Force) og britiske forsterkninger på plass i Frankrike. På forslag fra den britiske kommandøren, Sir Douglas Haig, valgte Foch å starte offensiven ved elven Somme, med sikte på å avskjære tyskerne fra den viktige jernbanen mellom Amiens og Paris. Ved Somme var det lett for de franske og de britiske armeene å holde kontakten, og terrenget var velegnet for tanks.

De allierte var opptatt av å utnytte dette. Da angrepene som skulle få navnet Hundredagersoffensiven begynte den 8. august 1918, var 532 tanks fra Frankrike og Samveldet medvirkende i et vellykket overraskelsesangrep på tyskernes bakre front. De allierte avanserte 19 km, skapte en 24 km lang åpning i de tyske linjene, og tok 17 000 krigsfanger. Den tyske kommandøren Ludendorff kalte 8. august for "Den tyske hærens svarte dag".

De allierte fortsatte å systematisk tvinge tyskerne bakover, før de igangsatte det siste, store krafttaket for å drive tyskerne ut av Frankrike og Belgia – En trippeloffensiv som fikk navnet Meuse-Argonne-offensiven. Fochs plan var at belgiske, franske og britiske tropper skulle angripe gjennom Flandern, styrker fra Samveldet skulle angripe den massive Hindenburg-linjen, mens franske og amerikanske styrker skulle angripe mellom Reims og Verdun langs elven Maas (Meuse på fransk), og gjennom Argonnereskogen. Av den grunn er offensiven også kjent som slaget om Argonnereskogen. Målet var å erobre den ytterst viktige jernbanelinjen ved byen Sedan, for dermed å bryte tyskernes jernbaneforbindelse mellom Frankrike og Flandern.

Særlig AEF, under ledelse av general John Pershing, sto overfor store utfordringer. Området de skulle forsere var kupert; full av bakketopper, tett skog og bratte dalføre som ofte befant seg langs den tiltenkte angrepslinjen. Området hadde lite tilgang på veier og jernbanelinjer. Dessuten hadde Pershing mistet mange av sine beste menn under slaget ved St. Mihiel, som ble avsluttet mindre enn en uke før Meuse-Argonneoffensiven, selv om det slaget var en strategisk suksess for amerikanerne. Pershing måtte hente inn flere uerfarne tropper som forsterkninger.

I de innledende angrepene 26. september gjorde amerikanerne det da heller ikke like bra som franskmennene. Sistnevnte greide å komme seg 14 km inn i de tyske linjene. AEF greide bare halvparten. De amerikanske troppene var ivrige, men dårlig organiserte, og i Argonnereskogen gikk framrykningen enda langsommere. I begynnelsen av oktober, da Pershing måtte stanse framrykningen for å få inn nye uthvilte tropper, ville statsminister Clemenceau ha Foch til å bytte ut Pershing. Men Foch, som hadde forståelse for Pershings vanskeligheter, avviste kravet.

Amerikanerne fortsatte å slite da Meuse-Argonneoffensiven gikk inn i sin andre fase den 4. oktober, men den amerikanske stå på-viljen fornektet seg ikke, og etter en rekke frontalangrep oppnådde oppnådde de noen viktige gjennombrudd i de tyske linjene mellom den 14. og den 17. oktober. Ved slutten av måneden hadde de avansert 15 km. og forsert Argonnereskogen. Samtidig hadde de franske styrkene – som riktignok hadde fordelene av å kjempe i et mer åpent terreng – avansert 30 km. til elven Aisne

I offensivens tredje fase nærmet både amerikanere og franskmenn seg Sedan. En stund så det ut til at AEF skulle komme til Sedan først, men de fikk ordre om å stanse. For den franske hæren hadde det stor symbolsk betydning at nettopp de fikk erobre byen, og det hadde historiske årsaker. Sedan var åstedet for et ydmykende fransk nederlag i 1870, under den fransk-prøyssiske krig. Franskmennene erobret Sedan og den nærliggende jernbanen den 6.

november, mens amerikanerne erobret høydene rundt byen. Kampene rundt byen fortsatte likevel helt til krigens endelige våpenhvile ble kunngjort 11. november klokka 11 om formiddagen.

Slaget om Meuse-Argonne er særlig kjent for historien om «den tapte bataljonen». 2. oktober rykket en amerikansk gruppe under ledelse av major Charles M. Whittlesey framover i Argonnereskogen med ordre om å ta en bestemt høyde. De franske og amerikanske styrkene som skulle støtte dem, greide ikke å holde stand mot de harde tyske motangrepene, og måtte slå retrett. Før Whittlesey ble klar over dette, hadde bataljonen hans erobret posisjonen, men var praktisk talt omringet av tyskerne. De hadde muligheten til også å slå retrett, men valgte å forsvare posisjonen. I fem dager motsto de tysk ildføring og granatangrep. Legenden sier at Whittlesye svarte «Dra til helvete!» da den tyske kommandøren anmodet bataljonen om å overgi seg. I virkeligheten verdiget han ikke den tyske anmodningen noe svar i det hele tatt. Utholdenheten lønte seg: 7. oktober måtte de omringende tyskerne forlate sin posisjon for ikke å selv bli omringet, av en annen amerikansk divisjon som hadde brutt linjen lenger nord.

En annen ting som var litt spesielt med slaget, var innsatsen til de svarte regimentene fra amerikanernes 93. divisjon. Tidligere var disse i liten grad satt inn i amerikanernes kamper, men de franske divisjonene som de kjempet sammen med, hadde en annen holdning. Frankrike hadde brukte afrikanske soldater gjennom hele krigen, og så ikke på 93. divisjon som annerledes enn de andre amerikanerne. Av tyskerne fikk disse soldatene tilnavnet «Harlem Hellfighters».

For den amerikanske hæren var Meuse-Argonneoffensiven epokegjørende. Offensiven var den største noensinne i amerikansk militærhistorie, med 1,2 millioner soldater, og også den dødeligste, med 26 277 drepte – Noe som tilsvarte 40 % av det totale amerikanske tapstallet på slagmarken. De amerikanske soldatenes dødeligste fiende var imidlertid ikke tyskernes kuler, men influensaen, den såkalte spanskesyken – En epidemi ga krigens slutt en dystert etterspill.

Last ned Offisersbladet-appen

– få en annerledes leseopplevelse!

Den nye App'en heter **Offisersbladet+**,
og skal fungere på iPad, Androide
lesebrett og alle typer mobiltelefoner

Last ned utgavene
og du har ditt eget
Offisersbladet-bibliotek.

Fremragende bildekvalitet
på lesebrett-utgaven, og
tekstspalter du selv drar
opp med fingeren.

I fremste linje utveksler troppssjef
Will Thacker informasjon med sin
norske kollega Audun Strand.

Skulder ved skulder

«Jeg ser hvordan mine soldater hever seg
ganske mange hakk når de skjønner
hvem de skal løse oppdrag sammen med.»

Løytnant Audun Strand,
Nord-Østerdal HV-distrikt

-Hold this position with the norwegian forces!

AV SAMUEL ANDERSEN (FOTO)
OG OLA K. CHRISTENSEN (TEKST)

Under intens ildgivning fra fiendens stridsvogner, reorganiserer løytnant Will Thacker infanteritroppen sin. Enheten2 hans tilhører Royal Irish Regiment, men er i noen dager utvidet med en tropp fra Nord-Østerdal heimevernsområde. Området inngår i Opplandske HV-distrikt 05 – kjent som «Birkebeinerdistriktet».

SINKE

Denne formiddagen under Trident Juncture, fortsetter den norske brigaden fremrykkingen sørover. Ved tettstedet Elvål i Østerdalen har enheter fra den britiske brigaden, ispedd birkebeinere, gått i stilling på et jorde like sør for broen. Skulder ved skulder gjør briter og nordmenn sitt beste for å sinke angriperne nordfra.

IMPONERT

I fremste linje utveksler løytnant Will Thacker informasjon med sin norske kollega i HV-05 troppssjef Audun Strand.

Løytnanten har sin militære utdanning fra Befallsskolen for infanteriet i Trøndelag med påfølgende plikttjeneste i 2. bataljon i Brigaden i Nord-Norge. I tillegg utenlandstjeneste med to kontingenter i Kosovo. Og siden Heimevernet. Han er intet mindre enn imponert over briteres profesjonalitet og er glad for samarbeidet.

– Det er en utrolig artig opplevelse å ha en miksa tropp. Dette er jo høyst uvanlig for oss i Heimevernet. Men vi lærer mye. Jeg har blant annet vært til stede på ordremøter både på kompanivå og troppsnivå i den britiske enheten, og disse gjennomføres særdeles profesjonelt.

Løytnant Strand mener at briteres profesjonalitet virker inn på nordmennene, når den miksede enheten gjør seg klar til strid.

– Jeg ser hvordan mine soldater hever seg ganske mange hakk når de skjønner hvem de skal løse oppdrag sammen med. Dette er jo en helt annen setting enn skytebanetjeneste på Tynset med egne HV-soldater som markører. NATO-øvelsen har derfor gitt langt mer uttelling enn jeg hadde håpet på forhånd, understreker læreren fra Koppang lenger nord i dalføret.

SITUASJONSFORSTÅELSE

Hva synes løytnant Will Thacker om samarbeidet med Heimevernets lokale kvinner og menn?

– Det har selvsagt en effekt på bakken å kunne forsterke forsvaret av dette stedet og helt essensielt for å øke forsvarsevnen vår. Videre er lokalkunnskapen særdeles verdifull. De er lommekjente og får informasjon fra lokalbefolkningen, noe vi benytter i operasjonene, poengterer løytnanten.

INTERESSANT

De to geværmennene Erling Nesteby fra Tynset og Erland Østgård fra Tolga synes det er interessant å samarbeide med NATO-kolleger.

– Vi snakker om alt fra hva slags utstyr de har til hvor de opererer utenlands. Det er interessant å høre soldatenes historier, forteller billakkerer Nesteby og ingeniør Østgård.

LOKALKUNNSKAP

Nils Eidet er sjef for «folkeforsvaret» nord i Østerdalen. Kapteinen er ikke i tvil om verdien

av å operere sammen med en utenlandsk avdeling over flere dager.

– Jeg var i utgangspunktet svært spent på hvordan dette skulle gå; det at norske HV-soldater skulle samarbeide med yrkessoldater. Etter min mening har dette fungert veldig bra. HV-området har lært mye, både av planlegging, stridsteknikk og taktikk. Og sist, men ikke minst har jeg som sjef fått tilført mye kunnskap personlig, fremhever kapteinen, som til daglig er gårdbruker i Tolga.

– På den annen side er jeg godt fornøyd med hvordan vi bruker lokalkunnskapen vår til å bygge et godt situasjonsbilde for våre allierte samarbeidspartnere.

SNAKKIS

– Oppsummert vil jeg si at vi kan leve lenge på øvelsen, og etter hvert som erfaringene synker inn hos den enkelte, tror jeg Trident Juncture blir en snakkis i Nord-Østerdalen heimevernsområde i ettertid.

Geværsoldatene Erling Nesteby fra Tynset og Erland Østgård fra Tolga løser oppdrag side om side med allierte infanterister.

Lokalkunnskap er helt essensielt.
HV er lommekjent og får informasjon fra
lokalbefolkningen og som vi
benytter i operasjonene.

Løytnant Will Thacker,
Royal Irish Regiment

Krigsseilere – seilas på liv og død

Denne boken er den sjuende boken i en rekke spennende krigshistoriske bøker fra Militærhistorie/Ares Forlag. Tidligere bokutgivelser i denne serien er: Erwin Rommel; Infanteriet angriper, Panserkrig på Østfronten; General Erhard Raus' memoarer 1941-45, Hitlers varulv; Günther Prien, De valgte å kjempe; Vestfoldinger i felttoget i 1940, Tiger på slagmarken; Otto Carius og krigen på Østfronten og Kystfort i kamp.

Krigsseilere – seilas på liv og død er skrevet av Per Eliassen, pensjonert orlogskaptein, journalist og redaktør i 38 år. Forfatter fra 2010. Dette er en bok som et rikt bildemateriale tar for seg det helvete våre 30.000 krigsseilere opplevde under krigen. 5.000 av de kom aldri tilbake. Her kan du lese om både handelsskip og marinefartøyer som sørget for forsyninger til allierte styrker og til Storitannia. Tyskernes torpederinger og den stemoderlige og skammelige behandlingen de ble utsatt

for helt til moderne tid! Boken gis ut på Ares Forlag. Som alle andre andre bøker fra dette forlaget, anbefales også denne.

ISBN: 9 788292 938652

Einar Holst Clausen

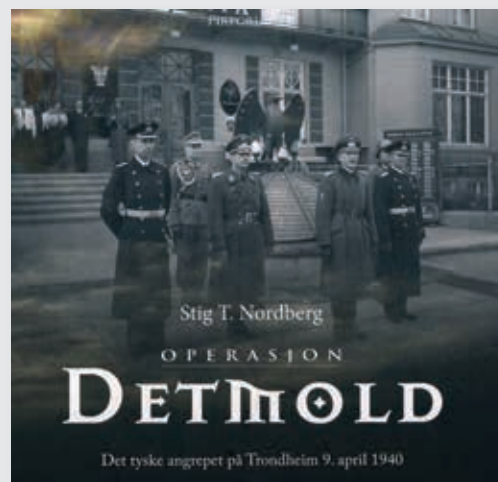
Lofotraidet 4. mars 1941 – «Operation Claymore»

Denne boken/heftet er den 27. i rekken av «Militære operasjoner», utgitt på Ares Forlag. Den er skrevet av Per Erik Olsen som selv er redaktør i Militær Historie. Som alle foregående utgivelser i denne serien, som alle er på rundt 100 sider, går det grundig til verks for å beskrive operasjonen! Olsen har fått hjelp av William Hakwaag ved Lofoten Krigsmuseum, som også har levert det gode bildematerialet i boken. Her får vi vite alt om Lofotraidet den 4. mars 1941, der norske og britiske kommandosoldater gikk i land og sprengte fiskeriforedlings-bedriftene, ødela 3 millioner liter fiskeolje, og senket 16.000 tonn tysk skipstonnasje og senket det moderne fabrikkskipet Hamburg, før de forsvant som dugg for solen. Befolkningen ble yutsatt for harde tyske represalier etter kommandoraidet.

ISBN: 9 788292 938812

Jeg anbefaler også denne boken. Dette er ren krigshistorie.

Einar Holst Clausen

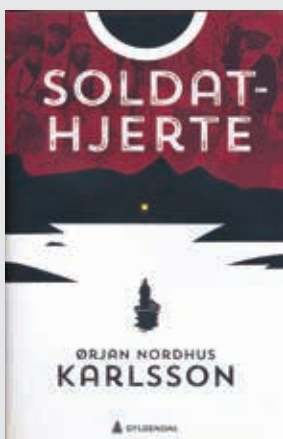

Operasjon Detmold – det tyske angrepet på Trondheim 9. april 1940

Stig T. Nordberg har i denne boken gitt en utrolig detaljert beskrivelse av opptakten til tyskernes angrep på Trondheim, planleggingen og angrepet. Her får vi et innblikk i tyskernes tanker, de sivile aktørers reaksjoner, motstandskampen dag for dag, og faktisk etter hvert time for time. Det er nesten som å være til stede. Nordberg har brukt et omfattende kildemateriale, med alt fra dagbøker, rapporter og selvbiografier. Vi får også et innblikk i militære stabers drøftinger og vurderinger. Boken har et unikt bildemateriale, noe som gjør boken enda mer interessant. Boken som er utgitt på Pirforlaget anbefales for alle som er interesserte i krigshistorie.

ISBN: 978-82-8287-047-4

Einar Holst Clausen

Soldathjerte – krimroman fra Harstad vinteren 1940

Ørjan Nordhus Karlsson har skrevet thrillere, science fiction- og krimromaner. Han er sosiolog, har befalsutdanning fra Hæren, har intops-erfaring og har jobbet i Forsvarsdepartementet. I dag jobber han i DSB.

Kort fortalt er dette en spennende fortelling fra krigens første dager i Harstad vinteren 1940. Vi blir kjent med et persongalleri i lokalmiljøet i Harstad, og en historie som like godt kunne vært en sann historie. Nordhus Karlsson bruker mye fakta fra krigsdagene, noe som gjør denne krigsromanen virkelighetsnær og spennende. Anbefales alle som liker bøker som fanger og er vanskelig å legge fra seg. Den er utgitt på forlaget Gyldendal

ISDN: 9 788205 502017

Einar Holst Clausen

Multiple Launcher Rocket Systems (MLRS)

Hensikten med denne artikkelen er å beskrive to artilleri «storslegge» system.

Skyteøvelse med et norsk MLRS skyts på Hjerlann skytefelt mai 1998. Foto: Forsvarets mediearkiv

AV WALTER CHRISTIAN HÅLAND

Data fra Ukraina konflikten viser at artilleri forårsaker ca. 85 % av alle tap på begge sider. Mens ukrainere generelt har brukt artilleriet med betydelig effektivitet i forsvarsstriden, er det på russisk side at vi ser noen trender som er viktige å merke seg. Det er blant annet den økende russiske vekten på beskytning med fler rørs rakettartilleri.

M270 MULTIPLE LAUNCHER ROCKET SYSTEM

M270 MLRS ble innført i U.S. Army i 1983. M270 var designet og optimalisert for å bekjempe store overflatemål under den kalde krigens situasjon. Våpensystemet, som avfyrte 230 mm raketter fra en beltedrevet vogn, er i bruk av mange nasjoner og NATO-styrker. 12 M270 til den norske hæren skulle nytties for målbe- kjempelse på dyptet og ildstøtte til manøver- avdelingene. Da M270 ble vist frem i 1998, ble rakett skytset kalt «hærens storslegge». Pro- sjektet omfattet foruten M270 forbedret utgave med navigasjonssystem, også beredskapsam- munisjon, øvingsammunisjon, logistikkopplegg,

verkstedutrustning, og dokumentasjon. Ammu- nisjon av forskjellige typer skulle anskaffes over hele prosjektets løpetid basert på tilgjengelighet på markedet og operative behov. Oppgradering av raketttskytsene var planlagt til 2004 og leveranser av bomblets-ammunisjon i 2003.

CONVENTION ON CLUSTER MUNITIONS (CCM)

CCM er en internasjonal traktat som forbyder bruk, overføring og lagring av klaseammunisjon, en type eksplosiv våpen som sprer "bomblets" over et område. Konvensjonen ble vedtatt 30. mai 2008 i Dublin. Den trådte i kraft 1. august 2010. Per september 2018 har 108 stater signert traktaten, Norge inklusive og 104 har ratifisert eller tiltrådt den. Russland, Kina, USA og mange flere har ikke signert traktaten. I Hærens ra- kettartilleri var kun cargo-granater med bomb- lets anskaffet i prosjektet. Da denne ammu- nisjonen ble forbudt, ble de norske M270 satt på lager. Pr. 1998 var prosjektets total ramme 2,8 milliarder kroner for dette våpensystemet, men materiell for kun ca. 1,5 milliarder ble kjøpt inn før man valgte å stoppe prosjektet. Nå er det tilgjengelig langtrekkende ammunisjons-

typer med større rekkevidde, ildkraft og presi- sjon som ikke bryter med CCM.

OPPGRADERING AV M270 MLRS

MLRS ble nyttet til støtte for Operation Iraqi Freedom i mars/april 2003.

Den amerikanske hæren plasserte en \$ 22,1 millioners ordre for M270-oppgaderingssett og hadde oppgraderte M270A1 MLRS og ATACMS (Army Tactical Missile System) i februar 2011. I mai 2011 plasserte den finske hæren en ordre på \$ 45,3 millioner for å oppgradere sine 22 M270 slik at presisjonsstyrte raketter kan nytties. Italia oppgraderte sine MLRS til MLRS improved. Frankrike oppgraderte sine M270 for bruk fra februar 2014 for å nytte 227 mm M31 høy- eksplosive (HE) unitary warhead Guided MLRS. Oppgraderingen var nødvendig etter Frankrikes ratifikasjon av CCMase, som utelukket Frankrikes eksisterende ammunisjon for M270. Den tyske hæren har brukt M270 siden 1990, betegnet MARS - Mittleres Artillerieraketensystem. Etter 2010 er MARS systemet blitt optimalisert og videre tilpasset «network centric operations» generelt og for operasjonell ildgivning (MARS II). MARS II er et system som med bruk av styrte

CHUNMOO avfyring av den høy-eksplosive 239 mm styrte artilleriraketten. Foto: Hanwha

artilleri raketter, gir ønsket effekt mot mål med nødvendig presisjon og rekkevidde under de fleste værforhold. Gjennom oppgraderingen til MARS II og bruken av «Guided Multiple-Launch Rocket System» oppnås en rekkevidde på >70 km og høy presisjon. Ildkraften er avfyring av 12 raketter innen ca. 60 sekunder. Det kan velges mellom flere typer av raketter avhengig av mål, og med optimalisert sub-ammunisjon. En type rakettkode med et stridshode betegnet SMARt (Suchzünder-Munition-Artillerie) er testet men er ikke i anskaffelse. Alle MARS II er utstyrt med det nye «Electrical Launch Drive System/ Electronic Positioning System» utviklet av KMW, som muliggjør en hurtig posisjonering av våpensystemet og erstatter det tidligere vedlikeholds intensive hydrauliske. Et nytt helautomatisk og ozonfritt brannslukkingssystem for motorrommet ivaretar automatisk brannovervåking og brann kontroll. Denne oppgraderingspakken brukes i Tyskland og Italia.

CHUNMOO MLRS

CHUNMOO (koreansk ~ «dekker himmelen») er det nye, neste generasjons fler kaliber rakettkode artilleri system. Det kan avfyre styrte (guided)

230 mm-klasse raketter og ikke styrte (unguided) 130 mm-klasse raketter. CHUNMOO MLRS består av en utskyttingsenhet og våpenbærer. Våpenbæreren er et hjulkjøretøy system som sammen med ammunisjon etterforsynings kjøretøy har høy mobilitet og stridsutholdenhet. CHUNMOO kan raskt kjøre inn til en posisjon trygt utenfor rekkevidde av fiendens artilleri, skyte ut rakettkode og treffe fienden med nøyaktig og kraftfullt ild, for deretter raskt å kjøre vekk. En full salve kan bli avfyrt direkte fra kjøretøyskabinen, eller fjernstyrt via kablet fjernkontroll til kjøretøyet. Republikken Koreas Armé (RoKA) var brukeren av M270 (fortsett i bruk), men den sørkoreanske regjeringen tildelte en utviklingskontrakt til Hanwha i 2009 for å utvikle en ny generasjon MLRS. Utviklingen av CHUNMOO ble, under RoKA ledelse, ferdigstilt i 2013, og serie produksjonen startet i 2014. Beskyttelse og enkelhet var for RoKA viktige prinsipper i utviklingen av systemet. CHUNMOO er nå levert til RoKA og Koreas Marine Corps. Mer enn 200 enheter har blitt bestilt (med leveranser som fortsatt er i gang). De to typer raketter som CHUNMOO kan per i dag avfyre har forskjellig rekkevidde.

CHUNMOO MLRS vist under DX Korea 2018 på Hanwha Corporations stand. Den 239 mm styrte raketten (øverst), Det større missilet (nedenfor) er betegnet KTSSM: Koreansk taktisk bakke-til-bakke missil, et høy eksplosiv styrt ballistisk missil. Hittil er missilet avfyrt fra en fast våpendel. Foto: Walter Christian Håland

CHUNMOO Ready for fire. Foto: Walter Christian Håland

- 239 mm styrte raketter (med 2 magasiner, 6 raketter i hver).
- 130 mm ikke styrte raketter (med 2 magasiner, 20 raketter i hver)

Beholderne med raketter er forseglede og kan lagres uten vedlikehold i en årrekke. Chunmo er også klargjort for integrering av alle typer ammunisjon fra andre leverandører, så lenge kommunikasjonsprotokollene blir gjort tilgjengelig. Det betyr at systemet ikke begrenser brukeren til én leverandør av ammunisjon.

VÅPENDELEN

Våpendelen for raketter og missiler har kapasitet for 2 magasiner. Den har hydraulisk innrettings-system med digitalt styringssystem. Våpendelen er selvladende og for lossing av tomme magasiner. Avfyringsintervallet for 239 mm styrt rakettkode er 5 sekunder (1 minutt for 12 raketter). For 130 mm ikke styrt rakettkode er det 0,5 sekunder (20 sekunder for 40 runder).

230 MM-KLASSE STYRT RAKETTKODE

Den høy eksplosive 239 mm artilleri rakettkode med lang rekkevidde, har nøyaktig styring basert på Inertial Navigation System INS/GPS &

Ammunisjons kjøretøyet som med fire magasiner med raketter sørger for etterforsyning til to CHUNMOO. Foto: Hanwha

GLONASS med en CEP på 15 m. Den har to typer detonasjons funksjoner, anslag og forsinkelse, som operatørene kan bestemme i henhold til måltype. Anslags detonasjons modus er for anti-personell eller for å ødelegge installasjoner. Forsinkelsesfunksjon er for å detonere inne i bygninger eller bunkers. Maksimal rekkevidde er 80 km. CHUNMOO har hurtigladesystem for de to magasinene med seks raketter inne i hver. Rakettenes høye treff nøyaktighet øker også sikkerheten til nærliggende egne styrker/objekter som skal spares.

130 MM-KLASSE IKKE STYRT RAKETT

130 mm-raketten er en ikke styrt artillerirakett. Magasinene er lastet med 20 raketter hver. Det høy eksplosive stridshodet har en mengde kulefragmenter slik at raketten kan ødelegge målet mer effektivt. Raketten er av typen "on target-trajectory correctable munitions" ved at det nyttes luft bremse skiver.

De utløses over målet hvor effekten i slutfasen skal være. Rakettenes maksimale rekkevidde er 36 km.

VÅPENBÆRER

Våpenbæreren er et (8X8) hjulkjøretøy som opereres med et mannskap på 3. Kjøretøyet har uavhengig fjæring og CTI (Central Tire Inflation System) samt evne til å kjøre med punkterte hjuldekk (run-flat tire). Beskyttelse er i henhold til STANAG nivå II (forside, side, øvre, bakre) og kjernefysisk, biologisk og kjemisk beskyttelse (kjøretøy kabinen har kollektiv beskyttelse). Dimensjonene er ca. 8 m i lengde, 3 m i bredde og 4 m i høyde. Kampvekten er 31,0 tonn. Kjøretøyet har en 450 hk Doosan motor (produsert i Korea) og en Allison-transmisjon. Maks. hastighet er over 80 km/t og kjøretøyet har en kjørerækkevidde på 450 km langs vei. Den kan kjøre opp en stigning på 60 % og i en helling på 20 %. Kjøretøyet er utstyrt med et navigasjonssystem. Ildkontrollsystemet er koblet til C4I-nettverket. CHUNMOO-systemet er eksportert til et Midtøsten-land (spesifikt til hvilket land er konfidensielt). CHUNMOO våpendelen kan også bli montert på andre kjøretøy enn Hanwha kjøretøyet.

AMMUNISJONS ETTERFORSYNINGS KJØRETØY

Ammunisjons etterforsynings kjøretøyet opere-

res av et mannskap på 3. Kjøretøyet er basert på samme chassis som våpenbæreren med samme beskyttelse og spesifikasjoner. Kjøretøyet har en integrert hydraulisk ledd kran med maksimal nyttelast/maks. lengde: henholdsvis 2,5 tonn/6 m. Lastekapasiteten er 4 magasiner (for 2 CHUNMOO med en last). Lade kontrollen er manuell eller via kablet fjernkontroll. Lastetid er garantert til 7 minutter eller mindre (ble demonstrert under DX Korea 2018 på 2 minutter).

NYE MULIGHETER (UNDER UT VIKLING, KLAR INNEN 3 ÅR)

KTGMS missilet (koreansk taktisk bakke-til-bakke missil) har en maksimal rekkevidde med to typer missiler på 170 km/300 km. Basis missilet har en rekkevidde på 170 km. Ved å redusere stridshodets vekt oppnås en rekkevidde på 300 km. Stridshode typen er HE fragmentering/thermobarisk og styringen er INS/GPS & GLONASS. Våpendelen bærer en beholder med ett missil. CHUNMOO II vil ha en maksimal rekkevidde på 180 km. Våpendelen vil bære en beholder med to missiler. Stridshode type er HE fragmentering/thermobarisk & område nedholdende strids-

I Ukraina-konflikten er russiske MLRS-systemer i høy grad nyttet til beskytning av ukrainske avdelinger med ødeleggende effekt. Her russisk 9K58 Smerch MLRS som har en avfyringsenhet med tolv rør for 300 mm raketter med en rekkevidde fra 70 til 90 km. <https://www.youtube.com/watch?v=fYnBmxjfld4>. Foto: Ministry of Defence of Russia, CC-BY-SA

hode. Missil styringen er INS/GPS & GLONASS.

Bruk av GLSDB (Ground Launched Small Diameter Bomb) til CHUNMOO er under diskusjon. GLSDB er en løsning med lang rekkevidde presisjons ild som utvider kapasiteten til CHUNMOO. GLSDB er designet for å møte utviklingsbehovene til dagens og morgendagens væpnede styrker. GLSDB er i stand til å utføre sving og høyde forandringer og bekjempe en rekke mål, fra harde til ikke harde, og tilfører en ny og utvidet dimensjon til kapasiteter for målbejempning. Det styres ved avansert anti-jam GPS/INS. GLSDB består av to velkjente (Combat proven) produkter: M26/GBU-39. Med GBU-39 kan man planlegge fra hvilken retning og vinkel den skal angripe (360 grader). Rekkevidde 150 km i «pekt» retning, men samtidig kan den nå mål 115 km til siden, eller 70 km bakover. Ganske bra «footprint» (Nøyaktighet CEP50 er <1m, rekkevidde 150 km). Stridshode med gjennom trengende detonasjon og fragmentering, har elektronisk brannrør av laser SDB varianten og har kapasitet til å bekjempe bevegelige mål. Saab & Boeing har demonstrert kapasiteten til GLSDB under en test skyting hvor våpenet

suksessfullt fanget opp og engasjert et bevegelig mål på en avstand på 100 kilometer.

Se: <https://youtu.be/kP883020gE0>.

AMERIKANSK M270 VS KOREANSK CHUNMOO

Produksjonen av M270 ble avsluttet i 2003. I 2006 ble M270 oppgradert til å skyte styrt raketter. Rekkevidde for henholdsvis M26A1/A2: 45 km, M30/31: 70 km, ATACMS: 165 eller 300 km. I 2012 ble det inngått en kontrakt for å forbedre panserbeskyttelsen og glassvindu samt å forbedre ildkontrollen til HIMARS standard. CHUNMOO er verdens nyeste og mest moderne MLRS. Enkelthet er det viktigste prinsippet ved bruk av CHUNMOO som er utviklet av Hanwha Defense under ledelse av RoKA med lang og meget god M270 erfaring. CHUNMOO er et fler kaliber våpen system. Rekkevidde for henholdsvis 130 mm raketten: 36 km, 239 mm raketten: 80 km, KTGMs: 170 km/300 km. CHUNMOO mannskapets beskyttelsesgrader er iht. STANAG Level II med NBC beskyttelse. Også ammunisjons kjøretøyet har den samme beskyttelsen.

OPPGRADERING AV MLRS M270 VS ANSKAFFELSE AV CHUNMOO

En oppgradering av de lagrede M270 MLRS vil antakelig koste noen hundre millioner kroner. Denne forfatteren har ingen forutsetning for å trekke en konklusjon om hva som vil være riktig, å oppgradere gamle eller anskaffe nye MLRS. Den beregningen tar Forsvarsmateriell seg av. Forsvarsmateriell vil antagelig og helt riktig legge økt vekt på driftskonsekvenser og livsløpskostnader. Sett i et kostnad-nytte-perspektiv, kan det være mer lønnsomt å bruke relativt mer midler i investeringsfasen av nye MLRS, hvis dette medfører at totalkostnadene reduseres. I tillegg kan salg av våre M270 innbringe midler som kan investeres i nye MLRS. Til oppgradert M270 eller CHUNMOO må det anskaffes ny ammunisjon til Norge og da betyr ikke kostnadene til ammunisjon noe for valget av MLRS. Det er et potensiale for samarbeid med Nammo på ammunisjon og med KONGSBERG på FCS og annet. Hanwha har allerede et meget godt logistiksamarbeid med Norge.

12 strong

Amerikansk krigsfilm/action

Med: Chris Hemsworth, Michael Shannon, Michael Pena, Trevante Rhodes, William Fichtner, Navid Negahban, Rob Riggle
Regi: Nicolai Fuglsig
Manus: Ted Tally, Peter Craig og Doug Stanton
Produsent: Jerry Bruckheimer, Molly Smith, Trent Luckinbill, Thad Luckinbill
2 timer 9 min

AV NILS VERMUND GJERSTAD

HYLLEST TIL "HESTESOLDATENE" I AFGHANISTAN

"12 strong" er vellaget og autentisk krigsfilm fra høsten 2001, da krigen i Afghanistan var helt i startfasen.

De siste årene har vi sett litt forskjellige filmatiske innfallsvinkler på både krigen i Afghanistan og Irak. I fjor kom eksempelvis filmen om den kvinnelige US Marines-korporalen Megan Leavey, som brukte toptrent Schäferhund i jakt på miner. Også "12 strong" viser hvordan dyr har blitt brukt på en nyttig måte i amerikansk krigføring. Filmen er for øvrig basert på boka "The horse soldiers" av Doug Stanton. Boka kom ut i 2009.

Som tittelen antyder dreier det seg om et spesial team på 12 mann. Like etter angrepene på Twin Tower 11. september 2001 sendes en spesialstyrke til nordlige Afghanistan. Oppgaven deres er å blande seg med lokale krigsherrer i the Northern Alliance. Hestene de bruker er ideelle til å ri å komme frem i de vanskelige fjellområdene. Koordinater av Taliban-baser sender de til amerikanske bombefly.

De amerikanske soldatene allierer seg med den lokale krigsherren General Dodham (Navid Negahban). Filmen får også frem hvor komplisert kommunikasjon og samarbeid med lokale krigsherrer i Afghanistan må ha vært i praksis. Noe som også er med på å øke spenningsnivået i filmen.

Slagscenene er heftige og stilig filmet. Eksplosjonene er autentiske. Flere kameravinklinger er gjort fra luften, og gir et imponerende inntrykk av fjellområdene i Afghanistan. Scenen med det amerikanske helikopter som kommer inn etter kamphandlingene for medisinsk evakuering er spesielt bra filmet og klippet. Stemningsfulle scener fra ruiner av bygninger i afghanske fjellområdet i mørket gir innlevelse.

I hovedrollen som kaptein Mitch Nelson spiller Chris Hemsworth. 35-åringen er blant Hollywoods største stjerner for tiden, og de fleste har sett ham som norrønguden Thor i Marvel-universet. I "12 strong" har han byttet ut hammeren og superkreftene med hest og maskingevær. Hemsworth har atletisk kropp og overbeviser også i rollen som elitesoldat. Michael Pena har tidligere spilt mest politimenn, men klarer seg også fint som spesialsoldat. Filmen har kvalitet i alle ledd. Produsent Jerry Bruckheimer står bak gigantiske suksesser som "Top Gun", "The Rock" og "Pirates of the Caribbean"-serien. Faktisk er dette danske Nicolai Fuglsig sin debut som spillefilmregissør i Hollywood. Tidligere har han blant annet jobb som krigsfotograf i Kosovo-krigen og laget bl.a. dokumentarfilmen "Return of the Exiled".

Her er også noen minneverdige sitater som en amerikansk oberst som sier til sine menn: "The most important thing you take into battle, is the reason why" og en klok afghansk krigsherre som kommenterer "Afghanistan is known as the graveyard of Empires."

I filmen vinner de amerikanske soldatene ett av de aller første slagene i krigen mot terror, men som vi vet er ikke det å vinne et slag det samme som å vinne krigen. Kanskje det kunne vært mer problematisert, men dette er ment å være en patriotisk hyllest til spesialsoldatene som var først inne i Afghanistan - og det lykkes den godt med. Jeg ser også frem til flere actionfylte filmer fra den danske regissøren Nicolai Fuglsig. Han har virkelig talent for å lage god krigsfilm.

Er det Russiske luftvernet «S-400» en trussel for Norge og NATO?

Russland har utviklet og produsert et nytt luftvernsystem. Luftvernsystemet har fått navnet S-400. Dette er etterfølgeren til det velkjente S-300.

S-400 er et meget mobilt system.

Av Anders Amundsen Falch

POTENT BESKYTTER AV VIKTIGE KAPASITETER

Systemet S-400 utvikles, produseres og opereres av Russland. Luftvernsystemet anses også å være svært aktuelt med tanke på eksport til ulike andre land. S-400 kan definitivt by på store problemer for Norge og NATO i Nord, for S-400 er ansett til å være verdens mest avanserte, høyteknologiske og beste luftvern. Det er utviklet av Russland for å kunne beskytte seg mot alle tenkelige trusler i luftrommet. De ønsker først og fremst å beskytte viktig infrastruktur, militære kapasiteter og militærbaser. Systemet er også med på å beskytte Russlands svært viktige strategiske kapasiteter, som befinner seg på Kola halvøya, hvor også nordflåten har sin tilhørighet.

S-400 er i masseproduksjon i Russland og er for tiden i en innføringsfase. Det deployeres nå over hele landet, også i stort antall i den Russiske nordflåten. Da den Russiske nordflåten i all hovedsak ligger i umiddelbar nærhet til Norge, nærmere sagt i nærheten av Finnmark fylke, så er dette absolutt å anse til å være av stor betydning for Norge og NATO i Nordområdene.

Systemet er svært potent og gjør det svært vanskelig F-35 og norske missiler å komme inn i luftrommet som er beskyttet av S-400.

EFFEKTIVT OG MED SVÆRT LANG REKKEVIDDE

S-400 er det luftvernet som har lengst rekkevidde i verden i dag, med en rekkevidde på hele 400km+. Parallelt med at S-400 produseres og fases inn, utvikles det nå allerede neste gene-

rasjons russiske luftvern (S-500). S-500 vil få betydelig lengre rekkevidde når dette er ferdig utviklet. Det vil også få bedre ytelse og kapasitet mot ballistiske missiler, i tillegg til en enda bedre mulighet til å slå ut fly med stealth-egenskaper. Det forventes at Russland etter hvert vil kunne ha et luftvern med opp mot 600 km rekkevidde. Dette sammen med dagens S-400 vil utvilsomt gjøre Russland nærmest uslåelig innenfor luftvern.

Vi er vitne til en enorm deployering av det nye luftvernet, og Russland har allerede produsert systemer til over 39 bataljoner. Det vil si 328 launchere som hver har 4 missiler. Det Norske luftvernet av typen «NASAMS» med AMRAAM Extended Range missiler, har per i dag kun ca 1/10 av rekkevidden til S-400. USA og andre NATO-land har i dag ikke luftvern med samme

S-400 i stilling.

Avfyring av S-400.

Det mobile S-400 systemet under en parade på den Røde Plass i Moskva.

kapasitet som S-400, som også kan ta ut ballistiske missiler.

I et eventuelt krigsscenario, tror man at Russland først vil slå ut fienden og erobre landområdene. For å deretter plassere ut S-400 på flere strategiske plasser, for å opprette en såkalt «nektelsesboble». Dette gjør at motpartens luftforsvar i form av ulike kampfly, bombefly, helikopter, droner og missiler ikke kan operere i områdene som er beskyttet av S-400. En russisk kommandør har i et intervju uttalt at dersom Amerikanerne flyr i Russisk –og/eller Syrisk-kontrollert luftrom, så vil de få seg en stor overraskelse over effektivt dette luftvernet er med tanke på å slå ut fly med stealth-teknologi.

FREMTIDENS LUFTVERN

Russland plasserer S-400 på alle områder de

ønsker å beskytte. Noe man ser på Krim-halvøya og i Syria. Norge bør gjøre en rekke mottiltak for å kompensere for at Russland har skaffet seg et overlegent luftvern. Anskaffelsen av langtrekkende luftvern bør fremskyndes, samtidig som vi må modernisere og forbedre ytelsene til dagens luftvern. Ett alternativ er det Amerikanskproduserte langtrekkende stealth-kryssermissilet «JASSM», for bruk på F-35. Missilet har tett på 1000km rekkevidde og har også stealth-egenskaper, og kan ta ut mål på dypet. En eventuell anskaffelse av «Tomahawk-kryssermissiler» til fregattene, med en rekkevidde på hele 2.500 km, ville økt vår slagkraft betydelig. Og at Hæren med sin økte tilstedeværelse i de Nordligste områder, må få et effektivt luftvern på plass snart, er innlysende.

KONTROLL OVER BASER OG VIKTIGE INSTALLASJONER

Kontroll over våre baser, garnisoner og andre viktige installasjoner er selvfølgelig viktig i krise og krig. Andøya er et slikt eksempel, fordi man tror dette området vil kunne være en perfekt og høyst sannsynlig plass for utplassering av S-400, som derfra vil kunne dekke store deler av det viktige luftrommet i Nord. Nå ser det ut til at avgjørelsen om å nedlegge Andøya flystasjon, ikke er reverserbar, og at MPA-kapasiteten flyttes inn i landet til Evenes. USA/NATO har heldigvis et ønske om å fortsatt drive MPA-aktivitet ut ifra Andøya i fremtiden. La oss håpe at de også plasserer effektivt luftvern på basen.

Av John Berg, major (R)
Forsvarsanalytiker

RUSSISKE DRAPSMISTANKER

Etter en serie drap og mistanker om drap, der mordene på journalist Anna Politkovskaya og politiker Boris Nemtsov er de mest kjente i vest, sitter mistankene løst i Russland. Da viseriksadvokat Saak Karapetyan og tre andre omkom i en helikopterulykke 3. oktober, dukket det straks opp en rekke teorier. Karapetyan holdt i flere brennbare saker, blant annet gift-drapsforsøket på Sergey og Julia Skripal, forretningsmannen Boris Berezovskys mistenkelige død og drapet på Alexander Litvinenko med det radioaktive stoffet Polonium-210 tilbake i 2006. Alle disse tre sakene inntraff i England. Helikopteret med Karapetyan, en Airbus AS350, styrtet i Russland. De fire var på vei til en jakttur og den offisielle versjonen er at helikoptret var overlastet og været dårlig.

Saak Karapetyan.

Sergey og Julia Skripal.

Men det mener ikke den modige journalisten Sergey Dorenko. Han hevder at etterforskerne skjuler to skuddsår i pilotens legeme og skuddtreff i et hovedrotorblad. Dette er blitt forsøkt bortforklart med at jaktammunisjon skal ha eksplodert i brann etter krasjet, men noe sånt vil som kjent ikke forårsake skuddsår eller vanlige skuddmerker i gjenstander. Etterforskerne hevder dessuten at det ikke ble funnet skuddsår eller treff, og Dorenkos kilder er unektelig uklare. En anonym blogger som kaller seg «Nezygar Telegram», visstnok med tilknytning til Kreml, har skrevet at Karapetyans død har løst mange vanskelige problemer. Velkommen til tåkeheimen.

Tåken ligger også over Skripal-saken. Russiske kilder har til nå lansert over 30 forskjellige, mulige forklaringer. Sergeys niese, Victoria Skripal, sitter hjemme i Russland og antyder at Sergey er død. Hun har snakket med sin kusine Julia på telefonen og kan ikke godt hevde at hun er død. Den britiske versjonen, som etter alt å dømme er riktig, er at begge overlevde og befinner seg i dekning. Det virker som om russiske myndigheter prøver å bruke Victoria som brekkstang for å komme i kontakt med Sergey og Julia. Russerne har fremmet en rekke krav om å få delta i etterforskningen. Dette er selvsagt avvist fordi drapsforsøket fant sted på britisk territorium. Julia har dessuten britisk statsborgerskap.

De to som fra britisk side er hovedmistenkte og som har fremstått på russisk TV og bedyret sin uskyld, synes nå å være identifiserte. «Turist» Alexander Petrov er egentlig en doktor Alexander Mishkin, mens «turist» Ruslan Boshirov etter alt å dømme, men ikke helt sikkert, er oberst i GRU (russisk militær etterretning) Anatoliy Chepiga, som tidligere er tildelt dekorasjonen «Helt av den Russiske Føderasjon» for Spetsnaz (spesialstyrke) krigstjeneste. Begge har forøvrig reist mye rundt i Europa gjennom en årrekke for å gi de falske passene deres best mulig autenticitet. Se ikke aldeles bort fra at den ene eller begge kan ha vært en tur eller to i Norge.

Britene gir seg nok ikke i denne saken. Den første politimannen på åstedet, Nick Bailey, ble

De to mistenkte fra GRU i drapsforsøket på Skripal.

som kjent også forgiftet, men overlevde. Det gjorde også Charlie Rowley, som ved en tilfeldighet fant flakongen som var blitt brukt til å spraye giften Novichok på dørhåndtaket der Sergey og Julia bodde. Den lå i en søplekasse. Det interessante her er at flakongen lå i en tilsynelatende ekte, men dyktig forfalsket, emballasje for parfymen Premier Jour fra produsenten Nina Ricci. Selve flakongen var også tilsynelatende ekte. Dette førte til at Rowleys venninne, Dawn Sturgess, sprayet litt på armen for å lukte. Hun døde.

GRU PÅ TRYNET!

Men det er mer! I forbindelse med Skripal-saken gikk GRU skikkelig på trynet i Haag, Nederland, da fire GRU-offiserer ble håndfast fersket med leiebilen søkk full av elektronisk «kloss hold» hacke- og lytteutstyr, utenfor hovedkvarteret til OPCW (Organisation for Prohibition of Chemical Weapons), der man var i gang med «back-up» analyse av Novichok giften som var blitt brukt i Skripal-attentatet. De fire hadde vært rimelig uvørne, og analyser av all elektronikken deres avslørte blant annet navn, personlige opplysninger og mobiltelefonnummer til over 300 GRU-agenter!

Hackingutstyret i bilen GRU offiserene brukte.

Det har vært litt kritikk i Nederland fordi de fire ble skyssset direkte hjem til Moskva, og ikke stilt for retten, men med alle flausene deres er det nok rimelig å anta at de fire heller ville ha tilbragt noen år i nederlandsk fengsel enn å måtte stille på teppet hjemme i GRUs hovedkvarter mens saken deres var blodfersk.

Blant informasjonen som ble tappet av elektronikken deres fremgikk at de hadde vært involvert i planting av malware i WADAs computere mens granskingen av russisk doping foregikk. De hadde også forberedt en operasjon mot et sveitsisk laboratorium som også skulle analysere Novichok-giften fra Skripal-saken. Og for ordens skyld, de fire klønene heter Evgenniy Serebriakov, Oleg Sotnikov, Alexey Minin og Aleksey Morenets. Og her er det ingen tvil om at dette er de riktige navnene. Lykke til videre i karrieren!

NYTT FRA
1. januar
2019

Utvidet trygghetspakke for deg **SOM ER UNDER 28**

Livet som ung voksen er preget av bratte læringskurver, utforsking utenfor komfortsonen og stadig mer ansvar. Det betyr også at det er verdt å ta innover seg risikoen for uhell og skader.

Fra og med 1. januar lanseres #under28 for deg som er ung i BFO. Sammen har vi framforhandlet en veldig prisgunstig forsikringspakke til alle betalende BFO-medlemmer, som gjelder til og med det året du fyller 28.

Hva får du med #under 28?

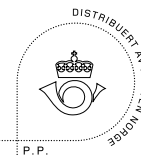
- Det du trenger av grunnleggende trygghet: innboforsikring, reiseforsikring og ulykkesforsikring
- Flere gunstige fordeler for deg som eier bil
- Ubegrenset dekning av eiendelene dine i tillegg til uhellsdekning
- Reiseforsikring med ubegrenset dekningssum i inntil 90 dager
- Ulykkesforsikring inkludert ekstremsportsdekning

Vi kontakter deg nærmere i forbindelse med endringen.

I samarbeid med:

B-Economique
NORGE

Avsender: Offisersbladet, Postboks 501 Sentrum, NO-0105 Oslo

Vi ønsker dere alle
en riktig God Jul
og et Godt Nyttår

